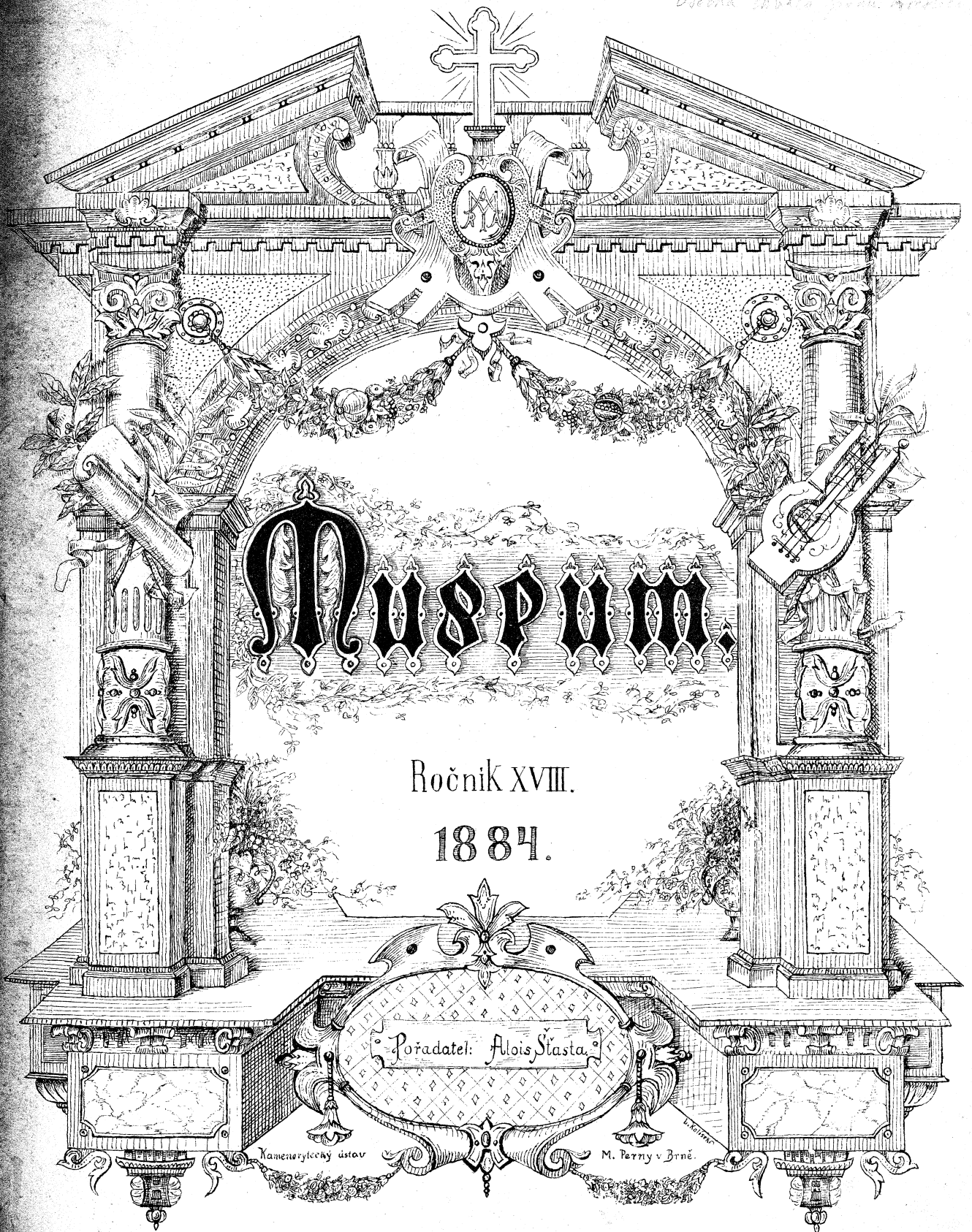

Veškerá práva zůstávají

Musium.

Ročník XVIII.

1884.

Poradatel: Alois Šlášta.

Kamenický ústav

M. Perný v Brně.

MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojich milujících sestensky se nádrech;
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Vstaň!

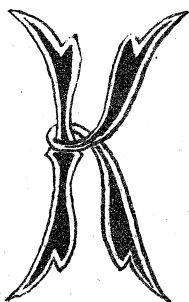
(Br.)

Vstaň, hlas se činem, že jsi vlasti synem!
Tak maják v temno vln - hle sálá, září
louč nadšení už vlasti na oltáři;
to kane v srdce, v zpěvanku je ladi
a v oko žhavou jiskrou tuská kradi
a přáče maně sahá po čepeli,
dát v boj se s klamem nerovný a smělý.
Brá, vytas meč! Hle nad hlavou ti krouží
sup - čas - a bíky ocelové hrouží
ti do prsou. - O zlatní ostří směle,
znič v zápolu - byť v krutím - nepříteli,
ať jeho chechtot v sluch ti nepřikrvačí:
„Já překonal tě, klesni, chabý spáčí!“
Spěj k předu přese hrudy, přes útesy,
duch vítězný tvůj jednou spočine si,
- nechtě zhrvácíš i v přehotném tom ovalu -

u pravdy, dobra, krásy ideálu.
 Vstaň, ukaž činem, že jsi vlasti synem,
 dá Bůh-li sílu, věř, my nezahynem!

Překlad písma sv. řečený Septuaginta.

(Vid.)

dyž se Židé v Egyptě byli rozmnožili, a řeč hebrejskou neu-
 stíle víc a více zapomínali, nutno bylo, by písmo sv. přelože-
 no bylo na jazyk řecký. První překlad písma sv. na jazyk ře-
 cký vypracován bez pochyby za Ptolomaea Philadelphua 72 pře-
 kladatelů židovskými, ač Aristobulus, filosof židovský (asi 150
 n. př. K.) tvrdí, že již před zmíněným překladem části pís-
 ma sv. na jazyk řecký byly přeloženy (cf. Euseb., Praep. evang. III, 12;

Ulem. Alex. Σηπταγ. I. 22.) První zpráva, již o původu Septuaginty máme, jest obsaže-
 na v listu (snad nepravém) jakéhos Aristoea (cf. H. Hody, de biblionum origine, textibus...
 Oxon. 1705. p. I-XXXI; Merx, Archiv etc. I, 241), vojína z tělesné stráže Philadelphorij.
 Zprávu tuto mají však mnozí učenci za nepravou a mnohými bádáčkami prohanou.
 Ale mnozí otcové církevní ze zpráv této čerpali, mnozí připojili k ní i zprávy jiné: že
 no pravdy předce tedy ve zprávě této bude, ač se nedá upřít, že každý porovna-
 vu Aristoeovu a zprávy otců církevních k úsudku přijde, že všechny tyto zprávy mno-
 ho báječného obsahují. Avšak: „Omnia probate, quod bonum est, tenete!“

Poslechněme nejprve Aristoea, co nám vypravuje - a náhle dñme pak též alespoň
 do některých otců církevních. Aristoeas, dle všeho pohan, oznamuje v listu bratru své-
 mu Philocratovi cestu svou do Jerusalema a vypravuje následovně: Demetrius Phale-
 reus, knihovník krále Ptolomaea Philadelphua (284-247 a. Chr.) všemožně se snažil, by
 všechny knihy z celého tehdejšího světa pro knihovnu pána svého opatřil. Otáčen
 býv kdysi od krále, kolik svazků knihovna již čítá, odpověděl prý, že 200.000, však že doufá,
 že v krátkém čase počet svazků na 500.000 dorůstí; doložil prý též, že se dověděl, že by zá-
 hon židovský ku nemalé době celé knihovně byl, kdyby z hebrejštiny do řečtiny přelo-

Přímeng: Calmet, Dissertationes de libris V. T., Scholz, Tremius, Zchochke, Historia sacra.

žen byl. Král ihned prý odpověděl, že bude psáti vysokému knězi do Jerusaléma a tohoto že požádá o zákon i překladaatele. Tu prý Aristaeas, který náhodou této rozmluvě byl přítomen, té příležitosti se uchoпил, aby žádost srdce svého, tak dlouho tajenou, o níž věděl pouze jakýs Sosibius Tarentinus a Andraeas, náčelníci tělesné stráže královské, králi vyjevil. Toužil totiž Aristaeas, aby Židé, kteří kdysi od Ptolomaea Lagi, otce Philadela, přivová, v zajetí byli přivedeni, na svobodu se dostali, bylo jich asi 100.000, z nichž 30.000 vyvolil Lagi do své tělesné stráže, ostatní však dal za otroky svým vojínům. Aristaeas tu, dříve, Sosibius a Andraeas ujavše se příležitosti této vhodně, prosili za zajaté Židy doka, rujiče, že by neslušno bylo, od národu, jehož část v hanebném drží zajetí, žádati tak velkou slibu přátelskou, jakou jest žádost krále za zákon a židovské překladaatele. Totéž kal prý se král, kolik že Židů jest v jeho království zajatých? Odpověď že 100.000, potvrdil propouštěcí listinu, již všichni na svobodu propuštění, a dal každému zajatci nářad 30 drachem náhradou za tak dlouhé zajetí. Vyplatil prý král při té příležitosti na 600 talentů. Na to král vyhotovil list veleknězi židovskému, v němž známou nám žádost vyložil. Cílem vyslancectva do Jerusaléma určeného postavil Philadelphus Aristaea a jeho druha Andraea a zaslal je mnohými dary jak pro chrám, tak pro velekněze. Vyslanci posláni své vyřízení, obdrželi od Eleazara hodez písma sv. krásně zlatými literami psaný, jakož i 72 mužů hebrejštiny i řečtiny znalých, pro 6 totiž z každé tribus. (Aristaeův list obsahuje jména i 12 tribus i těch 72 mužů.) Když překladaatelé písem sv. a vyslance písmem sv. do Egypta dorazili, uvítal prý je král s velikou uctivostí, sedmnácte prý se před hodezem písma sv. poklonil, divil se krásnému písmu, blaho, sklonně přijal dary navzájem od Eleazara poslané a slíbil, že den příchodu poslanců slaviti bude každoročně nejšťastnějším života svého. Trávil toho dne také slavil král vítězství své na moři nad Antigonom; i poxoval prý oněch 72 mužů k hostině a hodoval s nimi po 7 dní. Po 3 dnech zavedl Demetrius Phalerceus učence židovské na ostrov Pharos, kdež jim nádherný, na severním výběžku ostrova vystavěný a ote všeho hluku vzdálený dům za přibytěk vyháral, aby mohli bez přeháňky práci své se věnovati. Učenci ihned do práce se dali; nepsalí však ničeho, dokud o všech pochybnostech vespolek se nerozhodili; co společnou práci bylo přeloženo, zasláno hned psáři, aby to tyto shvořtně napsalí. Každého dne pracovali učenci od východu slunce až do hodiny 9. t. j. 3 před

západem slunce, načech do města ku bratu královskému se převekli, kdež nalezli stůl svůj vším potřebným hojně zásobený Druhého dne ráno pak pozdravivše krále, opět se dali na ostrov převésti, kdež umyše si ruce a pomodlivše se opět počali pracovati. Za 70, (dle jiných za 72) dní byli s prací svou hotovi. Demetrius na to dal překlad tento před, čítati před učenci hebrejské i řecké řeči znalými, kteří posouditi mohli, překlad-li jest dobrý, čili ne. Židé s velikou radostí překlad přijali, tvrdíce, že v něm ničeho není, čeho by chváliti nemohli; děkovali i Demetriovi, jehož přičiněním překlad byl zhotoven, i překladačím, kteří práci také se podvolili; kletbu volali však na každého, kdo by k překladačům tomuto něco přičiniti, aneb z něho něco vymysleti chtěl. Těch král s radostí velikou svůj překlad přijal a obdivoval se moudrosti zákonodávce zákonů takových. Na to pak překladače hojně obdarovav, s největší milostí do vlasti propustil.

Překlad písmu sv. král uložiti na místě prvním knihovny své. —

Tolik víme ze zprávy Aristoeovy. Z listu tohoto čerpal zprávu svou o povstání Septuaginty Josefus Flavius, ač mnoho ve smyslu svém přeměnil. — O překladačích písmu sv. mluví dvaasedmísetočíti píše též Philo alexandrijský, ač ani o Demetriovi, ani o listu A. aristoeově se nemíní. Dle něho překladačteli jsou mluví svatí, Duchem sv. nadchnutí, kteří jeden od druhého pouze oddělení překládali, a přec nejen co do obsahu, nýbrž i ve volbě a počtu jednotlivých slov úplně se shodli (s. pozdější vypravování sv. Epiphania). V ostatním shoduje se vypravování Philonovo úplně s listem Aristoeovým, tak že všeobecně za to se má, že Philo čerpal příděle svým též z listu Aristoeova. A. Van Dale však míní (dissert. de Aristaeo c. 1.), že Aristaeas měl text Philonův před sebou, když svůj list psal; avšak v mínění tom stojí učiný tento orientalista úplně osamocen. Těch A. Van Dale (l. c. c. 1-6) dokazuje, že mimo zmíněný list Aristaeův, ještě jiný list jiného Aristaea, spisovatele křesťanského, musil býti, z něhož sv. Epiphanius čerpal své vypravování o původu Septuaginty.

Sv. Epiphanius vypravuje nám asi následující: Aristaeas ve svém listu svůj vypravuje, že Ptolemaeus Philadelphus zřídil si knihovnu na místě Bruchium zvaném a světil správě její Demetriovi Phalerovi. Když se jednou otáral svého knihovníka, mnoho-li jest v knihovně knih, odpověděl tento, že 5430 svazků, že by jich však mnohem více mohlo býti, kdyby se přeložily knihy athiopské, indické, perské, clamitické, babylonské, assyrské, chaldejské, římské, phoenické, syrské na jazyk řecký; oznámil též králi, že židé v Jerusalemě mají knihy hebrejské od

provozu psaní, jednající, de Numine, mundi productione, aliis que rebus utilissimis", jež by
král snadno od nich mohl obdržeti. (Pohračování.)

O básnické činnosti I. I. Turgeneva.

(Pr.)

Rutik německý L. P., jenž dobře znám byl s Turgenevem, píše o době jeho pobytu
v Badeni od r. 1867–1870 takto: „Byla to léta pro něho zvláště úrodná. Mohu
řici, že jsem býval přítomen v jeho poetické dílně. Viděl jsem, kterak vznikaly,
kterak se zárodku se vyvíjely, stále určitějších rysů nabývaly mnohé povídky,
jež napsal v Badeni. Jeho tvorba byla právě tak samorostla jako všechna jeho bytost. Posta-
lo se mu štěstí, jakému se těší nemnozí – nepracoval pro vydělek. Theoreticky hovořil lenivo-
sti. Chápal se jera, vytrpěl jistě k tomu vnitřní básnickou energickou silou tvořivou, která
nikterak nezávisela na jeho vůli. Několik dní i neděl mohl protiviti se tomu nátlaku, od do-
kona se ho zbaviti nemohl. Obrazy, objevivši se v jeho fantasii, provstaly buď vlastní zkušen-
nosti, nebo pozorováním, nebo přišedši na paměť neradno jako a odkud, obkličovaly a tis-
nily jej pořád víc a více, tak že přinucen byl nakresliti je tak, jak se mu jevily a napsati to,
co napovídaly jemu i druhým. Často jsem slyšel v době takového nucení práce, jak
Turgenev chodil po své komnatě jako lev uzavřený v kleci a vzdychal, když byl ještě ráno
u čaje pronesl tragikomicky: „ach, dnes musím pracovat!“ Dáv se do práce, prožil vše to, co
naplňovalo jeho obratnost. Když psal svůj dojemný malounký román „Něšťastníci“, vzni-
klý proti jeho vůli na základě scény, kterou prožil ještě v letech studentských a která hlu-
boko se vtiskla v jeho paměť, viděl jsem jej úplně nešťastným. „Co jest vám Turgeneve?“
„Co vám schází?“ „Ach, ona musila se otrávit. Její mrtvola vystavena byla v hostile v
otevření rakvy a podle našeho ruského obyčeje všichni přítomní celovali umrlou. Viděl
jsem jednou, jak loučili se s otráveným. A toto jsem musil dnes napsati a proto mám
celý den pokřivený.“ Tuto citlivost jeho, tuto energii vnitřního nároku pozorovati jest ve všem
cohoiv napsal. Ani Flaubert, ani Zola a jich škola nevládnou u větší míře tímto dra-
hocenným darem realistického tvoření. Ale v jedné věci stojí Turgenev výše než oni:
vládl uslechlým duchem a vkusem a čistotou duše, která nikdy nedala se omámiti o,
krouživými obrazy a která z jeho děl, byť se v nich jevila vášeň sebe proudící, vyklučovala

jmenovitě ony elementy, u kterých s patrnou zálibou se zastavují jeho naturalističtí přátelé francouzští. V době svého pobytu v Badeni Turgeněv nejdříve napsal ono fantastické dílo, ve kterém hledali mnozí symbolické narážky a které bylo pouze přechodem realisty, totiž „Překraky“, překrásné přeložení od Bodenstedta na německý jazyk. Překladač byl vážen Turgeněvem a zaslal mu rukopis k prohlédnutí. Někdy nezapomenou na vzácný večer, kdy Turgeněv seděl u okna útulného salonu Villardeau-ina a jal se zkoumati překlad. S ruským originálem v ruce vážil každé slovo, které jsem čel z rukopisu Bodenstedtova, a dával naše mínění a úsudky, až konečně na jevo dal souhlas s výrazem německým, jenž nejlépe podával ruské odstíny. Nečasto se stávalo, že takovou věnoval pozornost německým překladům a překladačům, kteří jak v němčině, tak i v jiných jazycích nevyjadřovala, li myšlenek jeho příliš uspokojivě. Towě dobou Turgeněv napsal tři francouzské operetky. Dím paní Villardeau pokládán byl v Badeni za vyšší školu převéckou, kde se všech stran se shromažďovaly mladé talenty. Paní Villardeau přidržovala své chovanky náležitě všem národnostem k tomu, aby zkoušely své síly v malých dramatických piéscích, jejich úlohy až na jednu, dvě byly prováděny chovankami. K tomu cíli tedy Turgeněv napsal tři veselé, fantastické operetky čili dramatické povídky plné humoru: „Le dernier de sorcières“, „L'Œgre“ a „Trop de femme“. Paní Villardeau složitá hudební část a sama hrála úlohu prince. Když se někdy přihodilo, že neměl kdo zpívat barytonovou partii, Turgeněv přivzal ji a vystupoval v úloze čaroděje, paří nebo lidojeda, kterého sňadli luxní elfové a přes to, že byl obrovské postavy, jej překonali. Těmto představením přítomní bylo občerstvení, které nečasto vidati v domech soukromných. V prvních řadách křesel seděli král Vilém a králová Augusta s několika vybranými osobnostmi. Přivězení hosté neváhali pro představení stávali při sklenici čaje a nenuceni se bavili s paní domu a jejími přáteli.“ (Dle ruské „Nivy“.)

Duše.

klidné jen hladině své patřiti oblohu jasnou,
neshlíží se nebe v rozčesávaných ve vlnách;
tak božskou podobou září nám jen duše čistá,
krása její vymizí, hrůchu-li hal jí hatí. (Hádanka z „Pestrého kvítí“ Ambrose)

Upomínka.

(Pr.)

laji šera ach! jak konejši se
duše moje upomínkou blahou!
Křemachem křidel vzhuru povznášá se
dál' a dále — v domovinu drahou.

Stojí chýš se stráně na upatí,
snívá zřít do rodného kraje.
Slunce záhmut poslední ji zlatí
přívábem ji luxným obléváje.

V tom se Ave! rozexvácí klidně,
nesouc těžku vášním po údolu;
jasní tváře miláčeků mých vřidně,
srdce všeho probavuje bolu. —

Buďte zdraví, rodiče moji!
Budiž zdráva, domovino celá!
Modlitba má s vaší teď se proji —
anděl šepce slova těžky vřelá

Zprávy.

Volně uloženo to zprávy, které
Volně uloženo to zprávy, které
Volně uloženo to zprávy, které

Polné návrhy přijaté o pouti Telčhradské dne 2. srpna, jsou:

1. Ku památnému r. 1885 vydán budiž almanach o jmění: „Almanach bohoslovců českých, moravských“. Kdyby však bohoslovecké ústavy české ničím nepříspěly, vydán budiž Alma, nah bohoslovců moravských. Do almanachu přijaty budiž práce bohoslovců a sice přední cyrilomethodijské; bude-li však nedostávati se práci těchto, mohou se přibrati i zdarilé prá, e z oborů jiných. Ku sebrání a pořádání práci ať vyvolí každý seminář jednoho člena do komise. Člen brněnský je předsedou komise. Semu ať zasílají ostatní členové prá, ce svých seminářů. Předseda práce zaslane uspořádá a pošle redaktorovi. Redaktorem vyvolen budiž některý kněz arcidiecese olomucké, jenž se o další vydání almanachu postará.
2. Návrh páně Kachníkov uvážení v 2. ú. Musea ročníku minulého, změněn budiž v ten smysl, aby vypisování cen ve všech jednotách, které ceny vypisati hodlají, dělo se najednou (hned na počátku školního roku).
3. Budiž vypisána cena k r. 1885 na jedno dramatické populární dílo ze života našich věřov, stů slovanských. Cena ta budiž v jednotlivých seminářích sbírána z dobrovolných příspěvků.

oniž starati se má každá jednotu literární. Čím který seminář přispěti hodlá, budíž uvěřeno v Sluseu, ona pak souhrnná věřejně budíž vypsána.

Z Olomouce. „Lusilovka“ i letos bude pěstována a přátelské svazky mezi oběma semináři moravskými se bohdá ještě více utuží ku prospěchu práce společné. O prvých 2 návrzích z povolatného Velehradu dosud nerozhodnuto. Na vypsání dramatu ze života sv. apoštolů moravských seminář přispěti hodlá letos 50 zl. dílem sbírkou dílem zprokladny literární. Obnovení činnosti Zdař Bůh!

Z Budejovic. Činnost naše zahájen a velmi utěšeni. Hned po příjezdu do Budejovic, proveden zápis do jednoty literární a ten sebral nám 114 členů. Tolik nás ještě nikdy nebyvalo. Dej Bůh, aby počtu dobře rovnala se práce vykonaná. V 1. valné schůzi 7. října po zahajovacím proslově předsedové členy stá, nový zvolen knihovník, pokladník, jednatel a divěrníci jednotlivých ročníků. V 2. schůzi 14. října čt., na pěkné pojednání o poutnickém chrámu P. Marie na Hlohotech u Tábora, velmi názorně vyliceno nejprve okolí hlohotské v romantické krajině lužnické a probráno důkladně vše, co v hlohotské hosteli, ku a kolem něho žiti. Dále členy zřetovně obrázky: „Krámla příhoda“ a „Co nevyvede zvědavost“. O ná, vrších velehradských bude se rohovati až po jich uvěřením v Sluseu.

Z Hradce Králové. Valnou hromadou konanou 14. října zahájen 6. rok naší činnosti. Jednota či, tá letos 130 členů. Všobecně přijato, abychom i dále podporovali „Ustřední Matici školskou“ dobrovol. nými dárky, ač jsme již činnými členy. Jako třetí účel milé naší jednoty stanoveno: „Zakládání knihoven venkovských jmenem bohoslovců z dobrovolných příspěvků zalicující buď v peni, zích, nebo v knihách.“ Co se týče 1. návrhu velehradského, uvažala valná hromada, že za našich školno, stí postací, by vstoupil ku vědomosti a vyjvání byli přímě vřidnoucí k účastenství. Druhý návrh o, po učín širšímu výboru, by jej v příhodném čase na paměť uvedl. Bu třetí návrh upováno asi 11 zl.

V neděli 28. října hoalámě oslaviti památku sv. biskupa Tirsíha.

Z Vídně. Počet náš se letos zmenšil, tak že jsem pro Sluseum získal pouze 4 odberatele.

Z Brna. Zdejší „Rivě Lusilova“ rozkvěšla v normě, jakých dosud neměla. Přihlaslo k ní 115 členů. Pohledáme-li k číslům i v ostatních seminářích, zřejší kde komu, kdo naše snahy zná a jim přije, srdce vzplá. Dej Bůh, abychom jakým poměrem nás přibývá počtem, takovýmta, li prospívali ve svých slechtných snahách. Počátek šťastný učiněn dvěma pracemi, z nichž jedna byla z obou dějin našich slov. věrovnosti, druhá z obou věd sociálních. – Sprotěšením jest nám také oznámiti že i ku zakládání knihoven pro venkově dostává se nám čím dále, tím více a vy, datnější hospodolické vlahy. Návrhy velehradské byly přijaty.

MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojí miluji sestensky se nádrach,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Heroida

ke dni 2. srpna 1883¹⁾

(O.)

netázte se, bratři moji milí
ó netázte se, pro Bůh neklňte mi — !
Mne osud Prometheus tiskne k zemi,
mne k jeho skále sudichy zlé vbily,
že s ohem stravím dnes vítám jitro,
že jeho zář' je tmem pro mé nitro,
jež krvácí, a na svá pouta zívá ...
Jám bloudím lesem, zář mi srdce svírá,
všs slzy má dnes, slzy každá snítka,
a u nohou mi pláče struha plytká,
kos kvílí dnes a žluva hlášku nemá,
druží reverek spí v jedli dosud němá,
a v očích mých - je sra rubínová. -

¹⁾ Dne toho honá na pouť bohoslovci českomoravských na posvátném Petěhradě.

Přáh' mih' se jakýs, - druhý, třetí znova,
 teď z boří vzlétli, hrouží nad mou hlavou,
 snad holubi - a k Vám se točí, plavou,
 k Vám, bratři draxí, k Velehradu zpřůma.

Mne touha velká na peruti jímá -
 jsem holubem, a duši moji pláčí
 mříž jenom, abych prodlil s Vámi, stačí. -

- Ó, Muxo moje, jak dnes děhují ti,
 že dech tvůj jeden řídilem mi v řiti,
 že daš' mé duši, pro čím touží celá! -
 Já vidím Velehrad, a jak se bílá
 věž dvoji moravského Pantheonu,
 já slyším chorál velehradských zvonů,
 Vaš' hymnus, bratři, jako echo bouře,
 žím Boha na oltáři v mračku kouře
 jak prožehnání Vaš' práci dává.

- Ba vidím více: jak se týčí sláva
 až k nebi vzhůru, hvězd se týká hlavou,
 Vaš' všechny říkou halí škvostnou, smavou,
 dvě apoštoli jak Vám skýpá ruce
 a řy jak jdete k nebi pro své vůdce. -
 Žím jejich ducha, jak Vám hoří s tvářů,
 jak oho Vaše nekonečnou září
 se leskne po práci a velkém činu,
 Vám pod nohou jak hltá stvořa hlinu,
 jíž neovornost se říká, v němém vstupu,
 jak sliby Vaše ve hlucící řeku
 se spojují, jíž nepodajné síle
 jest balvan slab, jenž střeží cestu cíle,
 zván nečinností, z které modla břicha

kdys vyrostla a vplížila se xticha
do našich ideálů s blbým šklebem --
Iste palici, a váša Vaše hrčebem,
jenž k nebi přibíje zemi kdysi celou ...

To vidím dnes. Ach! touhu moji vícou
již obětujte, prosím, mému Bohu,
jemnější blížší jste, než říci mohu;
neb nad Vámi a úrad Vašich obrem,
kde nutnou druží krásá trůní s dobrem,
jen On se mymí vznášá s věčnou líci
a posýlá k Vám - lásky holubici.

Plum ptáku oních někde shlédnete-li
jak peruti se ve blankytu bělí,
tu vězte, draží, v tom že hloučku malém
můj duch Vás líbá v citu neskonálním!

Přestěhovala se.

(Př.)

Stěna na svém loži - bre-li totiž pelech ten ložem navatí. Stojí sice onen kus nábytku na čtyřech nohách - vlastně jenom na dvou, druhé dvě uhnuly a jsou doplněny několika cihlami; tak je na tom něco, - nikoliv ustlano, ale neladně naká, zeno as tak, jako kdys vrabec svým mládětem zrobit hnízdo - ale celkem nezasluhuje tento kus nábytku jména lože.

Ně prosím, - neráče se odvraceti s nelibostí od pohledu takového. Je to ovšem nepřehlé a cílovích postavený šťastným osudem na pohodlnější poněkud stanovisko málo kdy vrati obrací k tomu, co se níže děje; užíváme, neradi se ničeme, neradi se rozhlížíme. Často vyhloudil by takový pohled slau, připomínal by tírže a nutné povinnosti; putujeme tedy dále raději shlavou ku oněm pořádkem anebo k sobě obrácenou - a co pod nohama - pomijíme."

Pravdu tu vyslovil Křačevský a viděti ji lze zde. S nelibostí odvracíme se od pohledu na věci, stě lože nemocné dívky, nedbajíce toho, že nemocná zde odpočívající není bezcenná kopřiva,

z této
kresby
Toliko
tréba
proti
zapomně
vyponě
Co nikoli
zapomně
vyponě
Tož možná
je, i čar
na ně
něbž pít
v něm
arab ně
a fuor
Hj místo
i čar ten
na jeho zármu

nýbrž že to krásná, leč zlomená lilie

Zlá horečka osedla mládě to silko, hvozdě spálili, zničili život sotva rozkvétající. Oči široce rozevřené nepodobají se již modrým fialkám inkrytým ve stínu trav, ale září leskem průšerným, hledíce po světelnici, zcela důstojně onoho peřechu, na který nemoc upoutala tělo dívčino, nedovolujíc, by zachovala v chudém bytě aspoň pořádek a čistotu. Msta vyvráhlá dychtivě žádají obce, shvení - ale není, hdo by ho postal. Otec - ten pracuje v potu tváře, aby uhládl život svůj i život svého milouška, bude-li totiž vůle Páně, by mu ho ponechal. Matka - ti není. Nepřičkala smutné té doby, kdy krásná dílna mužova za obecního úpadku přimyslového upadla do rukou nedostavých učitelů. Bratr - ten zapomětlivý, dobremu životu již z mládí, kdy blahobyt rodiny, svůj vzkřítal, vyhlýhl, bratr - ten na studiích. A ta nevládná babice, již si dává říkati, domáci paní, "ještě je tento chatrný barák náleží, ta si myslí: 'Tak mi ještě ani nezaplátli činní až já mu, mu pro quartále celý týden.' 'Ještě alych jim tu princeznu hlídala!'"

A tak je zde nemocná sama uprostřed mrtvého ticha. Chvilu přecházejí tise, tise, jako by ten je, jich otěko čas měl sám ústřivost s nemocnou a byl jim zahákal rychleji plynouti. Ani teplotky, radla se neobjeví... Mě nemocná nevědomá si mrtvého ticha, obírá se bratrem, kterého již po čtyři leta neviděla. Slá jej před sebou, hárá ho, že zapoměl tak na domov, jakoby tu nikoho neměl, a plesá, že si přece na ně vzpoměl, a posílá ho pro vodu. Ahle - podává ji vody - nikoho bratr, ale otec. Těť poledne a otec přišel domů, aby spálil deku a něco projedl. Dcera povznává ho - blouznivé sny zmizely. Oči její hledí opět zcela jasné pro svět, nic. Ano! lek radostně běže z ruky otcovy.

Slunce právě prochouknuvši z meziků podřimních, hledí zvědavě po světelnici. S netělostí odrazil se paprsky od rozbitého, papírem zalepeného okna, a dopadl k nohám dívčiny na vyhlídou podlahu. Podlešku jeho vidí ostatní paprsky malý bledý obličej, věncený krásným, bledým vlasem, vidí, kterak usmívají se na otce dvě jasné, oosené fialky, a diví se, jak ta, mi, strýně nemoc, dověd člověku dodati podoby andělské ... Hledí na otce, který, jak moha, uvozná, vá hůlko. Ó by bylo dosud matky, ta by vše vřídila a upravila - ale není ji a malá hospo, dyňka sama snad na cestě za ní. Což divu, že do příbytku chudého přistěhoval se i mlad. A jako by ho zde posud bylo málo, vstoupila umaraná, zamračená babka - mlad zosob, nýný - domáci paní, nesoucí listek.

"Jiněs to věno histonů - je to od pana syna. Nedala jsem mu nic!" Tak pravila - spíše

zakukrala, hladouc zvláštní divak na slovo „pana“ a podávajíc korespondenční listek.

„Bratr přijde!“ zaplesala dívka i chopivši se listku, čela: „Drahý otče! Obstal jsem právě poslední přísnou zkoušku a jsem tedy se studiem úplně hotov. Místo u jednoho advokáta již mám a už-li je na stoupím, choi se podívat k Vám na hrob matčin a na Vás. Myslím také, že Vás vyhlednu z té ne, čisté a polobohoré chajdy do nějakého lepšího domu. Budu u Vás nejdéle za den pro tomto listku.“
 „Vidíte tatínku, my se přece odtud vystěhujeme, jak jsem již dávno chtěla! To bude hezké, to bu, du potom brzy xdráva, jen ať se na mne přestane šklebiti tenhle rozpuškaný a xpuškaný strop, ta šmíla a rozbitá okna, ať budu viděti kolem sebe bílé stěny, hezkou podlahu a kvě, tiny za okny, to bude hezké!“

Nemýlil-li se paprsek, který právě světlici opouštěl, toť zahledl krásný, ať malý úsměv hol mo, dravýchrti nemocné. „A křta to bude!“ provdechla si, hladouc opět hlavu na lože. Teště zašepaly aby její: „Přestěhujeme se!“ a již opět bloudila duše její po věleších tu divokých – tu utěšných kraj, ních, jak právě zby duch nemoci velel....

A přestěhovala se skutečně – a bylo to skutečně již druhý den... Chcete viděti její nyníjší byt? Má dvojí: jeden mohu Vám ukázati hned, druhý snad uvidíte, ať se tam také přestěhujete.... Vidíte tam tu krásnou zahradu? Víste, co tu květin a jaká to krása! Hošaté lipy pějí tu poti, chu stálý hymnus, jako by se tomu byly přiučily od lidí, kteří vedle ve stánku světl co den veleb, ným xpívem Bohu svému chválu pějí. Krásný blankytný strop hlene se nad zahradou, v, ní dýje kde jaký květ, raduje se z nového podletí. – Že to hřbitov? Ovšem, hřbitov jest to. A což ne, míxe býti na hřbitově krásné? „Mlým hřidem dýjei,

svatá zemi síd,

o, proč tepro v tobě

lidstva hoře zrnívá?“

To mi vždy táne na myslí, jdu-li sem. Ó proč teprově zde hlíd a mív? – A jaký krásný byt má zde ta naše přestěhovalka! Víste jen: Pod nejkrásnější lipou zelený pahorek, u hlavy heř růží, podél pahorečku stále zelený zimostřa, u nohou keřůk cypřiše – a co jiných a jiných květin! Viděti, že je to hrob dívky.... A uvnitř taký mív! Zdalib není zde lípe, než li tam venku, kde by taková chudá lilie, snad byla vradla, snad byla pokálena bývala xlobou lidskou. Pán si ji přisadil jinam. „Přestěhovala se!“

A jaké to bylo krásné stěhování! Ten paprsek zvědavý, jenž byl zahledl její úsměv, ten nev,

děl, že to usmělo poslední, nevěděl, že brzy za ním hmipl se paprsek života z těla nemocného a že rychleji nežli on sám stanul u zdroje svého, ochl se u toho, jenž jej byl před lety nemnohými vdechl do těla, které nyní opustil. Bratr její, pan doktor, také se nenadál, že zastane doma jenom mrtvé tělo své sestry, že jenom tělo to bude mu doprovázeti k jinému obydlí.

Tu, které si za života málo kdo povšimnul, provázelo sem množství lidí. Snad chtěli viděti pana doktora, nikoliv však projevití něčastenská na jeho zármutku. Aspoň ty rozprávky, že kterých bylo tady a tam něco puchytiti, tomu navzdor. Vída - tomu študie svědčily! Viděti, že se měl dobře! „Tnu, panská kuchyně! Kdysi byl vychovatelem u hrabaty Kriegsfeldu!“ „Ajaj, proto on se nepodíval ani domů!“ „Prosím vás, že prý je z něho nějaké lehké zbroží?“ „Ně - to víte - já sice o tom nevím nic jistého, ale možná dost. Taková přání - homorné -“

Amotry hlepny vedly svou díle, jakoby pro ně obřadí pohřebních nebylo. Ani slavná ta slova: „In paradysum deducant te angeli!“ Do ráje nebeského provodí tě andělé! - ani ta jimi nehnila. Teprve když duněly hroudy o rakev, postoupily těch ony, a hodily do hrobu hrst země....

Totéž tedy jeden její byl. A v bytě druhém - tam mnohem krásněji: Kolem sebe usměry veselých tváří andělských, pod sebou samý krásný květ nebeský, který září temným modrem, jako ty hvězdičky sjara na obloze, nad sebou jasný svět Božího trůnu. Byla tam jedna čistá duše, jedno čisté srdce. „A čím víc srdce tam se v náručí plní,

tim víc tam lásky, tim víc milování,
jak zradla druh s druhem lásku sdílí!“

„He, jak by to bylo krásné, kdybychom tam i my druh s druhem sdíleli se o lásku! —“

„Tak všední!“ vyprává se mezi vámi. Ovšem, je to všední! „Zaniká život - co po žití, votě jednom davu lidska? — nebylo by zdvořilosti, rušiti výjevem tím veselí světa!“

„Ale co pleťno!“ Ruká věčné sudby nerada rozdílá mezi velkými a malými, sáhne stejnou chtivostí na hounekový listek prosté chudobky, jako na list vznešeného a hrdého vavřínu.“ Neviděl jsem vadnouiti vavřínu - ale chudobku - lilii....

Překlad písma sv. řečený Septuaginta.

(V. Pokřtěování.)

Král na to prý psal list lidem (jež celý sv. Epiph. uvádí) a prosil, aby mu poslali

knihy své k době knihovny jeho. Židé žádost jeho vyplnili, poslavše mu 22 knihy *St. Z.* a 72 knihy apokryfické, krásně zlatem psané. Leč král hebrejské řeči nerozuměl, prosil proto svého překladaatele. Těto velkníci židovští, jejich jména však Epiphanius neuvádí, s náležitou kráti poslat, a sice po 6x každé tribui. Aby překlad, pokud možno, byl co nejdelší, hladnější, ustanovil král, aby dva a dva překladaatele od ostatních odloučení vždy pro sebe pracovali, takže písmo sv. bylo 36 krát přeloženo. K tomu účelu vystavěno na ostrově Pharos stbcel, z nichž každou dva překladaatele obývali; světlá do těchto komnat padala, to slunce, aby každý styk se zevnějšíkem byl zamčen; mimo to kn každý cele přidání sluhu, ve a psaní v počtu dostatečném. V tomto konklave uvaženi byli učenci oni židovští od rána až do večera: více veneni byli, podvou v jedné nocábe, do hradu královského, kdež pak s králem poshodovavše uložili se k odpočinku taklež po dvou v jedné komnatě. Ráno opět s toutě opatrností po dvou dovereni jsou na ostrov. Za 70 dní dokonali všichni díla svá, která pak jednotlivě byla předčítána; ku podivu všech přítomných překlady do slova se shodovaly, z čehož všichni soudili, že překladaatele duchem sv. nadchnuti jsou o díle, svém pracovali.

Z těchto pramene, jako Epiphanius, čerpal i sv. Justinus *M.* (*admonit. ad gentes*), jenže tento praví, že každý z 72 překladaatelů osamocen byl a že tudíž 72 komnaty vystavěny byly, a tudíž písmo sv. 72krát přeloženo bylo. Justinus *M.* dopustil se však ve vypravování svém značně, ho anachronismu tvrdě, že vyslanectvo *P.* Philadelphe žádalo od Heroda záhon židovský – tudíž anachronismus asi 150–200 let. –

Talmud takle vypravuje, že Septuaginta byla upravena 72 překladaateli, jež král dal uvážiti do 72 komnat, aniž jim byl dříve úmysl svůj zjevil; teprve, když již u. xavěni byli, obzámil je z jich úkolem: Bůh prý pak péro jich tak řídil, že všichni práce prodali docela stejné.

Samaritáni vypravují, že Philadelphus do Alexandrie povolal velkníci samaritánské, ho Aaron a vyvolenými učenci samaritánskými, zároveň pak i velkníci Eleazara s učenci židovskými: oběma pak kázal prý přeložiti písmo sv. jazyky řecký. Když pak překlad Samaritáni na mnoha místech se lišil od překladu židy vypracova. něho, schválil prý král překlad samaritánský; Samaritány pak hojně obdaro. vav propustil v milosti, přikázav židům, by se neodvážili vhořiti na posvátný vrah

Garzim. — Zbývalo by nám pouze nyní ještě zmíniti se o vypravování sv. Ireneae (c. hare-
ticos 3, 21, 2), Philastria, Clementia Alex. (Στοιχ. 1, 72), Cyrilla Jerus. (catech. II, 3, 4), sv. Augu-
stina (C. II. 18, 42; docl. christ. 2, 15) Tak. Usseria (de graec. IXX int. versione syntagma, Lps.
1695, cp. 1.), leč vypravování jejich z části souhlasí se sv. Epifaniem, z části s Aristaeem, z
části s Justinem; přikročíme tedy hned ku kritice všech těchto zpráv. Toliko dodati nám
jest, že uvedení učenci nesouhlasí ve svých zprávách v tom, za kterého krále egyptského
příklad LXX byl vyhotoven; jedni mají za to, že za Ptolomaea Philadelphu, jiní že za Pto-
lomaea Lagi, třetí Philadelphova, jiní konečně, že teprve za Ptolomaea Philometora,
pátého nástupce Philadelphova (cf. Bochart de Anim. sac. L. 2. c. 18.)

Poroznáme-li všechna vypravování, snadno poznáme, že pramenem všech jest zpráva
Aristeova. Proti zprávě Aristeovi dá se všelicos namítati, takže mnozí učenci ji úpl-
ně zavrhnou (cf. J. Scaliger, H. Valerius, A. Hody, Ant. van Dale, Eichorn, Barthold,
de Wette, Loxin, Koldche.) Tak na př. líčí Aristaeas Ptolomaea Philadelphu mu-
žem mravů přístných, jenž se snaží, by poznal zákon Boží, mužem obexčelým
a panovníkem mocným, naprosto tomu však dějiny světové vypravují o Philadel-
phovi, že byl muž úplně zkažený, mravů nevázaných, který vlastní sestru za man-
želku projal, vlastní bratry povraždil, celá hejna žen ve svém paláci měl, svou se-
stru za bohyni chvil vyhlásiti atd. Tě Demetrius Phalerceus nebyl daleko tak-
ovým charakterem, jakým jej líčí Aristaeas: Demetrius Phalerceus byl takřka
mravů nevázaných, a přitom pověccírý, s ženami dopouštěl se přestupků nejhor-
ších, pokud stál v čele Athén, žádal, aby každý poslušěn byl zákonu, sám však
dopouštěl se všelikých přestupků; když pak do vyhnanství byl poslán, utehl se
nejprve do Théb, pak do Egypta k Ptolomaeovi Soterovi, otci Philadelphu. Tu
pak radil Soterovi, aby za nástupce ustanovil syna svého z manželství s Eurydikhou
pocházejícího; Soter však přednost dal synu svému Philadelphovi, z manželství
s Boranikou zrozenému. Philadelphus bratru se zmocniv poslal Demetria do vy-
hnanství; k tomu možno věřiti, že by prodeji muže toho svým knihovníkem byl
učinil? Tě před knih, jaký udává Aristaeas, zdá se býti pravdě nepodobný.
Aristaeas udává totiž 800. 000 svazků, Epiphanius počet ten však zmenšil na 5480,
Josef Flavius udává však počet pouze na 995 svazků. (Pokračování).

MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojich miluji seestersky se nádrach,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Rozdíl mezi morálkou křesťanskou a pohanskou.

(10.) *Ksah Dobry. Co do formy - mnoho tímž*

I. „Není bytosti živé“ praví Cicero, kromě člověka, která by vědomí měla o Bohu, není však v lidské nížádného národa tak divokého a nevdělaného, aby nevěděl, že Boha nějakého mítí musí, byťi neví, děl, kterého ctíti sluší.“ Každý národ uznával tudíž jakousi bytost nejvyšší a jí božskou potu vzdával, ať ne všichni dospěli ku poznání Boha pravého a způsobu, jakým se uctívati má; totž známkou jediného náboženství pravého - náboženství křesťanského, proti němuž v odporu stojí všechna náboženství pohanská, ať mezi sebou různá. - Proč tento odpor? Sv. apoštol Pavel udá, vā příčinu tuto slovy: „A změřili slávu neporušitelného Boha v podobenství obrázu porušitelného člověka i ptactva i čtvernohých hověd i zeměplazů. Pročž vydal je Bůh v žádosti srdce jejich v nečistotu, takže těla svá na sobě samých hanobili; ježto změřili slávu Boží v lež a klaněli se a sloužili raději stvoření nežli Stvořiteli.“ (Rom. 1. 24. 25). Jest tedy příčinou pohanství lež a hřích, a protož nemůže se nikteré náboženství pohanské se světem pravdy a ctivosti křesťanské shodovati. Jestli že však blud a hřích podnět dal ku pohanství, není možno, aby na základě tak vráškem mohla býti vzdělána soustava, kteráž by mohla býti člověku voditelkyn na dráhu jeho života, předpisujíc mu, co činiti a zachovati má, aby život mravní vedl. Na náboženství nemohla tudíž spočívatí mravouka, a dějiny samy dovědčují, že náboženství pohanské shrovnou měrou zasahovalo v život mravní, spojujíc se s úkony bohoslužebnými na mnoze nemravný

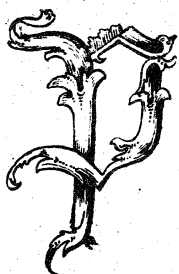
doměrem“
křesťan-
stvem
a m. ucti-
silněji
leže v
silněji
a m. vy-
lady po-
bu po-
způsobu
poháně-
n

mi. — Než duchu lidskému nelze upírati touhy po pravdě, ani záliby hříšivému ctnostnému, a že jak touhou po pravdě tak životem ctnostným mnozí pohané prosluli, na jisto jest pro-
staveno. Náboženství ráhledem životu mravnímu nebylo, a pravda jiného pramene čerpa-
ti bylo pohaním povineni, jak člověk xarozličných poměrů chovati se má, aby ale svého dosáhl.
Tím pramenem byl jim rozum, čímž se stalo, že u náboženství nicovalo, nýbrž filosofie. Pro-
čez kdosi praví Linsemann (Zf. u. d. G. u. d. L. 1868. T. 395): „Obwohl Religion nur nicht phi-
losophisch, nicht ethisch, nicht religiös.“ P. však chtěje mluvit o rozdílu obou mravů, nepřehlí-
žíme k náboženství pohanickému, nýbrž k etice filosofické.

II. Aby jasnějším byl rozdíl etiky filosofické pohanší a mravů křesťanských, zároveň jest struč-
ně vyznačiti jednotlivé soustavy, pokud se týkají etiky. — Pověděti mravouka nerozebírá nikam
světových hledis toliko ku jednotlivým činům a snahám lidským pokud tyto mravní cenu mají, ne-
míře byti věci o etice v soustavách filosofických až do dob Sokratových, tedy v první době filoso-
fie řecké. Pádání filosofie v dobách oněch bylo spekulativní neodnášejíc se ku životu mravnímu.
Vyhlédnouti nejstarší filosofové řeči pro přednost přírody a podstatu světa očlověka samého se
nejstarší (byli to Thales, Anaximenes, Anaximander). Tím směrem brali se i ostatní filo-
sofové doby před Sokratovské, tito ovšem již dále pokročili, tak že soustavy jejich i na život mrav-
ní vliv nemaly maly, by i filosofové sami pravidel etických i umyslně ne podávali. Tak se
vládla již za oněch dob škola materialistická (atomisté Leukippos a Demokritos), škola pan-
theistická (eleati Xenofanes, Parmenides, Zenon Elejský, Melissos), škola pythagorova, která
mála ráhled nábožensko mravní a sofistická, která nelobila pravdy zanic necenila, uměje
„slabší důvod učiniti silnějším a naopak“ a „víduc více potvrditi i vyvrátiti a věci nejrozdílnější
týžes dovoditi“, nýbrž i povhlá všim náboženstvím. Za poměrů tak různých a rozdílných
nebylo lze podávati filosofu nauky mravních, ale právě tyto poměry vyvolaly potřebu reakce.
Toto činnosti reformatorské podjal se Sokrates, jenž jal se říci mluvi k člověku samému, ku
sebezpoznaní a ku životu mravnímu podle poznání xaríženímu. Dobře poznávati, by na-
nem žádost lidská se stavovala bylo přední snahou Sokratovou. Touto zásadou stal se So-
krates otcem etiky, a ale této zásady ustavil také učení své. Bláznovosti člověk dojde, žije-li
ctnostně; ctnostně žije, kdo sebi poznává, neboť nevědomky nikdo neblázní; ale však čím člověk je,
nom paco, ctlosti neradí. Věcka ctlosti tedy záleží v moudrosti, a protože toulo moudro-
sti stává se člověk božstvem podobnějším, vyptývá z ní blaženost. (Pokračování)

Tak slavili Hanaici poslední masopust či ostatky? Obrázek velmi zajímavý.

(Pr.)

ředkové naši Hanaici, pokud ještě nosili svůj vzácný kroj, jehož nyní bohužel sotva kde spatřiti lze, měli mnoho dobrých a věru vznešených zvyků a obyčejů, po nichž dnes žádné známky není, a kde přece nějaké staré obyčaje panují, nejsou již ty pravé, ale převrácené a nikdy vznešené! Mnohé zvyky stejné pro celé Hana zachovávané byly, mnohé zase jen v jistém kraji. Ale všude nalézno, se staršíchové, kteří ještě dobře v paměti mají obyčaje dobyté, v nichž žili jako byjá mladíci a šli, i dobře mohou vyprávěti o všech těch krásných zvycích, o kterých dnes ani prachu není. Také u nás žije posud takový didoušek, který, jak sám často říká, celi dějiny zná, a za často o minulých letech vykládá. Počne-li vypravovati něco, vždy napřed řekne na myšlenku a předešlý svět, na lid bůžný a nemravný. Řekává: kdysi jsem já byl chasníkem, nebylo té nádhery, jako teď, ač my nyní si se všude a všem mnohem slušněji než nyní chasa a ani nebylo tehdy tolik rozpuštělých zítav jako teď. Nyní mají divadla, dávají koncerty, balety a. s. d. ale kome vždy bývá smutný, jlužněstles, vet. Tehdy byla-li muzika, jak jsme více taneční zábavě říkali, tu jsme si jinak vedli, než si teď vedou chasníci. Dnes u muziky nikdy s tou živostí se netančí jako puvé, a chlapi nikdy neumějí tak si eupnout, jako my jsme si cuple, když jsme si dali zahrát písničku. A jsou to ty holky také teď jiná! Za našich časů, to byly ivarné děvuchy, jak uměly se točit a zpívat! Nyní vše zahynulo, ty tam staré ale dobré zvyky. Ten touha po panském životě a opičení se po modě zavládá. Proto naši sedláci nejsou již tak mocní jak bývali, proto statky se dělily, proto vše přichází na mixinu. U škoda staré prošli my slu hanačci!"

Potahové řeči pak nařádosť vykládá o tom neb o jiném, čeho kdo si právě přeje. Také mně nastaly, la se přiležitost, pohovořiti si se starěchem našim. Žádal jsem ho, aby mně vyložil, jak přece slavivost ostatky a starodávna? A abych jej spíše pohmulk vypravování, sám jsem vykládal, co jsem slyšel, a řikal se ho, zdá se to nějak zmínilo. Honečnā vīta starce, že jinak není, počal vyprávěti. Po mām tedy rád o těch ostatcích, nebude to, velkopanské, ale myslím Hanačii zcela hodné. Když se konal masopust, či když se blížily ostatky, tu se ve všech gruntech, axolást, kde měli děvčata, chytalo na svátky. Především se nařídilo se děvčata ustrojiti chlapešim, právo. Právo byla dlouhá šavle, na jej špičku nevěnila se křaboška tvořící divo, kol křku hlavy opáralo se nášních bílých, čiště zehlenných sukni, a fěr. tůček těch bílých s dlouhými, širokými pentlemi barvy červené se připojil. Tak ustrojili, právo děvča.

ta, hledíce přinejvíce k tomu, aby viděti bylo, s jakou láskou věc činily, a jak mnoho jim na tom zále-
že, aby u hochů nezapadly. Právo nosilo se za rukojet; pak dlužno ještě dodati, že špiče šavle vyční-
vala z hlavy škrabošky, tak že se mohla dobře zabodnouti nahore do stropu. Imnéno své asi odtud má,
že v osidky představený vškerou moc svou - své právo - odevzdal chasé, která tudíž soudila všechny
rozepře toho dne přestěti, ustanovovala pokuty a zjednávala mír. Když byla dívka „právo“ pěkně
vystrojila, odevzdala je do obecní hospody. Zatím se doma peklo, smažily se koblihy, milosti a jiné
pamlsky. Hzení a komína se sdělávalo, pralo a pro hosty chystalo. Šišky se bílily, dláčka čistila,
vše se co možná v nejlepší pořádek uvádělo, aby, až přijdou s „právem“, byli spokojeni. Chlapci pak pod ve-
čer scházeli se pod žudry, kdež radili se o slavnosti, a kdež zvolili svého představeného, dva přísedící
a konečně měřiče, který na starosti měl, vinníky i nevinníky vypláceti lopatečkou. Když konečně by-
ly ostatky tu, v pondělí hned ráno vycházeli junáci, vyjřování z domů a brali se k obecní. Měly je vi-
deť chlupíky, jak byli vyjřování! Byl to junák, hařdý jako jedle rostlý, pak by boty vysoké, koženky a
klobouk jako mu, slouchy! Klobouk malíčký na stranu, na něm vonič, bez oblehu, hoší vyjřovenou na
motro a rukávy banaté, u prstů zavázané stužkami červenými, pak poženice červené opáskané
vzácně vyšívaným prásem, konečně zasnáhou růstou bílou s červenými širokými pentlemi. Pěkná
byla podívání na mhedíka takto ustrojeného! Když se všichni sešli, radost byla se divati na vyjřoví
hanácký. Když byli všichni, vzal představený jimi zvolený „právo“, ostatní postavili se do kola „v ša-
landě“ a čekali na povel jeho. Máchnutím „práva“ spustili muzikanti písničku a dali se v pochod
na náves. Napřed hráčeli hudebníci, pak představený, správem“ a oba radní, na to následovali ostatní
zachováající dobrý pořádek, na konec pak vstoupil s puškou a mečem chlapíško, který vybíral dary a dá-
le nosil. Za hudby tedy vypročili, a dali se hned k prvnímu státku. Sotva se přiblížili, už otvírala hos-
podyně dvíře a uváděla hosty do jídelny, všechny vítajíc a zvouc, aby se posadili. Tjímě byl v koutě kulatý
stůl z tvrdého dřeva a kolem u řad lavice. Stůl byl přetřen přetvrem. Chasníci vešli za hudby do světni-
ce. Představený zabodl „právo“ náš stůl do trámu na stropě a usadil se za stůl do kouta, po straně máje
své radní. Ostatní míra zaujali druzí. Hudba ustala. Na to povolání jsou před soudní zástupce hospo-
dár a hospodyně. Těchto jsou, říjí-li sovní a v lásce a nemají-li proti sobě něco nebo snad proti ně-
mu z domácnosti. Něhdy se stává, že žalují na někoho v domě pro nějaký přecín. Žalobník hned před,
vede obžalovaného a vše poví, čím mu uškodil na cti a statku. Na to dímnebně za často probírá se
žaloba, a když konečně obžalovaný nemůže se vymotati, strčil při a je potutován. Aby však i druhá strana
neměla škodu, bývá ještě potutována. A sice vyplátí jim oběma stejně lopatečkou na hřbet vyplácíci a to

tak, aby rány dopadaly ve trojici. Na to ještě vloží vyplacení na talíř nějaký groš, zavdá se jim piva nebo vína, nebo i dobrá kořalky. Po rozsvěcení provstane představený odstolu, a dá zahrát do kola. Zatančí dvakrát jízbu s hospodyní, pak přivede ji ke stolu, dá se jí zavdat a ona položí zas nějaký groš. Nyní povolají se dcery, jsou-li jaké, a dívky vůbec v domě přebývající do jízby. Chasníci s nimi tančí a vždy ke stolu jedné po druhé přivádějí, jim zavdávají, začej ony na talíř hladou, bílouc. Když vše bylo vykonáno, posouzeno, a projeno, zdvihnou se chasníci a dají se na další návštěvu. Vyjdou tými pořádkem, jak přišli, na návěs za zvuku hudby. Všimí nebo kuchyni protáhá nějaký protínaný šelma s něčem anebo prutnou, a žebra na hospodyně uzeniny, klobásk, vejce a sádla a až z toho něco dostane, přechne dále, provazuje v cestě jsoucí věci i děti a vůbec provádí kousky šelmovské. Chasníci, vyjdouce z prvního stálku, jdou do sousedního, kdež totéž se opakuje, co v prvním. A tak to jde dále po celé dědině. Když všichni statky byli navštívili, ubírají se zpět do obecní hospody, kdež uhládají, co byti vybrali. Peníze věnují se na zaplacení misky, vína, piva a posolky, a maso, vejce a sádlo určise na hostinu, která ihned se připraví pro všechny. — Na večer sejde se celá ves k mruce. Babice usadí se stranou na lavice, kdež posouvají točící se páčky, umlouvají a pečeti namluvy, promlouvají a promlouvají. Hospodyně, vyjmočené jako svobodnice, sedí na lavicích a jsou rády, přijde-li pro ně hospoditř anebo synek. Děvčata stojí, laškují, smějí se, vtipkují, hlasitě hovoří vespolek a při každém taktu poskakují, drže se za ruce. Mladíci stojí před pavlači, drží plecháčce plné piva, dávají si hrati písničky a při přijetí na zdraví sobě a všem přítomným, pění při tom vždy odlévajíce na zem. Při tanci si počínají šuhně a nepraději tančí každý se svou. S radostí poroučí oči, kterak nemuceně páčky tančí a jak mile jim to sluší. Povinné nočky děvuchy sotva se země dotýkají. Toť dovedli jen staří Hanáci. Takto vesele do rána se tančí bez hádky a vráčky. Druhého dne opět mruka hraje celé odpoledne a celou noc; opět veselo. Třetího dne vše, co masitého zbylo, se pojídá, aby pak v nastávajícím postě nepřišla chuť. Třetího dne t. j. ve středu, připadá stínání berana a to hošvětem, děje se to s velkou slávou. Beran se ověncí, nějak okradí, vede se do palandy a tam ustanovený chasník k tomu jedním rázem hlavu beranovi utrhne. Nepodaří-li se mu to, musí určenou pokutu vyplatit. — Poukročení této slavnosti vřede za vládne ticho. Nastaví prst zachová se svědomitě až do velkonoce. Nikdo neodváží se ani do hospody. A jak jest to nyní? Znáte to všichni.

Starček dokončil své vypravování, já pak dodávám, jak nyní slaví se masopust a co jest projevů jejich, co bylo dříve, či co jest teď. Za našich dní slaví se masopust dosti slavně — pravda. Mnohou rodinu stojí sta a mnohou dívku neb chocha život. Také mravnost nyníjším masopustem utrpěla.

Kdyby naši Hanáci byli si zachovalí, co xodobívalo jejich předky, byla by Hana vsuhku palestinnou, byla by zemí vyvolenou, kde by žil lid zbojný a mravný. Ale takto není divu, že klesá jak duševně, tak tělesně. Zbožnosti jeho ochabla velice a majetek se rozrodil. Proto mohu říci, že se starými zvyky vrátilo za své dřívější blaho Hanáků.

Zpráva o činnosti literární jednoty olomoucké.

Započali jsme nové období dějinách naší literární jednoty, doby právě minulí zdály se nám býti jako rozhodčími budoucnosti: kolís alí jsme se na lodičce vetší, žijíce takřka v očekávání budoucích věcí.... Smutk, ne bylo nám věru u srdce, když v první výborové schůzi nynější předseda p. Prostějovský na nás se obrátil asi slovy těmito: „na mně dosti jest, pojistím-li existenci jednoty, v rukou Tasích rozhořet její.“ Ticho, jako v púro, di před bouřkou, by nastalo vyčištění vzduchu..... Než božda z pravního nebespúci jsme vyvěrkli: jednota žije a o rozhořet její se, tuším, napřád jedná, ať si otevřeme pamětní knihu kdekoliv. Málo vědomí povinnosti, málo se pracuje, — to ustavičný stesk, ať čestnou povinností každého člana jen jednu práci do roka podat! Byly sicte pújry i doby, kdy předseda literární jednoty i výbor sám každou výborovou schůzi upamato vával na jich morální inva, rek! Změnily se však od té doby poměry členstva, o tose púti nehodlám, avšak jak povrchní jen pohled v dědi, nevďně. Ostalně kdo by se více interessoval, tomu připomínám jen, že myní ze 15t členní jen as 40 xadost činní morálně své povinnosti, xavřati odtud dále nechci, aby snad někomu nenapadlo vytknouti Horácovo: „sum teneatis amici.“

K životu našemu prohlížíte nynější předseda literární jednoty p. Prostějovský, ve své úvodní řeči „ho, již začala činnost xvěnice nastávající, vylicil postavení kněze obližné v dobách nynějších, vyznačil přední jeho povinnosti (k ctěví a vlasti), jakož i nutné vřstnosti z strany jeho. Své xmnul se o vědeckém vydělaní kněze; ovšem xkavřaje, že proti čistému ridci u pokroku vědeckému kněze marně brojiti budou nepřítel (yno, mohutný vědecký duch jest to, před nímž nepřítel vědy sje své skláněti a její začastí bezaléky varati), klade za hlavní podmínku řičinné práce opravdové naděvi, coť trefně vystihl Guizot, pravě: „duch náš pojímá, pořaduje a normáhuje bez mny a konce v myšleních a řádostech svých a v duchu obratnosti své, a dostane-li se do skutečného života, když třeba usilovati, oběti konati, pracovati, ramena naše chabnou a klesají.“ Poukřavř pak ku vřně nyně xrořím našim, vybírá v duchu sv. Cyrilla a Methoda ku práci tiché a prolečení, jež říhá vlasti oslavu. Videant consules! Věže schůzi předčítány stanovy. — Podávati chtěje referáty o činnosti naší liti, námi xřvu hned vytknouti se možným snad nepřijemnostem, mímím vědy projeviti mímění, prokud mře, no, obecně, mímění členstva samého, jež o té věci soudcem nejlipším — aspoň většinou nepředpojatým — neo,

kládaje se nato, který seminář dle zpráv literární v Museu podáványch převratův obdrží, než dle výsledku, dosahui účinku práce samé. Aby se pak mínění vyjádření nestalo průkrým autoniem samým, podotýkám, že kombinuje v myšli umylo, tvářnost naší doby, s radostí vítám, ano vítáme všechny práci podanou. Někdy jsem se hojil a hojím naději, že vybočení z nedobré dráhy je stupněm k dokonalosti, je důkazem snahy upřím. ne - i byt' výsledek jen pokusem pouhým byl, jakož na mnoze jsou práce naše vezbr. Však s duchem císařům, ku kteru v ruce kráčí dokonalost práce: a proto v refrátech: amicus Caesar, amicus Plátó, sed magis amica veritas! Že pak referáty samy o sobě protiukad doleží budou, než se očekávali dalo, tvám, na újmu nebude; nepřetvorně o nic jiného, než v vidjenné zdokonalení a vespolnou výměnu myšlenek. A proto věk věci!

Časovost sevidy libí a tudíž nemalo lákavým bylo pro členstvo thema p. Příkrýlovo (24.3.), že a společensky řád jenen jsa kotol. věro-a mravoukou je základem blahobytu národů. A zajisté, zlepšení osudu lidského ča. sovým bylo a posud jest. Čestní síce oprávcové řádu společenského, jimž rykem jest náčelným, rukou svou vsady zasahnou, nezůstali ani tu poradu: rohuji, usnažijí se ovázi se uskutečniti ideu, moderního stá. tu - a nakonec vidí přece nezbyti, upouštíjí opět od práce své, semarše její neuspěch. Spochví zajisté blaho, byt' celé lidské společnosti, jednotli vých státi a národů, staví i jedinci v čem jiném, než v čem oni byti u, soudili, odkudž pak třeba přivá děti opravu, má-li se ptohati se zdarem. Divajíce se na společnost kteroukoli, vidíme ji složenou z jedinců; na každého tudíž jedince pohlédneme jako na bytosť společenskou, po přednosti vi. dimen ni různé relace mezi ni a společností samou. různá práva a odtud vyplývající povinnosti jedinci k sobě s jedni a ku společnosti ze strany druhé, vidíme, že kde práva značně na újmu povinnosti převládá, ji, aneb naopak tam vždy jakási třída lidí, jež si stěžíje na postavení své, tam není blahobytu všeobecné. ho. Základati se as bude blahobyt jednotlivce v přiměřeném souladu práva s povinnostmi: - a to kušim i pravdu svou má v národě, státě.... Máli tedy oprava ve společnosti se provésti, nezbytně zasáhá vďajem, ný poměr jedince k jedinci, nezbytně dotýkáse vidjenných práva a povinnosti; musí tu tedy byti něco, co samo nejsou povinnosti, přece se týká povinnosti, všech a souměrně stěmito i práva rozděljuje. A čím prá. vě jest náboženství křesťanské zabezpečuje svou věro-a mravoukou blahobyt společnosti, národu i státu. Leť totíž náboženství uvakovati se stránky dvojí: jest nám vědou, soustavou učení, jež třeba věřiti, sou. stavou pravd, avšak pravd takových, v něž nejhlběji nořiti se může učenc, jež však svornými jsou i myšli nejprostší, tu náboženství uvonává nklad mezi členy společnosti. Ale ono jest i uměním, u. měním všeobecným, jehož školou celý svět, jest uměním dobrým byti a dobře činiti, jest soustavou po. vinnosti. A proč medle národové chovají věru křesťanskou v líně svém jako dceru nebes? Či není ona hojným pramenem slasti a poschování na všechny stavy, stupně a strany života, a mnohá ni kni,

žata, vojáko, úředov... nemohou oblažiti národy? A jako xdsada povznášá vše, tak i zásady náboženské
pouze mezi všemi nejvznešenější, povznášejí, oduševňují, co hmotného. Na tom as záhlade přednáška
p. Píckrylova stavěti se měla. Co se týká práce samé, přáti by si bylo napříti, by Disposice, podstatá
hlavní práce, ve všech stránkách v práci co nejpracitěji provedena byla a k tomu cíli by pisatel jevil ducha
kritického ve výběru pramenů; jinače vřítí si aspoň jest onahy upřímné, jule a velikého nákladu času.

Nemění časovou byla i práce p. Pospěchova (x.r. 4.) jenž za thema si obíral, o hudbě církevní. Ode dás,
na jíž stěží ováno si do valního úpadku hudby církevní, pomýšleno na to, jak dodati hudbě ducha toho, jímž
by oslavován byl Bůh v duchu a v pravdě, a srdce k pobožnosti rozvířována, k nebi povznášena byla.
Kčž přese vše úsilí dot minulých, přes vší snahu nedávno založených jednot cyrilských v městech, hlavně
vřáti na venkově udržela se hudba, divadelní se svými ariemi, terzety... k nepoznání zkomolená. Před,
stavme si takovou hudbu theatrální, jak hlukem naplňuje vřim Boží - a k tomu myslíme si v nějaké opěv
vestálku, ana při posvátném ohni si popěvuje: "Žde v skroušenosti..." - O nutné opravě hudby církevní
vtipně a jasně nás poučil p. Pospěch v přednášce o vrchu uvedení. Vypsal stručně historii hudby církevní
naznačující nicel její: ořtud pak uzavírá, že hudba nesmí býti ledajakou, jakouž se stala, oddělvši se od cho
rálu a předsedá v ruce laiků. "Gěe zmiňuje se o úpadku hudby církevní, zvl. instrumentální, probírá
její světlé i stinné stránky, oživuje přednášku svou markantními příklady hřivů venkovských. Touží
po nápravě a přední o to péči uhládá mladému hñěštvu, jemuž o vědomí povolání háře bdíti nad nábo.
ženstvím i nad vřim, co s náboženstvím souvisí, přisobnost že se mu zdáří šířením jednot cyrilských.
Tychdžeje od zásady té, že při práci utile cum dulci třeba pojiti, by úspěchu dosáhla, vřičně vzpomínáme zá,
sluhý p. Pospěchovy, že práci svou členstvo nejen poučil, ale i mile probavil. Nemálo k tomu zájisti přispíval leh,
ký, skoro rosmarmý sloh, ač by týž potřebovali jsme logické spojitosti mezi jednotlivými státi, vsičnosti par
méně při hlavních pravi dlech, též drastičnosti méně v příkladech bylo by si přáti. Ostatně práce dobrá. (Dok.)

Oznámení.

Z Olomouce. Týbor literární jednoty vyúsňuje cenu svou dukátů na práci: „Vyznam i deje cy,
rillomethodické v dobách novějších“. Kromě práce nejlepší, již se přisoudí cena dvou dukátů, bu,
de odměněna i druhá práce dobrá, a sice jedním dukátem. Práce heslem opatřené (viz č. 2. „Musa
roř. min.) zaslány bůdtež do poborice května 1884. p. Fr. Prostějovskému v Olomouci (seminář).
Z Brna. K účelu výpsání ceny na drama k.r. 1883. ve smyslu 3. návrhu velehrad,
ského upsalí jsme 21 zl. r. č.

MUSEUM.

„Církev a vlast ty v mojich miluji sestensky se nádrach,
Každá půl, každá má svoje srdce celé.“

Sušil.

Rozdíl mezi morálkou křesťanskou a pohanskou.

(O. Pokračování).

Bádek jako o prvě část co do obsahu. Co do formy m. od vše stříž od všech o m. na stříž end podíl na polg se v cnosti má dle ma.

Bádek jako o prvě část co do obsahu. Co do formy m. od vše stříž od všech o m. na stříž end podíl na polg se v cnosti má dle ma.

a základní učení Sokratova povstaly školy: cynická a cyrenaická, sobě docela odpyrné. Cynická škola razíste hladla váhu pouze na slovo ctnost, která jest dle jejího mínění jedi ným dobrem a nepřehlíží kládá vyšších znalostí vědeckých, nýbrž jen vytrvalost, a proto domáhá se jí přepjatou askesí. Druhá však škola - cyrenaická - kladouc důraz větší na blaženost než moudrost, uznávala rozkoš za cíl člověka nejvyšší, moudrosti bylo jí jen tolik třeba, aby člo věk uměl blaženosti vyhledávati a ji používat. — Tyto školy Sokratovské pojaly učení Sokratovo jednostranně; o skutečný vývoj základních rysů učení Sokratova zasaxovala se pouze škola akademická, v ji jímž čel stál Plato. Dobro nejvyšší dle Platona spočívá ve ctnosti a rozkoši smí nerozlučně spojené. Ctnosti i rozkoše dojíti lze člověku naxíráním ideí nekaleným smyslností, protože stává se člověk úplně účastným to ho naxírání až po smrti. V tomto životě jistý stupeň tohoto naxírání poskytuje filosofie, z čehož patrno, že ctnosti učiti se lze. Dle toho, co řečeno, jest ctnost jen jedna. Plato pak rozexává 4 hlavní odrůdy této jedni ctnosti. a) moudrost, kterou člověk naxírá na ideje, b) statečnost, kterou přehonává přícháčky onomu naxí ráni v cestu stavění smyslnosti; c) mírnost, kterou ovládá nižší žádosti; d) spravedlnost, souhrn to před cházejících tří ctností. Těmito ctnostmi stává se člověk podoben božstvu, docházi dle možnosti blaženosti.

Veššího rozvoje dostupula Sokratova filosofie za Aristotela. Co do etiky měl Aristoteles blaženost také za nejvyšší dobro, avšak pojmu pravé blaženosti hledal v činnosti rozumové, která by byla člověku

dle jeho povahy nejprůměrnější. Tato činnost sledává se dle Aristotela ve ctinosti. Jestli ctinost ona zprá-
sobílost vůle, jež se dává právě mým přirozenosti člověka ji vykazaná a sice dle rozumného učení jak je zná ten,
kdo opravdově rozumný jest. (Εἰς ἃ καὶ ἡ ἀρετὴ ἐξ ἡς προσηγορεύεται ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ἐν ὁμοιομορφίᾳ ὁμοιομορφίας). Činnost rozumová jest dvojitá: theoretická a praktická.
Ona přináší ve své srchovanosti jen Bohu, tato člověku, zohledňující se na dokonalosti rozumného žádání.
Právě prostřednictvím nemá se člověk nikdy spouštět. — Vím, Aristotelovým doba rozkvětu filosofie
zakrčila, na místě soustav oněch nastoupil pantheismus stoický a materialismus epikurejský (všechno
to doba filosofie řecké). Ethika stoická liší se od všech ostatních tím, že opustivši píseň eudaimonie na rá-
klade pojmu ctinosti své stanovisko ustálila. Dobrem není než ctinost a co na ctinosti, rodil má. Předpokládá,
dávaje však, že Bůh jest immanentním základem zákonů přírodních, vytváří sobě za hlavní pravidlo, žít
podle přírody. A kdo podle přírody ctinostně žije, tomu dostane se i blaženosti. Po ctinosti však člověk toužiti
nesmí pro onu blaženost, nýbrž pro ni samu. Ethika stoická přičítá se ethika epikurejská. Činost dle Epi-
kureovců není blažeností a proto ani ne nejvyšším dobrem. Dobrem nejvyšším jest pouhá rozkoš, a sice
jakožto stav trvalý. Taková rozkoš trvalá jest od ctinosti nerozlučná; neboť ctinost uschopňuje mudrce,
aby rozkoše požíval. Ve mnohých případech prohazuje se rozkoš něčím praxe negativním, pouhou be-
zbožností, kteroužto proto škola epikurejská vyhlásila za základ vši blaženosti. Ti docházi, kdo potře-
bám svým vyhovuje srozumnosti (σοφία), což jest ctiností nejvícejší.

III. Chce-li se porozebrať poněkud rozdíl mezi mravoukou křesťanskou a pohanskou, vytkneme dobro nejvyšší,
že, na kterým jednotlivé ethiky spíjí, obor pravdy jaký má za předmět obzvlášť ethika a divod, pro kte-
rý ta ona nauku přijímáme. A. Rozdíl podstatný záleží v tom, na jakém principu ta neb ona
mravouka vidělána jest. Co jest oním principem mravouky? Mravoukou mají sporádány a řízeny
býti lidské činy, ji má se spravovati jednání člověka. Kde tedy člověk jednati dle jistých pravidel. Každý
však čin člověka směřuje k jakémusi cíli, kterým se snaží dosáti něčeho dobrého, neboť cokoliv chceme, chce-
me sub ratione boni, protože ono dobrým jest. Všechno jednání lidské však směřuje ku jakémusi cíli poslední-
mu, ku cíli nejvyššímu, protože předmětem onoho cíle nejvyššího musí býti dobro nejvyšší ve smyslu objektiv-
ním a nejvyšší blaženost ve smyslu subjektivním. Že nejvyšší dobro nejvyšší blaženost jest, dokazují všechny sta-
ry lidské, žádá člověk dobra, aby blaženým byl. Protož blaženost nejvyšší, dobro nejvyššímu odpovídající, mu-
sí býti posledním cílem člověka, jakož píše sv. Tomáš Aqu. (C. gent. 3, 25): Ultimus hominis finis et eius-
libet intellectualis substantiae felicitas sive beatitudo nominatur, hoc enim est, quod omnis substantia intelle-
ctualis desiderat, tamquam ultimum finem et propter se tantum. — Poně vadí dobro nejvyšší (subjekt.

nejvyšší blaženost / jest cílem lidské snahy a lidského jednání, protož i nauka, jak člověk má jednati, aby ono, ho cíle dosel, musí proniknuta a oduševněna býti onou ideou dobra nejvyššího, tato idea zajisté jest základem vši nauky. Ono dobro nejvyšší jest principem mravouky. Těle toto dobro nejvyšší rozdílné jest, i nauka rozdílná jest. — U pohanůvých filosofů různé věci vyčeny jsou za dobro nejvyšší. Mohouť býti dobra stvořená i ne, stvořená. K dobrům stvořeným čítají se: dobra verzejší (bona fortuna), d. tělesná (b. corporis), d. duševní (b. animae). Dobro nestvořené jest dobro absolutní - Bůh. — Pohané dle výroku písma sv. odvrátili se od stvořitele a obrátili se ku věcem stvořeným. A vskutku, prohlédneme-li si jejich nauky ethické, jest nám shledati, že nejvyšším dobrem jest jim dobro stvořené a sice jedním dobro verzejší a tělesné, jiným pak dobro duševní. Toto rozdělení se opět ve dvě třídy: některé hledí ono dobro v mohutnost poznávací, jiní pak v mravnost - Ctnost. Rozpoznávají tedy třeba troji řád ethik pohanůvých, jejichž principem byla: a) rozkoš tělesná, nauka atomistů, cyrenaičů a epikurevců; b) vědění, nauka Sokratova a Platonova; c) Ctnost mrav, ha cyniků, Aristotelova a stoiků.

Mravouka křesťanská však nemůže spřičivati na takových základech, ježto tato dobra nejsou v pravdě dobry nejvyššími. Rozkoš tělesná není třeba ani slov šířiti; materialismus klet. Vědění taktéž není dobrem nejvyšším. Tělo jest jeho došici, a protože člověk jeho úplně vyčerpati nikdy nemůže, vědění neukojí se nikdy prudu blaženosti. Pročež nemůže býti dobrem nejvyšším, protože není všeobecným, jakoz dos vědění dějiny ukazujíce, jak málo mohli si kteří ziskati vědění důkladnějšího. Ani Ctnost sama o sobě není nejvyšším dobrem; kdo Ctnostně žije, chce tímto životem Ctnostným jakihosi cíle určitě se dobrati, a protož jest mu Ctnost prostředkem k dobru nejvyššímu. Taktéž činnost Ctnostní není dobrem nejvyšším. Řeč Ctnosti souborně konati nemůžeme; konáme-li je však rozborně, nedocházíme cíle posledního, přinevadž jednotlivý shudek Ctnostný nemůže býti dobrem nejvyšším. — Mravouka křesťanská musila se nezbytně odvráti, ti od principů těchto, a hledati dobro nejvyšší o dobru absolutním - Bohu. Tímto dobrem nejvyšším podmíněna jest nejvyšší blaženost, která záleží v tom, že si člověk ono dobro osvoji. Osvojiti si je pak může člověk tím, že Boha poznává a miluje. Hlavní úkol přísluší mohutnosti poznávací, s níž ovšem úzce souvisí i požívání onoho dobra nejvyššího - lásky, předmět to vůle lidské. Víle lidské musí býti takéž činna, aby člověk dosel blaženosti. Sv. Tomáš Aquinský d (ll. sent. 4. dist. 49. qu. 1. art. 1): Beatitude, quae est ultimus finis hominis, in intellectu consistit; tamen id, quod potest dici delectatio, est quasi completum rationem beatitudinis... ut sic voluntati attribatur et prima habitudo ad finem, secundum quod assentionem finis appetit, et ultima secundum quod in fine jam assento quietatur.

(Dokončení)

Zpráva o činnosti liter. jednoty olomucké.

(Dokončení).

V děčné podjal se práce p. Havelka (z r. 4.) obrátiv se úvahou svou o spis sv. Cypriana, *De unitate Ecclesiae* na pole patristiky, u nás prosud tak málo přestované, ač duchovní pastýři snázili i snáz oči všemohou sedrovati. Kolik se v té příčině u nás vykonalo, přítomnost dosti zřejmá ukazuje. A přece nepřeborným sv. Otce jsou pramenem víry naší vedle sv. písma, oni jsou první květy mladistvého štěpu církve! Než loučiti tu jen, neplatno: a proto s radostí přijata práce p. Havelkova (4/11). Pisatel v úvodu více méně naráčuje na přívod, příčinu a účel spisu dotčeného sv. Ote. Nato prodává rozbor celého spisu, sestavený na základě důkladného studia originálu a četných jeho komentářů. Díl celý spis ve 3 části tak, že v první dochází se jednota církve církevními pozitivními a negativními, v druhé se udává, kterak jednoty církve v práci možno nalíti prvotnícky faktů, negat. i pozit. se stálým zřetlem k rozkoilu oné doby, a ku konci napomíná zbloudit k jednotě. K tomu pak pisatel dodává hbitou úvahu závěrečnou o obsahu, ceně vnitřní spisu, touží, by se spisu sv. Cypriana všimli bratři naši na východě. Ač nelze upřít pisateli dimyshi pí dechého, ani důkladnosti, přece práce nepřivola dojmů, jaký se očekával. Příčinu toho mimo ve slohu, jenž přímě vědecký jsa neuchy, luje se ani před od psychologické spjatosti a důkaznosti myšlenek, shledávám ještě v něčem jiném - v nedostatku časovosti, což i pisatel sám tu, poznamenáváve ku konci nevěrohodnost bratřin na východě ku spisu sv. Cypriana. Což kdyby šťastná tato myšlenka se byla spíše zrodila, rájisti by pisatel neopomenul na základě spisu sv. Cypriana vybudovati práci časovou, jež po případě, jako dobré slovo v čas, s úspěchem sahati by mohla v dalnou budoucnost. Než i tak to. při vši vědeckosti práce přeci si bylo, by pisatel hned v úvodu své byl vyznačil rozhled v dějinách církve za dob sv. Cypriana, aby posluchači snadno obořiti se mohli v době, a na základě toho i ve spise samém, jenž jest neprostředním ryškem své doby, v úvodu samé časovosti by snad mohla být přirozenější a stručnější, ale zároveň vyutluhující hlavní momenty spisu, jakých s výhodou poučil Ant. Lenx v Čas. kat. duch. 1866.

Chuděka jest ta naše literatura bohosvědecká, spíše níže podobna, než ornici plodivé. Minulost nám neruší, více skromnější a v přítomnosti lepší začínáme. Vždyť ani prameny víry naší prosud nerozebrány, nevyloženy. Patristika přestala u nás na několika četných jménach exegze jakoby s geniem Luthlovým se uložila v hluboký spánek! A to i lásky vědecké a krásy poetické! Křesťanů nám tudíž byla vedle zmíněné práce p. Havelkovy též p. Popova (2.2.), jenž pokusil se o výklad žalmu 129 (1/11). Dle exegzei proslulých pisatel parafastický vyložil žal. dotčený, rozděliv jej ve 3 části (1-2 próba za vyhlášení 3-5 důvěra 6-8 napomenutí rodáků ku podobné naději); poukazuje též na rozchodný text Vulgaty od hebrejského - a k tomu řadí výklad mystický. Tu a onde poukazuje i na krásu básně básně, práce však žaloucná, by se to dílo plněji a význačněji; tak snad po částech dopřejeme

práce křesťanů konečného království porůstati vzenutí poesie starozákonní! Jináče práce jsou psána slohem lehkým bohdá bude základem činnosti budoucí, již snad umozněno bude - ve spojení s jinými - že nebude nám hleděti napořád vyhládu v činnosti Než prohlídaje hrdému přednášky, soudím, že by snad bylo lépe, ježto paraphrase sama, ač případně velké ceny byti mize, předčítána jsou - unavuje; kdyby proroknost více se obrátila na pole dogmatické a spracovalo se, kterak ku př. jednotlivé vlastnosti Boží se nám v žalmech jeví, což jen hojných námětů ku spravedlnosti Boží atd! Vždyť přecové reprezentují tu často celý národ, líčí jeho křivky a snahy, city a právní, jak kdy národem, vyvoleným v poměru jeho k Bohu hýbají. — Touž schůzi předčítání i dopis dopis předsedy bývali ho naši jednoty vel. p. Růžičky, jenž vzpomínaje trápnych počátků v minulých letech slovy nadšenými vybízeli k jednotné činnosti na půdě osvěty křesťanské a vléval zároveň hojnou útěchu lepší budoucnosti ... Křesťan jen je více takových stimulů! ... Zvláště charakterizovati posavad činnost naši mi tím netřeba; jež podobna tichému protáčení na rovině potlouče tekoucímu, jenž kamením i malým i drobným křovinám úzkostlivě se vyhýbá a tudíž i vydechává. Než druhdy ani, ba bohužel často, dostatečná účast při pracích předčítaných se nejví v pracovních - papírových! Bez toho malá místnost schůze nedělních by mnohdy dvakrát větší počet obsáhla. Odkud to? A kam směřuje jednání také? Která virtus exspectatur!

Příklad písma sv. řečený Septuaginta. *Obrah Dobry. Co do formy,*

noho jiného ještě namítají učenci proti zprávám Aristeevým; buď jak buď, vnoř pravdy přece zpráva Aristeeva obsahuje. Pravda jest, že písmo sv. bylo přeloženo z hebrejštiny na jazyk řecký, pravda jest, že bylo překládáno více, a že překlad ten je původu egyptského. — Nastává nyní nová otázka, byly-li totiž všechny knihy Star. Zákona na jednou přeloženy, či ne? Polárkou pak touto úplně souvisí otázka o ceně

Septuaginty. Zprávy první, jež o Septuagintě máme, zmíní se pouze o překladech, legum judaicarum tedy o Pentateuchu. Aristeeas ničeho nepraví o knihách prorockých a historických vyhládaje, že před králem pouze zákony židovské byly předčítány „scripturae legis“. Též Philo neudává ničeho více, Josephus Flavius však praví, že králi egyptskému od Židů propůjčeny byly pouze „libri legum“ — žádné však jiné knihy. Sv. Hieroným uschovil se tohoto výroku Jos. Flavie a pochybuje ve svých spisech vždy o tom, zda-li celý starý zákon najednou byl přeložen. — Otové církevní a starší učenci křesťanští vůbec tvrdí, že všechny knihy starého zákona hebrejšky psané přeloženy byly zároveň a od těchto překladačů. Sv. Epiphanius mimo starý zákon kanonický připsává oněm 72 překladačům překlady 70 neb 72 knih apokryfických. Ederemus, nejsa ani s tímto počtem spokojen tvrdí, že překladačů naši přeložili asi 100 000 knih chaldejských, hebrejských,

formy,
vytknouti
důžno
slovo
„Křesťan“
nově Septuaginta
utvořena
slovo místo
starého
střechli.
M. neroz
něli stýl
nerozuměl
a m. m.
mladým
položer minen
aneb názorům.

egyptských a latinských na jazyk řecký. — Novější učenci však souhlasí všichni, že mimo Pentateuch žádná kniha St. Zk. našimi 72 překladaateli přeložena nebyla, a ostatní knihy v nynější Septuagintě že jsou původu mladšího — ač mínění toto není doposud o všech knihách zcela dokazáno.

Toto jest, že překlad Pentateuchu jest mnohem důkladnější nežli ostatních knih, tak že již okolnost tato prozrazuje překladaatele rozdílné. Keč máme důkaz pro mínění toto mnohem přídatnější: totiž slovo totýž rozdílných knihách rozdílně jest přeloženo; ku př. $\text{וְיָדָהּ} \text{וְיָדָהּ}$ přeloženo v Esdr. Ανοσσητος , v Esther však Αρ. τατης ; וְיָדָהּ přeloženo v Pentat. Μεσοστογνικα , v Judic. Συγλας Ποτ-μαρ (cf. locos paral. Jo. 2-4 & Mich. 4, 13; Jo. 36-39 & Reg. 18.9.) — Jest pravda, že všechny knihy přeloženy jsou na nářecí za Ptolemaia užívající attické Διαδοκταζωνη ; řeč však velmi jest znečištěna aramaismy a hebraismy.

Nejdůkladnější, jak jsme pravili, jest přeložen Pentateuch; nejlepší pro tom jest překlad Přísloví, knih historických a Tobá; stroky přeloženy jsou žalmy a Ecclesiastes. — Na mnoha místech překladaateli pořádek textu prvotního tak změnili (snad též písaři a opisovatelé), že přičiny toho nemůžeme domysleti. Mnoho míst máme v Pentateuchu, jejichž text jest obšírnější, než text masoretický; mnoho míst, jež více souhlasí s textem Pentateuchu samaritánského nežli s Maxorou, a snad se podaří přes učencům naím dokázat, že Pentateuch Septuaginty přeložen je z textu samaritánského, jež ovšem na mnoha místech překladaateli ale Maxory opravili. Někteří starší učenci za to měli, že Pentateuch přeložen byl z originálu chaldejského neb syrského. V knize Josue nalézáme v Septuagintě mnoho jmen měst, jež bychom marně hledali v textu hebrejském (Jos. 15, 59; 21, 26, 27); v knihách královských, Přísloví, Ecclesiastes, Job, prorockých (zvláště Jeremiáš) pořádek textu hebrejského nejvíce jest porušen z příčin dosud skoro neznámých. Též pořádek malých proroků jiný jest v Septuagintě jako v Maxoré. Všechny tyto rozdíly mezi textem hebrejským a řeckým naprádny byly již Origenovi a sv. Hieronymovi, jakož i mnohým jiným Otcům církevním. Origenes píše k listu svému k Afrikanovi: „mimo to jest mnoho v textu hebrejském v knize Job, čeho v Septuagintě není, a více často 3 až 4 slova, často však 14 až 19... Mnoho rozdíli upozorovali jsme též u proroka Jeremiáše, v tomto jest velké porušení pořádku a mnoho záměn ve čtení proroků.“ Sv. Hieronymus píše: „*Jeremias ordinem librorum error confusum, nullaque, quae desunt ex hebraeis fontibus dirigere, ordinare, deducere et compilare censui; ut novum ex vetere, verumque pro corrupto atque falsato propheta tenerem*“; anebo, „*Ordinem visionum, qui apud Graecos et Latinos omnino confusus est, ad pristinam fidem correximus*“; anebo, „*Longum est nunc revolvere quanta LXX de suo addiderint, quanta dimiserint*“ etc.

Překladaateli Septuaginty přecasto tropy odstranili, neb za nejasné vyjímali jasnější;

ta interpretes divinarum scripturarum Ecclesia non legunt, utentes Theodotionis editione: et cur hoc acciderit, nescio." Ten codex Římský a Sixta F. má překlád. Daniele Theodotionis. —

Nělepším důvodem pro velkou autoritu Septuaginty u Židů jest nám, že text Septuaginty na novici postavili textu hebrejskému, ač Frankel pag. 56 sq. to popírá — ovšem bez důkladných dův. dů. Frankel totiž míní, že Židům v synagogách předčítáno písmo sv. z hebrejských originálů opísní, že ani sám nepopírá, že i řecké rukopisy v synagogách byly, kterých prvý však vykladačeli písmo sv. pouze jako pomíček ku výkladu svému užívali. Avšak mínění toto přece není nade vše pochybn: tak méněmých předčítatelů bylo jistě velmi pořídku, kteří by pomocí překlada z hebrejského textu jiný lepší překlad utvořili mohli a zajisté byli by poslouchající za těchto okolností ve větším nebezpečí, než když by jim překlad relativně za dobrý uznáný byl předčítán. Posluchači byli by takto pouze dobří nežle viti předčítatelové vydáni. — Líc máme ještě jiné důvody pro autoritu Septuaginty. Philo vy. kládá text Septuaginty k jmu výkladem, jako se texty v originále vykládají, rozbirá a vykládá jednotlivá slova dle pravidel řečtiny. Předvíce tedy usudek tohoto přísného Žida, vidíme, že u Židů LXX rovná byla textu hebrejskému. Náhled tento podporuje i zákon nový, v tomto totiž cituje se obyčejně Starý Zák., konče Septuaginty, ano i ta místa, jejichž překlad v LXX není správný, ku př. Jeremiás, 31, 32. *כי עזרתיך אלהים אלהיך* a list sv. Pavla k Židům 8, 9. Tak by se to bylo mohlo dít, kdyby Židé autor. ty LXX nebyli uznávali? Křesťani v písmě sv. St. Zák. nečinili z měn žádnych, nýbrž přijali je od Židů tak, jak hořito tehdy užívali. Mimo to víme, že mnoho vážených a předních Židů již za času apoštolských křesťanství přijalo: tito tedy hellenisté z nali St. Zák. důkladně a žádnych novot nebyli by přijali. Náhled o rovnoprávnosti Septuaginty a textu hebrejského dokládá tedy nejen Kristus P. a apošt., by o sv. otcí, nýbrž i Židy hellenistickými. Nemalý počet sv. otcí měl LXX za inspirovanou; ku př. sv. Augustin (de civ. Dei): „Spiritus, qui in prophetis erat, quando illa dixerunt, idem ipse erat LXX viris, quando illa interpretati sunt“; sv. Irenaeus totéž tvrdí. Váak sv. Hieronymus i jím jsou proti to, mu mínění. — Proti Židům se praví, že porušili text LXX, ale mínění toto dle badání nejnovějšího jest nepravdo.

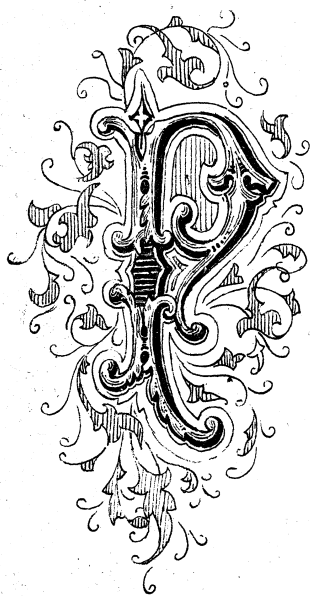
Vrcholí hostol. totéž dokazuje výnos Řísta F. d. 8. říj. 1580: „Volumus et sancimus ad Dei gloriam et Ecclesiae utilitatem, ut Vetus graecum Testamentum juxta LXX ita recognoscitur et expositum ab omnibus recipiatur ac retineatur, quo potissimum ad Latina Vulgata editionis et veterum, scilicet. Sacrum intelligentiam utantur.“

Doufejme, že dle toho přání přispěje LXX ku kritice textu hebrejského!

MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojích miluji sestersky se nádrach,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Buchlov.

(O.)

opravě jsem krácel k Velehradu,
srdce bilo bouřným ve plesu,
ptactvo písne znělo po lesu,
krásy jara v jeho spaly chladu.

K svatých bratří víry toužím sadu,
udiven však zraky povznesu:
na temeni skalních útesů
v dálce hynou starého zdi hradu.

Támo sláva hradem tím mne zvala,
o bojích a recích háje škála,
lito chrámem láska zářila.

„Drahé tam“, říkám, „srdci tvému hroby-
dražší však, a nad vši slávy zdoby
Metohějova tu mohyla.“

Pěky a zdatně to

výraz hlubokého citu

*v rouchu znělky; formy to jsou
nemadné.*

Rozdíl mezi morálkou křesťanskou a pohanou.

(10.) Pohraňování.

Než na zemi nedocházíme úplného poznání Boha, a tedy ani dokonalého požívání - patření na Boha. Protož jsme odkázáni na život posmrtný, jemuž život vckdejší jest praxe pří, pravou. Příprava ta záleží v poznávání a milování Boha nejvyššího, pokud se to na zemi dě, ti může; podle poznání má člověk říditi své jednání, aby onoho dobra mohl požívat. Za tím účelem dal Bůh poznati lidem vůli svou, tak že základem pravidel lidského jednání - mravouky kř, stánské jest vůle boží, princip to je principu pohanských zcela rozdílný.

B. Tím, že člověk má jednati podle zjevené vůle Boží, přicházíme ku druhému podstatnému rozdílu mra, vouky křesťanské a pohanské, totiž k oboru pravdy, z něhož obě mravouky čerpají (principium morali ma, teriale, ex quo nemote doctrina morum derivatur. Mill. I. n. 2.) - Zjevuje se Bůh způsobem přirozeným a nadpřirozeným. a) Každá jednotlivá věc ve věcmíru jest odleskem a obrazem nějaké myšlenky nebo prav, dy boží. Člověk z těchto odlesků a obrazů souditi může na vzory v Božském rozumu obsažené a poznává takto pravdu věčnou, nutnou a neměnitelnou. Toto poznání pravdy božské ze zevnějšího světa pochází dle shije pří, rozeným. b) Druhý způsob, jímž se Bůh člověčenství zjevuje, jest nadpřirozený, jehož možnosti, nut, nosti, poznatelnosti a zkušenosti dokazuje základní bohověda. Pravda nadpřirozená nemůže odpovíati prav, de přirozené, protože obě pravdy původ má v Bohu zůdlni neměnitelné a věčné pravdy. V příčině té pronel oním literátů nashý V.: cum verum vero minime contradicat, omnem assertionem illuminatae fidei contrariam falsum definiemus. Než ač sobě obě pravdy neopporují, přece různí se od sebe a sice 1) zároem, jímž člo, věk pravdu poznává; pravdu přirozenou poznává vlastními silami svého rozumu, z uvážování zevnější přírody, pravdy nadpřirozené však přímo od Boha, bytostí věroedoucí a na něj výj, pravdomluvně přijímá. 2) předmět, filosofie nemůže člověka nikdy přivesti k pravdách zjevených, rozumu nepřístupných, kterých slovou tajemství. Zjevením jinou poznáváme tajemství, a kromě nich ani i pravdy přirození, jejich člověk rozumem se dobra, ti může, avšak mravně neschopen se stal je poznati máj rozum zeslaben vřestem na hřích prvotní.

Touto inakou dospíváme rozdílu mezi mravoukou křesťanskou a pohanou. Poháné zjevení nadpřiroze, ného nemajíce odkázáni byli na rozum, kterýž se ku pravdám nadpřirozeným provznosti nemůže. Rozcházejí se oběto bu jak zároem tak předmětem. a) Zároem mravouky křesťanské jest zjevení oba, řené v písmu se. a tradici, zároem mravouky pohanské rozum. Než mluvíme-li o mravovce pohanské, ml, že problémati bůhovu, co rozum vyprávěti, kam až sám dospěti může. O tom dalo by se mluvit, kdyby roz, um nebyl zeslaben, kdyby mohl hraběti po oně dráze, kterou mu Moudrost neshonala byla vykárala.

Poněvadž však člověk sám svou vinou z oně dráhy vybočil, nemohl neb nechtěl ani pornati pravě rozu-
mem pornatelných. — Tak přehlédem přie Cicero o nesmrtelnosti duše: *Me quidem nemo de immor-
talitate animae depellet, et si in hoc erro, qui animos hominum immortales esse credam, libenter erro,
nec mihi hunc errorem, quo delector, extorqueri volo, potum potius ex longa navigatione paratum
notis et perfrugium putemus.* Pornání tedy Ciceronovo, jenž stoickou ctnost nad mím vychvaloval,
bylo ve přičině *in immo*, aniž se zdáhal voliti příjemný blud před pravou. Pročež nelze ve starověkých
systémech filosofických, které vznikaly a za nedlouho zanikaly, žítí onoho odlišku moudré vůle Boží, jak
se z věcí přirozených dá pornati. *6)* Nicméně nelze popírati, že by bez zjevení nemohli potěšení ně kterých
ethických ctností konati. Historie mnohé při hlady takové uvádí. Tyto ctnosti ethické jsou ač nádu přirozeného,
křesťanstvu však ač tyto ctnosti přirozené dostačují, jeho mravouka provznášejí do vyšší sféry, kde mívá působiti,
ti ku věčnému životu. Záhledá se předmět mravouky křesťanské na zjevených pravdách. Vzhledem k tomu
jeví se rozdily *a)* co do rozsahu nauky *β)* co do motivu a *γ)* o jednání lidského a *δ)* prostředku ku dosažení onoho
cíle. — *α)* Mravoučení křesťanské chová osobě pravdy mnohé rozumem nerysliži kelné, n. p. pravdu o hříchu
přisvořáčením, o vykoupení člověka skrze inkarnaci, o milosti Boží, o sv. svátostech, o oběti mš. sv., o církvi
Boží, o radách evanglických, o povolání ku blaženému patčení na Zohu atd. Těch pravd pohané neznali,
pročež byl život jejich docela jiný, nežli život křesťana, hdyž té pravdy nadpřirozené jsou pohledem, smysle,
ní, toužením a chutím křesťanovů. *β)* Motiv rájité jednání křesťanova je nadpřirozeným jest daleko doš-
nější, než motiv přirozené ethiky. pohanští spořivající buď v samotáse aneb imperativi kategorickém
(ar. učení stoické). *γ)* Též cíl, jehož člověk dojíti má, jest dle zásad filosofických povše přirozený, odnášejí se
k blaženosti, jejíž vrcholem jest buď nkojení té těmých žádostí, buď vědění, buď bezúčinná chuť. Na základe výřo,
ku *Š. Krísta* však jediný Bůh ukojiti ^{máti} roztoučenou vůli lidskou a dáti ji odpočinek, ve blaženém spojení
svém. *δ)* Aby cíle posledního Fospil, dopomůčovali filosofoi jakožto prostředek ponej více ctností, kteráž byla
bezúčinná, tak že je od zlého zadržovati nemohla. Bylať jedněm pouhým věděním, jak žítí, aby mohli požíva-
ti rozkvoí, jiným moudrostí a opěť jiným ctností absolutní, kteronž má člověk chutiti, protože ctnosti jest.
Ale aby přimeli člověku ku ctnostnému životu, k tomu prostředku neměli žádných. Sám Cicero, stoupenec této
nauky praví: *Quotus enim quisque reperietur, qui impunitate et ignorantia omnium proposita, absti-
nere possit injuria?* (Docela jiné pobídky má křesťan, aby ctnostně i j aby podle vůle Boží žít byl. Pobídká
křesťanská ku ctnosti svým učěním, že Bůh patří na všechny snahy lidské, že zná i nejtajnější h-
myšly lidské, že spravedlivá jest prozřítí odplata, a poukazuje jej za tím účelem ku sv. svátostem, modlit-
bě, rozjímání životai smrti *Š. Krísta*, mš. sv. a j. (Dokončení).

Josef Kopecký

Octavius.

(Br.)

P

roni hlasatelé víry křesťanské záhy poznali, že má-li učení Kristovo pevně zapustiti kořeny a stát se upevňujícím kamenem kultury veškerého člověčenstva, nutno jest zjednotiti mu při chodu mezi třídou filosofických věděbanou. K tomuto důvěrnému boji bylo ovšem potřeba studia filosofického. Odtud se vysvětluje také, proč sv. otcové takovými chválami studium

filosofie vynášejí, neboť filosofie byla jim prostředkem, jímž získali solité šlechtitelské myšl., které prozdějí církev, se stali pravými oporami. Jeden z nich byl Minutius Felix, jenž proslul jako apologeta a jehož dialog, Octavius' ponud se zálibou býval čten. Jest to nejstarší spis apologetický v církvi latinské, neboť jest starší než spis Tertullianova „Apologeticum“, jakož předsvědčivými důvody dokázal Muralt. – Min. Felix píše, šel do Říma kolem r. 160. jsa ještě pohanem. V Římě zastával úřad advokáta, který také podržel po svém přechodu, pení na věru Kristovu. Kol r. 160 sepsal památný svůj spis „Octavius“ aneb „Dialogus christiani et ethnici disputantium“. Obsah spisu jest následující:

„Octavius navštívil přítele svého Min. Felix v Římě. Obá podnikl on vyjet do Ostie, kdež se zdrží delší čas. Jednou ráno, když se procházeli po břehu mořském, připojil se k nim jejich důvěrný přítel pohan Cecilius. Když šli kolem sochy Serapionovy, vstál Cecilius rukou křístím a políbil ji – tak totiž pohané své bohy pordravovali. „Aty jsi ponud nezapomněl povít pohanských?“ ři Octavius. Cecilius se zamyslel a po chvíli vyhlídl Octa. vna k boji opravdích náboženskopravných. Octavius k tomu přistoupil. Cecilius počíná asi takto: „Neli, boží a lidské naplněje každého upřímného milovníka pravdy, když prokazuje, že někteří lidé bez studii a bez všeho vzdělání se opovrhují rozhodovati o tom, co jest lidem nejvyššího a nejvyššího, o čem ani nejslibnější myslitelé nedovírají se něco učitelého a již toho pronést – o Bohu a náboženství. A věru není ani divu, že filosofové i po nejhlubších zpytech svých nic učitelého o Bohu a poměru k nám věděti nemohou. Vždyť není vělnosti božskou a námi tak hová jest propast, že sputují se mizerně o tím, porádně-li samy sebe, k čemuž nás vybíjí i Sokrates svým „první oavr.“. Nejistota všeho zpytu hledíc k podstatě Boží a podstatě tohoto světa, ještě neuvěřitelně se stává tím, že přiměřují k nalezení pravdy i věci fantastické a liché, z nichž těžko jest se vymaniti. Tak nesnadno jest nalésti pravdu, dosvědčují čtené ony soustavy slovnitých filosofů, které mezi sebou se různí. Tak Demokrit a Epikur vysvětlovali původ světa takto: „Částky, z nichž sestává organismus světový, nahodilým způsobem se spojily, nabýly podoby nyníjší. Svět není řízen nijakou bytostí rozumovou, není proročelnosti, čehož dokladem jest, že dobří zle a zlí dobří se mají“. Ostatní filosofové mají jiné názory o původu světa. Tímce, pokračuje Cecilius, z toho všeho uznamendávám, že pravdu poznati jest úplně nemožno a že nejlepší jest, přidržeti se starých

bohů, jak to činili staří, kteří právě čtiti umějouce své Bohy, dosáhli štěstí, slávy a blahobytu. Působení Bohů jest do vš^h bijící a v dějinách bojných toho máme doklady (poukazuje na výpovědi orakulí, auspicií atd. pokud se vyplnily). A nyní bude sekta křesťanská sestávající z nejvyšších prvků společenských chytěnou minulostí našich Bohů v prach obřadu, aby tím spíše své bohopusté řádem provokovati mohla? Křesťané vychovávají nám bezbožnou masu, která v našich schizmatických křovinách se sjednocuje a světa denního se štítí, lidé ti na venku jsou němí, v úkrytu mrtvohlaví. Porchují prý hodnotami a úřady, aby dosáhli slávy po smrti, pohrdají přítomnými mukami budoucích a nejistých se obávající, na tomto světě smrti jistě se nebojí, ale po smrti smrti se bojí. Věřu, vše to jest nepochopitelné! A cožci ti, mu, že rozmáhá se mezi nimi hrůzomilství, adoratio pudendorum presbyterii, vraždy Pítie a j. Nově přijatému členům předkládají hojence těstem ovinutého a usmaženého. Ve schizmatických uvažují psaku svícnu, předhodu mukus masu, aby přecvrhlo světo, a oddávají se prachu nřestem. Někdo, takové náboženství může býti pravé? Je-li dobré, proč se štítí světo? — Pak nemůže pochopiti všeodpoučenost Bohů, kterak prý může Bůh v okamžiku potíhu. Ji celý svět, aby věděl, kde se co děje, což jistě svědčí o nřkém stupni poznání náboženského mravního. Popírá vřkům šemí těl, nřmohoucnost a spravedlnost Bohů, jelikož nechává křesťany v bídě a ponud se nepostaral, aby i pohani pravdu našli. Víteč konci Cecilius, náboženství křesťanské má tolik odporů, že člověku nezbývá leč následovati Sokrata, který praví: Vm, že nic nevím. Tož pramen vši moudrosti. Že skeptici mu nřvýhledně hřstí nikdy a nikdy. — Octavius odpovídá: Nepopírám, že člověk má především se snažiti poznati sama sebe, totiž svou podstatu, původ a cíl. Avšak rozumem může poznati i Boha. Někdo tento svět zroucnost jeho tak jasně dokazuje, že podivovati se jest těm, kteří původ a řízení jeho přičítají náhodě. Žda může býti něco jasnější než existenci a bytosti, která tento svět stvořila, jej řídí a spravuje? Ž věci dle jistých zákonů seřazených soudíme na rozumného pořadatele, z řádu světového musíme souditi teč na rozumného pořadatele, který však musí býti teč stvořitelem, jel. hož pořádek od světi oddělit se nedá. Bůh je stvořitelem pohro světa, nauka křesťanská jest v této přičině ve shodě s největšími mysliteli, kteří buď souhlasí s naukou křesťanskou, anebo se jí více méně blíží. — Dokázav existenci boží bovoruje, že bohové pohanští jsou jen personifikacemi zjevů přírodních. Bohy pohanští můžeme viděti, hřdět pra, věho Boha, který jest bytostí duchovou nehmocnou, viděti nelze. Mluví o nesmyslnosti bohosluzby pohanští, již vedla k ukrutnosti a nemravnosti, a ne k činné mravní síle jako křesťanství. — Co se týče orakulí a auspicií, která se nikdy vyplnila, buď se stalo náhodou, anebo působením demonů, již s nebe svrženi k zemi byli připoutáni a lidé ku hřichu sváděti. Mluví také o nich mnozí filosofové z Sokrata, Plata a j. Poslední dě ve svém symposiu. Že to Demokritos, vřtežů, žoři, žoři, žoři, žoři. Tito duchové ovládají lepitáku, předpovídají budoucí věci, pokud jim věci ty přiroz. ně poznati možno, přovádějí houka a řízní ostrující zjevy, jako objevení Kaktora a Bohze gu jasněho potledne na nebi, ano i člověka posednou. K tomu všemu, jak vy samy vidíte a uznáváte, Ž Octavius k Ceciliovi, při,

znávají se demonové, holkách holí od nás zapřisáhnuli a sílou modlitby přemoženi lyžují. Odtud šli demoni, aby se nás dříve nenáviděli, než nás poznáte. — Tvůrci tvorení Ceciliovo, jakoby křesťané čtli osl' hlavu, przník hřev, slavili hody křavé a p., velíbi zdravčivost křesťanskou a čistotu, která vřchoti v paněnství, velebi jejich lči. shu vzájemnou zpřisobem přímou úchvatným. Nevinnost života jejich jest modlitbou, spravedlnost a poctivost smírnou obětí, podporování blízkého dary občinní. Kdo klani se Bohu, klani se mu v duchu a pravdě. — Svi přijde během přirozeným do onoho sladia, ve kterém mu bude zaniknouti a vice ohněm, jakož takíž uci Plato, stojkové a epikurové. — Bůh vzkřísí těla, což není u něho nemožno, když byl s to, aby je stvořil z ničeho. Pro tuto věru poukazuje křesťané uctu tělům zemřelým a pochovávají je v zemi posvěcené. — Nebylo nauky, ale nemravný život, zle svědomí čím křesťanům nepřátely, avšak ti to ve prostotě srdce přese všechny mtky a pronásledování se stiany pohanů radovati se budou nad tím, že moudrost věčná mezi nimi se zjevila, která zapudila nevědomost jejich, a dá, že Bůh zapudí i nevědomost všech národů a uvede je v říši pravdy. — Ku honci zvolal Caelius: „Oba jsme zvítězili: Ty nade mnou, já nad bludem.“

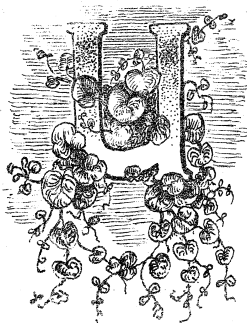
Celý spis projevuje várnost a budí v mysl čtenáře uctu a nadšení pro křesťanství. Jako při všech spisech sv. otců, tak i při této apologii diviti jest se nám vnášené jednoduchosti myšlenek, zdravé pochyblivosti jejich, hloubce a jemnosti, mohutní a vřelí výpovědnosti. Právem nazývá Halm spisek ten „libellus aureus.“ Dílce jest úplná správná, uhlazená, tak že právem Ji Mualt: „Majore etiam quam Lactantius jure christianus Cicero. Vici poterit Minucius.“ Zkrátka členai jistě spísem tím, srdce své uslechti, a nadechne vřil svou pro vše do bré a vnášené, pozoruje om naděnou a zánícenost prvích křesťanů, s jakou bojovali za své přecovředení. Bylo by si přáti, aby větší pozornost byla věnována literatuře patristické, než-li se to za naši doby děje.

Hora Klokotská s poutnickým chrámem Panny Marie.

(Bud.)

Pojďte a vstupujte na horu Hospodinu
a do chrámu Božího. Is. 2. 3.

Popis chrámu a okolí.

Horemí boháčů, velkých měst, jímž kvas a zábavy na prdeli leží, mají svá výletní místa, kamž vyjíždějí a vylétají za krásných dní, aby vyprovokce se zdi městských chrámů a potavili se. Paříž má svoje Versailles, Berlín Postupím, Vídeň Schönbrunn, Praha má svou Šárku; podobně i menší místa mají svá výletní místa. Jako místa výletní slouží k osvěžení těla, poskytují zábavu světskou, tak zase, poutnická místa posilují ducha, trénu zbožnosti, a podávají úlevu a útěchu ve strastech a souženích. Takový hrad a útočiště ducha zbožného bývá pro všechny národ společný: zbožní Čechové mají svou Svatoú Hora, Moravani Svatý

jimž Kvas a zábavy k prdeli při
rostle aneb
jichžto srdce hlavně Rekrasim

Kopceček u Olomouce, Krajinci a Chorvaté Světu Goru nad Gorici, Poláci Censtochor, Rusové posvátný Kljcz, Srbové a Bulhaři Světu goru Athos. A jako národové mají jedno obení po všem národě slavné místo povinné, tak i jednotlivá města mají posvátné místčko nebo, dobrou vodu, útulek, kamž putují zbožní poutníci z ohoť o svátých a jiných dnech památných. — Naš staroslavný Tábor, se svým širým krajem má svůj poutnický chrám i, dobrou vodu v Klokotech.

Takto Kristus P. především chudé, prosté lidi ráčil zvoliti si za rodiče a přátele své a skrze anděly narození své nejdříve pastýřům věstovati dal a pak vždy osvědčoval, že chudým přišel hlásat evangelium: tak nepotvor, nina matka jeho P. Maria oblíbila si prostý, nevinný lid venkovský a zjevovala se ctnostným lidem, pastýřům a čistým dítkám. Žjevení své P. M. obvyčejně ještě nějakým zákrakem potvrdila, aby i nevěrcům dostalo se jasně ho svědectví o Bohu a moci jeho. Ona sama udravila mnohé churavce, ale i takové předmýty lidem ukázala, jež by na přímluvu její divy činily, nemo eni léčily; jsou to zákrakné obraxy a léčivé čili dobré vody. Nejen churavci hledali pomoci na takových místech, nýbrž i zdraví lidé sem putovali, vědouce, že P. M. obzvláště jest přivnívavšem, kdž ji na těchto místech, jež si oblíbila, vyjevaji. Taková místčka vynikla obvyčejně nejen hodnými lidmi, ale i pěknou polohou, krásným podnebím a okolím, z té příčiny mohla učiniti na každého člověka dobrý dojem, takže poutníci odcházeli odtud s milou vzpomínkou srdci a s útlachou v duši své. Podobně obdařeny jsou přárodou i Klokoty, jež leží 14 h. vzd. od Tábora na pravém břehu řeky Lučnice. Původem svým sahají do sedé dávnověkosti. Nyní jsou Klokoty nhlédná vesnice asi se 400 ob., novou školou a překrásným hostiličkem, jehož zvláštní stavba s mnohými kaplemi a věžkami na první pohled vští, že je to chrám poutnický. Od Tábora oddělena jest hora Klokotská hlubokým údolím, jež protéká potok jordanšský. Po obou jeho bočích jsou vysoké stráně, porostlé travinami, stromovím a pokryté zahraňami, takže oko zvláště v létě potěňuje se příjemnou zelení a choťá pohledem na rozkošnou romantickou krajinku: z jedné strany zříme staré sedé zdi města, na druhé straně pak rozkládají se tmavé lesy, z nichž tu a tam vystupují omšelé skály a křže, upomínající na nějaké neštěstí; v údolí samém uprostřed zele, ných lučin rozléhá se klepot mlýnů, zaznívá zpěs ptactva i lidu spokožené pracujícího. Na všech stranách viděti lze kaple, křže, obraxy, sochy svatých, jež svědčí o zlobožné myšl obyvateľstva řáborského i okolního. Nad údolím na straně městské nalézají se krásné zařizené sady, propletené množstvím steků a chodníků, jež stupňovitě nad sebou leží a pravě bludiště tvoří. — Sotva sestoupíme se sady a přejdeme úzke údolí, již me hned na protějšných skalních stěnách obraz matky boží bolestné, vidce P. s podpisem k. r. p. 1877 opodál umučenou hlavu P. a j. obraxy.

Cesta ku Klokotům vedoucí jest velmi přehrá, mnohá schody opatřena, takže jen pěší chodci s namahá.

mám pro ni žítí mohou. Vřak dříve nebylo ani takové, vedla vzhůru nepohodlná, kamenitá stezka, jež dle
 li r. 1837 upravit a v cestu rozšířit některé táborští měšťané. Po obou stranách cesty dali vysázeti lípy, jež ny-
 ni čím krásně stromořadí. Když v zimě mrazí, tvoří tyto ojetiny velikými přirozené loubí křišťalové, jež
 drahými perlami a skvrstnými perlicemi zdobí chrám přírod.; a když v létě slunce jasně na celou zem
 teple melá paprsky, tvoří opět krásné loubí svým hustým listím stinné besídky, z nichž dýje příjemná vůně,
 a osvěžuje poutníky. Tajemný šepot mezi listím lip a křovin, chlad a stín stromové, jakož i sochy a jedno-
 livá zastavení křižové cesty, ba i to množství zebračků a muzáků, jejichž se zde o každé pouť mnoho najde, pří-
 sobí tak mocně na duši naši, že bezděky rozjímáme a připravujeme sebe své, samy sebe, abychom byli ho-
 ni vstoupiti do svatého stánku podítky Boží. — Uprostřed mezi údolím jordanským a chrámem křesť-
 ským na pravé straně jest nová zděná kaple sv. Jana Nepomuckého. Stávala tam dříve jen přerodná kaple
 knižtího světece posvěcená, ale nákladem několika pámených a zbojních občanů táborských byla obno-
 vena a na sv. Václava letošního roku vysvěcena. Z Tábora vyšlo ten den slavní procesí, načejšvícení ka-
 ple vyhonat arcidiákan poděbradský dr. Kotrbelec, rodák táborský. Vyslovil radost svou, že mize jako bo-
 máci plyn tento posvátný úkol vykonati, vyložil jednoduchou, ale dojemnou řeč, jak důležitými budi-
 ky víry a nábožnosti jsou obrazy, sochy, kříže, kaple, jež nám podávají svědectví víru stále vyznávat
 a zbožnost svou i jiných rozmožovati knižslávi Boží. — Naproti této, asi 50 kroků od cesty stojí jiná
 kaple zděná, zasvěcená sv. Antonínmu Paduánskému. Od pravé kapličky počí najde, nalézají se po obou stra-
 nách cesty mezi lipami jednostranná zastavení křižové cesty. Zastavení jsou z kamene vytesané, s pěkný-
 mi obrazy na plechu. Celá křižová cesta zřízena byla 1849-1854 ve štimou z přispěvků renowaných
 od několika zbojních rodin z Tábora, obrazy maloval A. Halla z Běchyně.

Kochajíce se prohledem na protější Píntooku a rozhlížejíce se do údolí Lučnického; přijdeme k první
 bráně mariánské, kde každý potěšen se zastaví pod hořatými lipami a sblíží se opět na staroslavné sídlo
 Hřbitov, řízkův Tábor. (Pokrač.)

Ornamenty.

Knihkupectví F. Slavíkovo v Olomouci právě vydalo 1. svazek díla: „Historia Ecclesiae Catho-
 licae. Auctore D^{re} Josepho Kopallik, c. r. facultatis theologiae Olomucensis professore o. p.“
 Celkem vyjdou 4 svazky. Dílo určeno především studujícím bohosloví. Odporučuje se však co nej-
 lípe všem přátelům historie církevní lehkým, plynulým slohem a podrobným citováním pramenů,
 tak že čtenář, chtěje se o tom onom důkladněji poučiti, každý okamžik ví, kam se má ohlednouti. Cena
 úplného díla určena pro pp. subscribenty na 6 zl. s. č.

MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojich miluji sestersky se nádech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Magnát

(Př.)

lavi magnát šumné hody,
v jizbě živo, v sklepe hluchno,
rudé víno od Tokaje
xoxaxxy své honá xučno,
mluví k srdci, hlavě, k lici ---
Pospantlivém polostinu
hosté plných u poháři
méně slov a více činí -

Myslenka jim s myšlenkou se
přirodně v duchu splítá;
rozkládají, kterak eatu
Hungariam non est vita!
Ten jim v to jak v polu spánku
suchý nápis mumlá plese,
jim jak by na doklady
hřmá svoje teremtete -

Co na této stránce stojí, ~~je~~ nemajíc dosti plynu
nosti potřebuje pilníku. Ostatní na druhé
stránce jest zčarilý a sčarilý.
Konec roztomile přikazuje.

je málo plynu.

liti dle věř potřebuje zpr. liti

Hola cigán! Glusle v ruce,
 veľchý cár mu plyne k boku,
 bída s tváre chladem vje,
 hrdosť sála v zihoucim oku.
 „Zahrej! at' tiež, kde je víno,
 píseň tvá se zateteli!“
 A juž xruky hlenbou šírou
 rozletly se, rozexchvily.

Tu jak robotického chvíst pouta,
 tu jak šumot jarní rosy,
 tu jak píseň pod macešskou
 robátko by xastesklo si.

A ten přechod! Ihřivani jak
 hymnus na písuvě jitra:
 xe strun trýská, hríma, blýská
 píseň: „Nitra milá, Nitra!“

Vřava tichne, - magnátovi
 Po minula duše letí, -
 rozpomíná - xrah se jiskří - -
 jal se písní v provod pítí,
 měkce, nábožno a vroucně -
 ve valy kot až hlas se mění:
 xtracený syn prosívá tak
 od matičky odpustění - - - -

Probral se: „Což k dásu! v urozek
 člověku se nepřiplete!“

Ostatní jak na poklady
 hučí svoje keremle -

A jen cigán xamýšlí se,
 pod šedivý knír si bručí:

„Oj, což těžko shladit' v duši,
 čemu slávská matka učí!“

než se stane nejedno z plyn.
 a křesťan...
 velmi důležitá
 přechod...
 ...

Rozdíl mezi morálkou křesťanskou a pohanskou.

N

(Uč.) Dokončení. Posudek jako o předevířých částech

e méně podstatný jest, rozdíl, který sledujeme v důvodu, pro který pravdu přijímáme. Křesťanství zajisté podal nám zjevení Ježíš Kristus, věčná Moudrost, jenž sestoupil s nebe, aby člověka z bludu a temnosti hříchu vysvobodil a nejen slovy, ale i příkladem vyučil jej životu v pravdě mravnímu. Aby učení Jeho neporušeno zůstalo všemu lidstvu, světil je zástupkyni své na zemi, neomylné Církvi sv., aby ona (Duchem sv. jsouc vedena kesse bludu je vykládala a zachovala. Neomylná církev sv. jest tedy oním životvorem, kterým se usvědčujeme, že na, nhy, které mravouka křesťanská hlásá, v pravdě ve zjevení Božím obsaženy jsou (Ono jest prince fu, male, a quo prozime s. Doctrina accipitur. Mill. I. p. 2.) — Jednotlivé soustavy však filosofické zá, visly jsouce na khamném částo rozumu lidském nepodávaly učení jednotného, zaručeného. Mníení ško, ly jedné přičilo se Pomněnkám školy jiných taktéž mezi sebou nesrovných. Opravdi nikdo přesvědči, ti se nemohl, nevěda, která škola víry zaslubuje. I není tedy divu, že povstávali mnozí skeptikové tvr, Dice, že pravdy vůbec nelze poznati. Podnět k tomu zavdával mimo neshodu mezi filosofy a učení je, jich mnohdy přímo rozumu odporu i život pohanských filosofů, kterýž se neshodoval s učením jich filosofickým theoretickým. K takovému labyryntu prohlédaje Pi Cicero: „Kde se nalexne z filosofi ten, jenž by tak mravný Duchem a životem tak spořádaný byl, jak toho rozum žádá, jenž by učení své považoval za zákon života a nikoliv aby se vřčením chlubil a honoil, jenž by sám sebe probouchal a příchazim svým se podroboval? Možnovi ak spatřiti, jak někteří s tak velikou lehkomylností a vyvinavostí se vynášejí, jakoby se byli něčemu jinému neučili, jim zase, jak se po peněžích zřáhají, jim opel po slávi báří, mnozí jak otroci jsou nakuživosti, tak že jich život pšivně bojuje proti řečem a slo, vim jejich. To pak se mně zdá býti nejohybnějším.“ Za takových sporů jak v theorii, tak v praxi a nemohouce se vyházkati nijádným vyšším posláním, nemohli nijádně sankce Boží naukám svým auť na spoluobčanek svých žádati, aby k tomu učinili jejich se spravovali. Protož velmi vhodně praví Carte, sius (Descartes, Rozprava o methodě, přeložil P. Guth, p. 21.): „Mravotádné spisy starých pohanů připadaly mi jako přehrášné a velkolepé, ale na práhu a bláti zbudované paláce.“

Tim vyčteny jsou rozdily obou mravouk zahlédající se na výměru mravouky katolické. Jestli ma, vonka katolická vědou, která a) uči člověka, jak má žiti, aby cíle posledního Božího b) na záhledu zjevení g) podle výkladu neomylné církve sv. Z rozdilu vyčteného vysvítá i přičinnost mravouky

Jedno. co
do formy
podstatnou
Důležité, že
m. do do
blahou
něj. věci
v sobě

10

křesťanské před pohanskou filosoficky založenou. Mravouka filosofická nespočívajíc na podkladu náboženském mravnosti učiti nemohla, když se mravnost od náboženství odlišovati se nesmí. Vých, Výchram Dm. filosof. Vítanulova 86. / Náboženství křesťanské vynikající svou nejvyšší Pokonalostí, vyniká i nedokonalější mravoukou v ní ovšem zahrnutajícím filosofická. Vých Kleutgen (Vých. Dm. Morznit, latijn. Lami). Křesťanský Duch života má se ku mravnosti přirození jako vyšší forma ku látce, kterou zdokonaliti má. Vládme-li člověka k jeho pot, staty a přirozených okolností, Pokonalost přirozená, umění a vědy, nově se zařazení společenského života a nábožen, ství přirození jest onou formou, která jej zdokonaluje, v níž se zračí nejvyšší Pokonalost a Pobožnost přirozená: nej v řádu milosti, který člověka povznáší, aby účasten byl božských věcí, musí se považovati ona Pokonalost přiroze, ná za formu, která formou jinou - vyšší - ještě zdokonalitelná jest. Působením zajisté Ducha sv. není nám společn, ství s přirozeností Boží propínající, promítaním jest život přirození mravný, ne sice křm xpius obem, přece však po, Pobožným, jako život lidský s božským v Bohu - člověku sloučen byl. Mravouka o náboženství Pohnouti a nazd, klade oně formy náš život člověka mravní zařiditi vytkli si za úkol novější filosofové, uvádějící takto staré školy filosofie pohanských do Pob křesťanských. A jako nekvělo mnoho ovoce z etických soustav pohan, shých, tak ani snahy novějších filosofů nemohou uspořádati mravního života přirozeného, majíce v zájmu socialismus, nihilismus, materialismus a p.

(Grammy: Kettinger, Ujol. F. Gm. 11. V. Stöckl, Pfil. 7. 381-395. Vých. Dm. 303 sq. Dastich, Zahl. prakt. fil. Stöckl, Pfil. 7. Pfil. Knaur, Pfil. 7. Pfil. Cas. hat. Fuch. 1882 (n. Ambr. a Cicero) Naučný slovník (etika).)

Proč ap. stolice dovolila sv. Methodu liturgii slovanskou?

(Výňatek z Peli's práce. - Str.)

Roku 869. Morava a Panonie povýšeny jsou na samostatnou arcidiocesi a Method stal se prvním tam arcibiskupem. Tato diocese měla býti vřikšenou diocesi sčernskou po sv. Androniku. Odtud Jan VIII. nazývá Methoda arcibiskupem panonským, že po poradě Gothuů Frém stal se metropolitou Polenní Panonie. Věak Method byl arcibiskupem, u se Rossis levory, Svatoplukovy a Hecelovy, a tam měl postaviti svou biskupskou st, lici. Postavil ji na Velhradě. - Jestliže už uplynul týž r. 869. tato vědlost se oznamila z Říma oněm slovan, ským panonským a Method se vrátil na Moravu s výsadami až do té doby v církvi nedýchánými: mši sv. zpívati, hořinky recitovati a vůbec liturgii konati po slovansku. Také byly asi toho příčinou, hdež to přece církve římské v této příčině o prvopocátku byla až úžlostivě pečlivá, ba neústupná?

Vědou v těchto výsadách jednak zaostřičiním potřebám té doby, jinak mocný výraz neobmezení

důvěry ap. stolice h. sv. Methodu, kteráto důvěra mohla se ujati a ustáliti jen na základě úplné oově-
cené pravověrnosti a věrné oddanosti ku sv. stolici, poračtávme se u nich na chvíli.

Doba bouřlivá, kdy králové němečtí, ošlech jak usilovali, aby papež jim byl v počtu, doba, kdy za přehla-
dem Fotiovým snadno i jím primasové, třeba němečtí, počítali touhu, aby se vyvárali z poddanosti n.
bo aspoň povolnili v poslušnosti k Římu, zajisté nehrubi se hodila k novotám tak nedůvěrným.

Jakž byly tedy asi důvody, že oproti nim ustupovaly všechny obavy nových svárů? Vždyť přece nikde
ve starých listinách se nelze o nich čeho dočísti?! Vskak právě z toho, že se o nich ve st.ích zprávách nic,
ho nelze dočísti, právě se tvrdí, že tyto důvody hověly se na jistém úmluvu me. dvěma důvěrnými
stranami, ale na veřejnosti se z nich nic nemohlo dočísti, aby se tím nepopudila strana třetí. Odtud také
já se vysvětliti, proč, jak později ukážeme, legát papežský, biskup ankonský Pavel, maje zakázati
Methodovi liturgii slov osobně vyšetřiv, jak se věci mají, zákazu toho Methodovi ani nedělal, aneb-li
stěhl, že moci sobě papežem svěřeno (a ta bývala velmi obsáhlá) obál rozkazů závažnost. Jinak by
nebylo lze si vysvětliti, jak mohl Method při své poslušnosti k Římu býti toho rozkazu neposlušným.

Rejmy té byly navědějí tímto důvodem, proč papež povolil Methodovi liturgii slov. Předně:
Rostislav a s ním národ moravský zehral na návláru z Němce a hotovili se i hravě pyšnost se ze
jha německého jak politického, tak náboženského. Běže vň pochyby německá knížata měla v rímec,
hých kněžích po ríši Rostislavově roztroušených bedliví a chytré zvědy a zpravodaje. Odtud na rozum
jde, proč kníže a lid moravský (mimo plemeno nenávisť k cizincům snad i pro špatnou, utiskavou
správu a tolikéž marné pokusy o pokřesťení – připouští sama papežská stolice 75 let potomkům
shé právo moci na Moravě –) pojal hlubokou nechuť, ba zášť ku kněžím jímž ani nerozuměl, ob-
vem, již mu byli „němci“. Toto zášť mohlo býti národním a i záhubným, neboť v pokřesťanění ná-
žela oně Polky i rotní otáčka všech národů slovanských.... Že tedy Čechové osudu Božici, Lutici i
Ratarů a jímých pokřesťenů znikli, za to nejvíce řečkovati mají včasnému a upřímnému

1) Lid moravský, tak nakloněn více křesťanské a rodnému knězi tak povolný, v zášti pojal kněze z
národa, od něhož od nejmění zakoušel samou stráž. Toto zášť k cizincům přejasně prozrá z R. K.
kdež se čte: „I přijde cizí muž v řídím, i cizími slovy zapovírá, i kak se chce v cizíj vlasti... i
kací boji v cizíj vlasti...“ Věť bůh, kde divá výbojnost se oddávala rouchem horlivosti pro víru křesťanskou,
národu našemu bylo buď na víru se obrátiti, buď zahynouti v konfalem odporu. Časy Karla V. byly ještě v
zábojní paměti, a později Štěpán I. a jím nebyli by si vedli jinak k národu pohanskému.

pokřesťanění svému.²⁾ Vůdčí jest na biledni, pavi, si Rostislav proti za věrovesty z Carhradu, znali jazyka slovanského; a to razisté od posli Rostislavových již poučení byvše, kterak se mají věci na Moravě, zavázeli stůby boží po slovansku, aby nebyli lidu, němci, jenž kladl, latiniky "za jedno s, němci". — První závažná příčina pro náš rozum byla ta, že v době, kdy Totius šel pouta poslušnosti k Římu, i jiní primasové měli choutky se emancipovati; o této době také o sousedě říši pannonské, o Bulhary, s větším menším zdarem se pokoušela řecká strana: v té době bylo potřeba neváhavým, abychť byvše v činem a na pevných základech postaviti mladou věrnou církev moravskou s arcibiskupem Římu naprosto oddaným, aby za její ženou a potřebnou výživu zcela jistou získána a oddána, v neuklonné věře byla pevným sloupem proti rozkoši od východu na západ, a možná, aby církev bulharská věrně, že Římu se stře, že, nižší nabýti obliby liturgie slovanské, již porější byla Carhradu získána a utvrzena, zůstala při církvi římské, po případě k ní se vrátila.

Odtud v tomto dovolení liturgie slovanské vidíme příklad oně moudré sv. apoštola Pavla přikázání akho, modace, již církev sv. také vždy vyhonávala. Zejména církev římská v době, kdy zrušováním liturgie nelatinské mohlo se natropiti svárů a nepřijetí církvi, tato nelatinskou liturgii brala v ochranu. Tak příkladem Collegium de propaganda fide z r. 1624 brání odmítnuti Rusím ritus řeckoslovanský, nemáť o něho přestupovati, ad ritum latinum ex quacunque causa etiam urgentissima sine speciali S. Sedis A. p. licentia; tolikéž Pius napomenutí, ne amplius animos Ruthenorum ad amplectendum ritum latinum tanta cum diligentia sollicitent. A Benedikt III. přikazuje, aby Poláci na Rusi přestupující od rozkoši k věře katolické, omnino conserventur veteris ritus, qui neque catholicæ religionis neque honestati adversantur, nec a schismaticis ad catholicam unitatem redeuntibus exposcit, ut ritus suos fesciant, sed ut hæreses solum ejurent et execrentur, exoptans vehementer, ut Riverse eor. Nationes conserventur, non fescuantur, omnesque ut multa paucis complectamur, Catholici sint, non omnes Latini fiant." ³⁾

Takže iin, co si až prosím řečlo, otevřela se cesta k novým dovodům. Ano, bylo potřeba nové, věrné církve pan.enské v celé biskupem v pravdě apoštolským a Římu tak oddaným, jako byl Metod. S druhé strany pak sví, že mělo-li se tak státi, bylo potřeba na Moravě Formáče buchovenství, které jsou s národem svým spjato písmem přirozenou i nápravenou, hoto by bylo vždy s ním rádo bít i nouzi tyčeti a po příkladi sv. apoštolů i kres za spásu státi svého vyhlíti. (Dokončení).

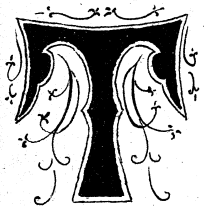
²⁾ To nálezimplyný Gförex evropských národů a řečnách, to hlásá náš přírodní řečpisec o národě slovanských zvlášť. Viz Palackého Dějiny národní. I. st. 231. Srov. Safarikovy Stav. stv. I.

³⁾ S. Kirilovičův spis: Kratoje o uvedení christianstva v vremena sv. Kirilla i Methodija, ve Lvov 1882; II. Str. 1. máine: Český list, Brno 1882, st. 31, kdež praví o dioc. senjické, až patnes má bohoslužbu jazykem slov.

Hora Klokotská s poustnickým chrámem P. M.

(Pokr. Bud.)

Pokry, zajímavý popis, sloh výstižný, spádový.

am vynikají z množství domů a domků zlatě nádherný chrám ze 16. stol., nádvore, gymnasi-
um s hostelem sv. Anny a pěti kulovatá věž Kotnova, bývalého hradu pánů z Usti.

Na portálem brány Marianské jest obraz P. M. Klokotské, nad obrazem posvácený kříž a pod
obrazem znak města Tábora s nápisem: Muniificentia devotio Tabouensium. Nás čteme:

Domine, dilexi locum domus tuae et locum habitationis gloriae tuae, Ps. 25. 8. Portál tvoří kobku, v níž jsou po
stranách obrazy sv. Floriána a sv. Jiří. Vjdeme-li do prostory obklopené ambity, uvidíme hned naproti vchodu ze-
lený, posvácený kříž; na něm smí tělo Spasitele našeho a zde stojí bolestná matka Páně. Na přestavci také
zeleným čtverem slova: Pochválen buď Pán Bůh. Na věž. Amen. 1852. Od brány vedou na obě strany ambity a
začínají po pravé straně rohovou kapli sv. Anny s krásným obrazem a oltářem téže sv. Panny. Na stěnách a naho-
ře kaple jsou malby ze života sv. Zorachima a sv. Anny. V ambitech vedoucích od brány marianské k hlavní-
mu vchodu jsou obrazy, představující P. M., tak jak se na nejčistších místech poustnických vysvětlují, totiž:
P. M. Klokotská, Pomocná, Pochůt P. M., P. M. Loreanská, P. M. na Klokotě, P. M. Klokotská a j. Na konci pak chod,
by jsou dva výklenky, v jednom socha sv. Jana Nep. a v druhém sv. P. Barbora.

Vpravo od velkého a hlavního vchodu, u kteréhož velký dřevěný kříž postaven jest, stojí kaple sv. Pavla.
V ní jsou sochy, z nichž největší pochází z nápisu z r. 1408; byl nalezen ve spáleništi původního chrámu a jest
bezpochyby nejstarší památkou zdejšího hostelicha. Na stěnách chodby, od kaple sv. Pavla až ku kapli sv. Vojtěcha
jest 7 velkých okrouhlých obrazů na plátně; představují rozličné příběhy staro a novozákonné, jakož i život sv. Ja-
na Nepom. Byly obnoveny z darů cis. Ferdinanda 2. r. 1866, kterých práce vykonal prof. na real. gymnasiu v Tá-
boře Jak. Husník. Pod těmito obrazy jest 6 jiných obrazů: sv. Appoliny, sv. Josefa Kalasany, sv. Jana Nepom. v. Vojtě-
cha, sv. Františka Seraf. a sv. Ignáce Loyly. Tyto obrazy jsou na dřevě; proti nim pak na jednotlivých sloupcích jsou
řezané sochy, 14 jiných svatých a světic Božích, které též z darů cis. Ferdinanda 2. r. 1866 byly. Uprostřed
kto chodby jest pěkná kaple sv. Jana Nepom. s oltářem a obrazem téhož svatého. Osvětluje ho honící se v ní, slavní
služby boží. Na pravo od této kaple vedou velké dveře na hřbitov, nad nimiž je velká deska s nápisem, jsouť tyka-
onich 7 obrazů P. Marie a sv. Jana Nep. Bis tribus ac in uno refulsant mysteria septem,

Quis et collucet Exechorum vita Joannis,

Ut pietas, cultus vigeat cum virgine matre,

Qui fuit ad seculum supremum in origine patre:

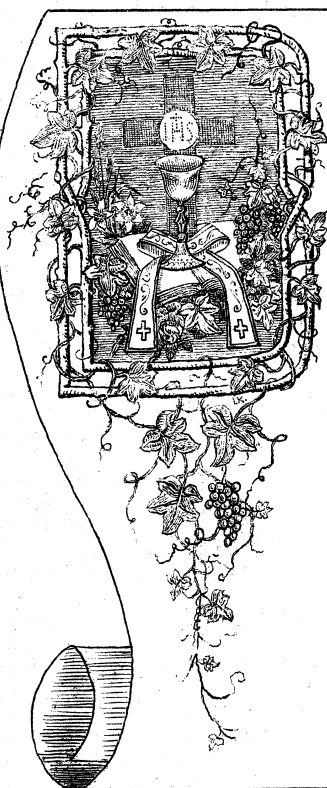
Octavam haec monstrant cultorum religionis

MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojich miluji sestersky se hřebrech;
Každá půl, každá má svoje srdce celé.“

Sušil.

Ku druholínám vys. důst. p. Kar. M. Procházka dne 9. bř. 1904.
(13r.)

nes oběť slavná Knebesům se nevě.
Ji sluha Páně s myslí rozedivělou
učitelů svých při radostném píse
v dít odesílá za láskotu vřelou,
jiz dobré nebo vůdčí demu dalo....
Půl století kte! už se dokonalo
od doby blažené, kdy ku oltáři
ponejprv kráčel v srdce hluku všem....
A dnes zas oltář v nové skví se záři
a srdce pláje u souladu milém
soběti drakou, jiz se kochá nebe
A přání vsue! Kvýsínám se vznáš:
Bůh zachovej nám dlouho, dlouho Tebe,
denž pychou, dlouhou, vzdobou jsi naš.
Recht Tebou církev mnohá ještě keta
I draká vlast se honosí a zkrétá!

Pam. Knebesům
bábo, kte, jiz
věno hlumel nálo
mysli ne při drakou
nách krotžiky
ordavom
ne jiky
Ja M. Procházka

Proč apošt. stolice dovolila sv. Methodu liturgii slov. ?

(Br. - Dokončení).

Obzvlášť vřelý

A

le kde na rychlo nabrali hlasatelé slova Božího a kněží, znalých vřelý a zároveň obou jazyků, latinského i slovanského ? Pod zářivým sluncem vřelý křesťanské a vřelé kypře, připravené a vřelé rychle se ujímalo a rychleji spělo ku zemi než kde jinde. Lid chvěl vřelý sv. v zastupcích skláněl se k zemi, tak že bylo na Moravě co hlasati a křtiti a ne,

zbývalo času kepro otevírati školy latinské. - Tak pilno měli naši sv. věrověstové s tím, aby si vycvičili u vřelých učenníků a budoucí kněze, kse se dověditi z toho, že z Bulhar vřel si učenníky a cestou na Moravu je produčovali; odtud si kse vysvětliti, proč ze 5 v Řími na jáhny a kněze posvěcených učenníkův jsou 4 Bulhaři, Klement, Naum, Angelar, Sava, a jediný Goraxd Moravan. Odtud soudíme, nemalou příčinou, proč se dovolila Methodovi liturgie slov., byl nedostatek kněží znalých jazyka slov. a jazyka latinského. Jen tak potom kse vysvětliti slova Methodova, jimiž před samou smrtí poručil Goraxda nástupcem, tedy v době, kdy člověk nesázi slov na vítr: „Tent jeť vaši země svobodný muž, vyučený dobře latinským knihám a pravověrný.“

Goraxd, církve moravská, neměl-li se rozkol až do ní vlouditi, neb neměl-li národ v odporu zahynouti, měla rychle vyspěti, ale lidu se znechutilo slovo německé a latinské, jež snad hládl za jediné a nebylo domá cích kněží znalých latiny; odtud se dovoluje liturgie slov., vidět se vkládala do rukou mužův apoštol. ských, a všem spolehlivých. Bylat již tehdy naděje, že až moravská církev se utvrdí a nesnáze doby minulou a hojným stykem se ušlape cesta z Říma do Pannonie, na snadě bude tato zlášťnost uvést na míru všeobecně katolickou. Však by snad někdo namítl: „Zda se neštilil papěz, že dá tím pohoršení třem, ba biskupům německým?“ - K tomu odpovídáme: Papěz, jenž měl tolik vědomí moci a síly, že (abychom zůstali jen u našich dějin) vynal arcidiocesi paňonskou ze správy biskupův německých, ani jim toho neornámiv, rájste nebyl méně silen provésti věc tak dalekosáhlou a důležitou, o jejíž prospěchu vnitřně byl přesvědčen. - Že všeho prah tohoto jde na jevo, že naši sv. věrověstí, neměli-li z těchto veledůležitých příčin dovolení papězovo k liturgii slov. již před první cestou do Říma, prohlednuvše věci na Moravě a znajíce moudrou akkomodaci církve, při vši pravověrnosti a oddanosti ku stolici apošt. zaváděti

1) Sv. Method umíraje, ačkoliv sám tolik nesnázi zkusil za svou církev ve svém životě, přece neoufal o zdaru dobré věci; ale tento zdar mohl býti tím jistější, když biskup diocese paňonské měl značnou moc na hřbitvě zemi. Takovou moc měl u Svatopluka. Viching; bylťhlavně pro svou znalost a obratnost v latinském říveřím hem Svatoplukovým a Method toho zkusil zlym. Ucho Viching ušl k zlímu, měl Goraxd ušliti pro případy k dobrému.

mohli liturgií řeckoslov., prvního jounce přesvědčení a předsevzetí, že se o tom v Římě omluví, jak se skutečně stalo, a první majíce naději, že důvody, jež podají, dojdou uxnání apošt. stolice, jak se vskutku stalo. Pádýt pak přece víra jest přednější než obřadní jazyk a obřad vůbec, jinak tak jeden Bůh, jedna víra, a přece neshodný počet jazyků, jimiž se chváli, jak samo písmo sv. píše: Jeden Pán, jedna víra, jeden křest" (Ephes. 4, 5), a jinde: „Chvalte Hospodina králové země i všichni národové."

U sv. Klimenta.

(Cl.)

o delší chůzi dostoupili jsme hory. Přítmí lesa ustoupilo, a zrakům, dříve jen na nejblíže hmeny, balvany a housck modravého nebe odkázaným, otevřela se daleká podívaná. Zastavili jsme se: nesměl nám ujíti rozhled na obzr, jenž dychtivému oku se objevil. Pod námi běží nenadálý svah, spadaje po pravé i po levé straně stále v hlubší a hlubší úvaly - žleby. Míchem sblíží oko v hlubinu a již opět vznáš se vzhůru po strmé

tahorha zdi sousední hory, jež nastavuje svůj kamenný základ, stojí tu jako strážná hradba proti přívalům, které by již pahrbek dávno byly odnesly.

Hopce nad oběma žleby rozlínají a rozestupují se před zrakem čím dále, tím více, až jako náhodou zahnou o půlkruh k sobě a spojují se v nízkém prosmyku, zastupují rozhled v daleký svět. - Tůde zelen, tajemný šumot, mohutná krása a vprava němý úžas! - - Teď teprve uprou se oči na střed tohoto obrazu, jenž oněmi lesnatými hopci jest jako věncem olemován. Asi v též vzdálenosti pod námi mění se svah v malý, ale příkrý pahrbek: od nás - ze strany východní - zdá se jen pahrbkem, ale od obou žlebů, jež zde již hluboko spadly, jest příkron a vysokou horou. Jest to sv. Kliment, místočko památnosti svou každému věrnému srdci moravskému věčné a milé! Tam na hoře takor ještě pamětníci bývalé slávy a moci; žel Bohu! že to jen trosky prastaré kapličky, a ne nějaká hromada starých kronik, foliantů a listů, z nichž připraví-li by nám dějepisci lék na občerstvení. - -! Konec byl by všem domněnkám a povádkám bludickým ustoupily by zářivému světu pravdy.

Zbořená kaplička nás vábila: ve chvíli se sblížili jsme po svahu a stanuli u paty pahrbku - u sv. Klimenta. Le sta na horu není právi nejrovnější: vede příkře, vystupujíc stupňovitě až do prostřed pahrbku. Není také divu! Přichycujeme troje vysoké valy, jejichž stěny až dosud dobře rozoznati. Na vršku pak jsou rova, teny zbytky starodávne kapličky. Na kladnou památku stojí tu ještě tři neúplně zdi; ostatní jest rozházeno, mechem a trávou porostlo. - A jako zaleží se oko slou, zahledí se v mrtvou tvář bytosti nejmilejší,

Trávic
zajímavé
Kliment
přírodní
Tahorha
zajímavé
přírodní
zajímavé

zcela tak naplní se srdce elegií, podáte-li se obraznosti své nad pamětníky starodávných, ano snad i slavných časů! Kdáž se Vám bude, jako by táhly kolem Vás rástupy těch, již v životě svém s místem tím se stýkali. Postavy se jen mihají: jedni přulétají s bolem na tváři, ale vzdalují čím se září obličej naději na blížnou obnovu - spásu; jiní ženou se se šhodolibým vřtchem nad spoustou stánků slávy a zbožnosti, ale prochází v zoufalosti; pronásledování jsouce výčitkami svědomí --- Prohlédnuvše všechno pooděšl jsme došti, na mezi, valy; obychom si před zpáteční cestou odpočinuli. Seděli jsme dlouho: mluvili jsme o sv. Klimentu.

Sv. Kliment leží za Buchlovem uprostřed hor, asi hodinu cesty nad Osvětimany. Jak dle polohy lze souditi, bylo místo to kdys důležitým: jest pro skrytí před všetečným zvěma jako vyhlédnuto. Možná, že bylo důležitějším, než se domýšlíme. Nož časem zapomnělo se na všechno, a lid v okolí věděl pouze z dohledu a pověstí o něm. Vypravuje se, že kaplička tato byla vystavena a zasvěcena památce a úctě k ostatkům sv. Klimenta, jež při xde sv. Cyrilla a Method před odchodem svým do Říma skryli. Tak a tak vypravuje pověst. Jak dalece ji mi zme věřiti a do které doby založení kapličky položit, ne, snadno jest se domyslit, se pro nedostatek zaručených svědectví. Snaha, objasniti obsah pověstí, kdy a při asi naši v apoštolové ukryli na tomto odlehlém místě ostatky sv. Klimenta, vedla by jen k domněnkám. Že však pověst něco pravdivého tuší, dosvědčuje listina markhraběte Jana z r. 1353, v níž se praví: „Capellam b. Clementis Papae in silvestri solitudine ... sitam, antiquis quidam temporibus pro ejus, dem sancti reverentia fabricatam ...“ Tedy již r. 1353 prohlíženo na kapličku sv. Klimenta jako na památku prastarou, pro písnod a účel svůj účtyhodnou. Neboť říčeno při ní téhož roku markhra, bitem Janem proboštství Augustiniani brněnských. Ale sláva tohoto místa netrvala ani století, po někohka desíletích schladila si na něm tlupa Husitů svou pomstichtivost, která pudila je na sester skou Moravu proto, že stoupenci jejich byli xde od německého obyvatelstva týráni a pronásledováni. Těch nešťas trých bouřlivých časů! — Stál jsem v nejrozšířím houbku rozvalin a prohlížel v nedale, hý horoký prúsmyk: myslil jsem si, tou že asi stranou přišli Husité. V myšlenkách zalétl jsem v onen den, kdy vedrala se hrůza válečná také na posvátné místo toto a v zadumání jsem si před, stavoval poslední okamžiky bratří Augustiniani. — Nad horami vzrůl krásný den; na výšce sv. Klimenta rozhoupal se zvonek, svolávaje zbožné mnichy. Hlas jeho zněl v šumotu lesů tak smutně, jakoby vyzváněl hrana! Úzkostí na tvářích scházeli se bratři; věděli již, že Husité zaměřují k jejich stánku a že jim nesou — smrt. Zvonek již dozněl, bratři již se sešli a v kapli dlouh ticho, jen vroucí prosby a vřechy nesou se k trůnu milosrdenství. Končící zdvihl se z jich

středů starčích a pohledl se po bratrích, jakoby pohledem svým chtěl zaplašiti včelkou úzkost z hru-
du jejich. Starčích hlava klesla mu na okamžik na prsa. Však už se zase vzpřímil a vstáhnul
pravici k mnichům, promluvil odhodlaným hlasem: „Bratři, milý-li vám život, přehněte! já zis-
tám.“ A na ta slova zdálo se mnichům, jakoby kapličkou blížila se trapná muka a svírala jim
hrud. — Někdo vyhroutil nejmladší z bratrů a ůkaje vinul se k starčické hrudi. Nenadál se toho
starčích; ruce jeho snesly se na hlavu mladého bratra a ústa šeptala: „Ano miláčku, já zis-
tám, ale ty odejdi — s jinými!“ „Otče, my Te neopustíme“ volali ostatní. — — — A pod pahrbkem
mexitím omísil se v šumot lesa válečný pokřik a rozmáhal se tím více, čím výše drala se na přikrý pahrbků
tlupa křesťanů. Jako švanů kňali se ku vchodu kapličky. Nikdo se jim nebránil. Starčích zavracel se, a
ního oltáře, podobně skrácen život ostatních bratrů. A pobraze, co měl cenu nějakou, zapálili a rozmeti,
li kapličku ve zbořenísko.

Odté doby kaplička pustla, a nepostarali se nikdo, aby trosky obnoveny byly, rozpadne se brzy úplně.

Klora Klokotská s poutnickým chrámem P. Marie.

(Ba. — Pokračování)

Když poutníci pokloní se P. Marii, vykonají svou pobožnost a prohlédnou si stánek
Podíčky Boží, rajdou si na hřbitov, kde mnohemu smutí odpočívá otec, matka, děd
neř někdo z příbuzných. Tu pokleknou na rov travou zarostlý, pomodlí se a duše
zemichých; mnohá slova skane po hři na širou zemi a zalje svadlou travu. Tmí
usednou do řekni hřbitovní, aby po daleké cestě pohověli nohám zemdleným, přechli
žeji si obrázky v modlitebních knihách a vypravují si, co vše zažili od té doby, co zde poslední se sešli. Někde
ti pak jen z té příčiny rajdou na hřbitov klokotský, aby ušli krásné vyhlídky. Dole ve velké hlubíně
pod přikrov strání šumí stříbrolesklá Lužnice a nad ní vystupují do výše po protějším břehu tmavé lesy,
ny; Pístitovka, jež provádí proudy řek po celé délce, kam až oko naše dohlédá. Dole v levo vystupují ze stromů
vi křiv, jež připomínají zahubu mladého studenta, který v horlivosti studentské zde květiny sbíraje přic-
časný hrot nuleh, na pravé straně pak vystupuje z lesa skála, jež okolním obyvatelům mnohou bájí-
nou zvěst přivádí na mysl. Pod samou pak zde hostelní na přikrý strání leží malá zahrádka ja,
ho hru do okřesťanů hu zde přilepení. Plní ruce kněží zde bydlivých nepohrdly ani tímto skrovným
místěčkem. Z protějšho lesa vane šumot stromů, ů řeky přichází jekot vody, a rachot kol mlýnských
od strání zaléta sem píseň pasoucího chlapce a v to vše mísí se zpěv hostelní V takovou chvíli

Slučte obrázky z přírody a přírody

do kraj-
malba

mi, do že-
ně, lépe-
do
želo

spokojení naslouchá člověk zvukům přírody, vidí, že vše se mile usmívá v lesku slunečním a raduje se; ale z toho usmívá vyvírá na nás smutek a bol. Člověk znající dějiny vlasti své a zdejšho okolí zadumá se bezdík. Ždá se jakoby tajemná noc rozestírala plášt svůj nad údolím a šeré roucho po krajíně, jež trvá, chlí nad svou minulostí. Stojíme na hřbitově, a proto snad říme i jinde kolem sebe jen smutek a hroby doš minulých. — Když si poutníci prohlédnou chrám hlohotský, i ambity i hřbitov, když podívají se také na zástupy lidí různého kroje před hostelem, kteří si mezi hrámy protě kupují aneb již v davech odcházejí: honají pobožnost křížové cesty. Známým pro celém hrázi jest zpěvák, slepec Marek z Chotovic, který v háji, dle pouťi, vede křížovou cestu; jest tak pověstný, že každé sem jdoucí processí přejí si slepého zpěváka. Však dovede zazpívat a dovede při každém zastavení tak dojemnou říci udělat, že se rozplácí starí i mladí. A modlit' dovede prý se z paměti lépe nežli mnozí p. páter z knihy. Tuto pobožnost křížové cesty honají pouťníci za desátého dne v ambitech, je-li pěkné počasí, venku. Jednotlivá zastavení, jak jsem již řekl, počinají na straně k Táboru, polovička však jich je za hostelem podle cesty vedoucí nade straní k Dobré vodě. Podle cesty vysázena jest řada pěkných lip, straně pak poházena jest množstvím balvanů skálízlouých, jako by se zde byli rvali zli duchové. Na jednom z největších balvanů nalézají se malé jamky, o nichž věří zbožný lid cizí i domácí, že jsou to slépyš P. Marie, jež se zde vytrýskly, když ještě sv. Panna lidem se zjevovala a na světě prodlívala. Ihoro vždy u nich bývá deštová voda, do které poutníci prsty si namácejí a očím si otírají, aby jich nebolely, nebo aby jim bolesti přestaly.

Cesta k Dobré vodě přerývána jest dvěma roklemi, mezi nimiž vystupuje zakulacená homole, která kolem obklopena jest břízami a zahalena v zelené lípy, v jejichž stínu nalézají se dvě velké sochy, nedávno obnovené. Jedna jest socha sv. Jana, miláčka P. a druhá P. Marie, mezi nimi na dřevě kříží pni nejdražší jich pohlad P. Ježíš. Vítěz né znamení člověčenstva, chlouba křesťanů, židův pohoršení a pohanův bláznovství, upomíná zde uprostřed divoké přírody poutníky na dílo božského vykoupení, jež dokonáno bylo na Golgotě. A tak víráme zde, jakož i na jiných místech ob přírody krásou obdařených, náboženský smysl katolického lidu, jenž sice prostý jest, ale hluboký a opravdový. Na to návrší, jež lid jinak nejmenuje, než Kalvárii, vede 12 kamenných schodů; vedle nich po pravé straně leží velký balvan, jenž útvarem svým tvoří otevřenou hrobtu, na jejíž průkrově vymalována jest bolestná P. Marie. Místo jest spočinouti zde na omšlých kamenech ve stínu lip; těchto jest zde na Kalvárii a kolem ní velmi mnoho, tak že dodávají místa tomu rázu posvátného, zasmušilého. Hned vedle v dolince jest lucína, na níž hlohota pramen vody čisté, jasné jako křišťál. Vše hýbe dojemně naši mysl, zohřívá vidíme-li ani přemnozí klekají před obrazem ukřižovaného Spasitele, líbají svatý kříž,

obrazy svatých a vroucně se modlí za štěstí, zdraví své a sobě milých duší. Jak mnozí churavci putují tu od jednoho místa k druhému hledající zdraví svého. Mnoho již léků upotřebili, s mnohými doktory až z Prahy již se radili, a vše bylo marno; naději svou shledají již jen na klohotskou P. Marii - Učedníkem nemocných, Tomocnici křesťanů - ta jediná že jim pomoci může, ráhají. Tak putují, modlí se, k Kalvarie až ku prameni Dobré vody, kde sklenuta jest zvěná kaplička, kde zdaleka jim by nekrásný obraz Mariánský. Tu nabírají sobě vody a piji s důvěrou, že na přimlovu P. Marie vdrávení budou. Líbají zde každý obraz a křížek, modlí se a zase putují cestou křížovou zpět. Již první obyvatelé považovali zdejší pramen za léčivý a hlubokou zídku ohradili, nazývajíce ji, dobrou vodou, jež skutečně dle svědectví lékařů obsahuje mnohé součástky léčivé. Mnozí lidé také nápravným způsobem zázračně uzdraveni byli a měli za to, že se to stalo na přimlovu P. Marie. Když se o tom pověst rošířila, přicházeli sem churavci z blízka i z daleka se zbožnou důvěrou, že budou uzdraveni. To bylo příčinou, proč ráhy P. Maria na Hoře Klohotské obzvláštním způsobem byla ctěna a uctívána, tím také vzaly počátek poutě sem honané. Pověsti pak, že se zde zjevuje P. Maria, byly příčinou, že poutě nabýly většího rozměru a že i hostelci zde vystaven byli. A tak ode dávnych až do nynějších časů přicházejí sem o svátcích Mariánských, na každý prvotřední svátek a na den sv. Václava zástupy poutníků uzdravých i churavých. Nemocní arci nemají jiné myšlenky, leč pro Boha, jiného přání, než aby uzdraveni byli. Ale i zdraví nacházejí tu milé potěšení. Ohlédneme-li se odtud ku straně východní, uškví naše oko na šedém hostelku sv. Jakuba na hřbitově, jenž tvoří poslední část místa Tábora na straně západní (jako jest hřbitov vůbec posledním údělem poraněného dítka) Divíme-li se přes hřbitov dále, uškví nad Měsícemi osamělý vršek, s několika modřínů, porostlý křovinami, mezi nimiž bělá se kaplička sv. Anny. Ještě dále na východ vystupují z modrého lesa zříceniny hradu Chorostníka. - Celý obzor hol kolem lemuje lesy, mezi nimiž bělají se vesničky, obklopené žlutajícím se poli a zelenými lučinami. Jenom se strany západní přístupují lesy až k nám samým a zavírají rozhled, za to jest milá podívanka k Dobré Vodě dolů na řeku Lužnici. Stříbrné proutky vody valí se tu hluchně s jasu mlýnského, vinou se mezi lesy a skalami jedním z nejkrásnějších míst údolí Lužnického. Kdo cestuje u dolím Lužnickým, měl by zavítati do zdejší krajiny a potěšil by se zajisté.

Naproti Dobré Vodě vystupuje z lesa šedá mohutná skála; a na jejím vrcholu z dálky pozorovati lze dřevěnou sochu představující poustevníka, vedle něho pak jest dřevěná lávka. Ve skále jest prostraná jeskyně, k níž nesou se některé prověsti; o těch však zmíním se později. Jest třeba však dodati něho, lik slovo o kapličce samé, která sklenuta jest nad zřídlem Dobré Vody. Jest několik sáhů vysohá,

rděná, pod ní pak je prostora sklepu podobná, z venku i ze vnitř otevřená. Tady právě jest ona léčivá voda. Poutníci nabírají si ji jako ze štoudry, pijí, nebo v láhvích odnášejí nikoliv s pověrou, nýbrž jako léčivý prostředek. — Na klenutí a na stěnách kape jsou drobně vyobrazeny některé výjevy z písma sv.; ale jsou již zaslé. Jen obraz S. Marie na vnější straně jest nově omalován.

Pověst o zázračném zjevení S. Marie na Klokotech. — Rozličné o tom pronášejí se mezi lidem Klokotským pověsti. Jednu z nich zaznamenal zdejší bývalý kaplan Jos. Hynek. Sam prý slyšel ji od tří nejstarších osadníků, kteří ji již v dětství svém tak slyšeli, ale čel ji také ve starém spisu latinském. Jest tedy tato pověst podání velmi staré. Na stránkách u pramene dobré vody pásali hlo, hotíci svůj dobytek. Jednou přiběhli pasáci domů, radostným vypravováním, že viděli u dobré vody dívku slíčenou nebeské krásy, jež k nim libezným hlasem promluvila a je o S. Bohu poučovala, tak, že k ní důvěrně přistoupili a radostně poslouchali. Když pak se jí tákali na jméno, zmizela jimi před očima. Aby se o tom přesvědčili, pásali sami starší lidé a hospodíři u dobré vody.

(Pokračování).

† Tato pověsti učili jsme se na vesnické škole z paměti, a to bylo skoro všechno, co jsme znali z dějepisu.

Z Brna. (Zpráva o činnosti literární).

Až do 2. března l. r. uspořádali jsme 19 schůzí. Z nich byla jedna slavnostní „na počest neběžtíka biskupa Valer. Jirsíka, a na oslavu 300. letí památky založení university Rehořovy v Římě“. Práce byly básnické i prosaické, a rozcházeły se do rozmanitých oborů: bohosloví, dějin církevních, filosofie, astronomie a j. Čestně byla také zastoupena věda sociální, jež zejména za naší doby dožaduje se rovnou tak bedlivého studia jako kterákoliv jiná věda. Nebuďteť od místa aspoň některé nápisy: Svati Cyrilla a Method a jednota církv. Kterak Plato žil a psal. Přirovnání a význam hebrejských slov Elohim a Jehovah. O Minuciovi Felixovi Oktaviu. Jsou-li mimo zemí těch jiná tělesa nebeská obydlena? Otrocká staropohanská a kterak je zrušila církev katolická? Alkoholismus, záhuba jednotlivce, rodiny, státu. Venkovský farář, obraz ze života kněze. O sociálních poměrech z doby pohanství a misí. — Porad účastňovalo se hojně členův, ale nelze potlačití přání, že by mohlo býti ještě lépe.

MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojich miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Vysoce důst. páně, Msgr. Mat. Procházovi
ke dni 9. března 1884.

(Pr.)

luh naší vlasti sirý, opuštěný
všel' jako kdysi svatí Soluňané :
krůž v ruce, na němž Slovo utýrané
a vdrubé : knihu slávskou, slávské čteny,
co hvězdou září, zloby rmutné pěny.
vír zašti na loď Slávie kdy vane....
Nůž dvojím stkvostem v diadému plane
Ti dvoji dík : těch, co's jim řal a stěny
a tužby zřehť léčil božskou manou,
i vlasti Tvé, co skuthy porěhnanou
dnes pravici. Ti slouh vděku vláři.
Dnes za Tve blaho modlitba se taji
všem na rtu s touhou, z Tve ať setby xraji
v čest Bohu, vlasti - činy našich práři.

Lusil vzor katol. kněze českoslovanského.

(C.)

Chvalme muži slavní a otce naše,
těla jejich v pokoji pochována jsou,
a jméno jejich žije od národa do národa.

Sinach, 44, 1.49.

válení mužů slavných a oslavování otců národa dalo se v národě našem od věků a nepotuchlo ani za dnů našich. O kolika, slavnostních večerech mužů rozličných dočleš se do roka v listech veřejných! A podstatou těchto večerů jest: připomínati si činy mužů slavných, o vlasti zasloužilých, čtiti jejich památku a rozhodnouti se k činům a snám, kterým oni slyňuli! Samozřejmě, že každý volá k tomu podle povolání svého vybírá si z minulosti vzory své: tedy básník básníka, filosof filosofa, kněz kněze. Podle vzorů těchto utváří si potom každý v srdci svém ideál svého povolání svého, tedy kněz ideál kněze, k němužto v různých života dobách prohlíží jako k souhvězdí spásnému, jehožto činy dobrými řídí a měří činy svoje, jehož nadšením zapaluje svoje nadšení, jehožto tužby a snahy přesazuje do vlastního srdce, do vlastního života.

Kněz sice jest a musí býti ideálem všech ideálů kněz nejvyšší, kněz nejdokonalější, Ježíš Kristus; však ješto člověk je a sil tak oslabených a zemlených rád si namlouvá, že nemožno mu jíti za vzorem Božím, tak vněšeným a vlebným, třeba mu vzoru prostředkujícího, na němž by zřejmě a jasně viděl, že možno jest a to měrou velikou následovati i vzor onen převněšený, přesvatý. A vzorem takovým, vzorem kněze opravdu podle srdce Božího, kněze, jehožto jméno plní hrudí svatým nadšením a srdce ohnáním citů vněšených, je Lusil, otec a vychovatel kněžstva moravského. On otec náš - a my jsme ho zapoměli, on vychovatel a křtítel náš - a my ho tak málo známe, tak málo jej vzpomínáme! Pročť mu věnována budíž tato věčná vzpomínka! Nejkrásněji však oslavíme jej a na něj se rozpomeneme, sta-neme-li se duchovními jeho syny, zasadíme-li ve svá srdce ducha jeho, srdce, snahy a tužby jeho!

Zvláště dvoji společenosti jest člověk členem zde na světě, církvi a národu. Jako kněz věří sice poutávati se k církvi, avšak nikterak nevypadá z národa. - A Lusil je vzorem kněze a jak církevníka, tak národovce. Pro přehlednost bude sice třeba liciti jedno pro druhým, ale proto přece ani pomysleti nelze, že by jedno dalo se odtrhnouti od druhého. Kanovník Vyséhradský B. Křída čine při odhalení pomníku Lusilova řeč o zasluhách jeho, jež sobě získal o církvi a národ, takto promluvil o spojení církevnosti a národnosti: „Nechápu, kterak by sobě počínali dva řečníci, z nichžto jeden oslaviti by měl Lusika národovce, a druhý Lusika kněze. Kdyby mne někdo nazval národovcem, a představoval by sobě vlastenectví moje bez ducha křesťanského, já bych mu domělou poctu tuto rozhodně vrátil; a kdyby naopak někdo jiný jmenoval mne církevníkem, domýšleje

se, že vlastenectví je věci vedlejší, tomu bych odpovídal, že křesťanství nikoliv není mímno národy, nýbrž pro národy a v národech." A takového přesvědčení byl i Lušil, on nerozlučoval církev od národa, nýbrž ideou jeho bylo: spasiti a pozvednouti národ z hlubokého ponížení, uschopniti jej ku provedení vznešené úlohy, jemu Bohem vyčtené v řadě národů – však na cestě pravé národní osvěty, to jest v duchu církve katolické. Touto ideou zaplála duše jeho hned v mladistvém věku, tato idea vedla jej i ke stavu kněžskému. Jako mladíku plnému ohně a bujarosti bylo sice těžko, rázem přetřhati všechny svazky se světem, avšak láska k národu přiměla jej k tomu, že i tuto největší obět, obět sebe samého, Bohu vzdal, vyvolil sobě stav duchovní, jak sám vyprává:

Byl jsem mlád a srdce bylo vroucí,
plápolala citi korouhev,
rozchvívaná hrásou slícných děv
a hrud chtěla na věky jim tlouci.

Vina-liž to? I z té jsem se svlácel,
Když jsem se dal Kristu Pánu v službu
a vzal církev v jednu chůť a dušičku!

Nikoliv tedy ^{tehda} projsiti sobě ve stavu duchovním pohodlí a život, jenž by hladce plynul bez myšlenky, práce a namáhání, vedla jej do toho stavu, nýbrž dvojitá láska, k církvi a národu, kteráž to se celým jeho životem jako dvojnásobná nit zlatá táhne, a všechny snahy, túžby a kroky jeho života v jeden přehný, dobře usporádaný a pohnávací celek spojuje.

Jako moudrý stavitel na pevném základe, počal stavěti ihned v bohosloví, zvolil sobě heslo: „kněz budix pobožný a učený.“ Věda, že počátkem všeliké moudrosti jest srdce ušlechtené a oživené svatou láskou ku Kristu a k tomu, co Kristus miluje, napřed rozohnil touto láskou tak, že něžností a vroucností lásky své podobal se sv. Janu, který byl jeho zlatě oblíbeným svatým. A jak lehký byl tu přechod od ženicha Krista k nevěstě církvi! Kdo čte jeho básně, veru uvaž ne nad tak velkou něžností a láskou. A z těchto právě vyřinuly se jeho četné ctivosti, ale zlatě čistota a neuhonnost jako těla, tak ducha. „Právě v čistotě“ říkával, „záleží nejvyšší slávy, tictví kněžské, cili nejvyšší ušlechtilost kněžské myslí. Kristus přibyl na zem, založil nový řád a xpusob panenského a panického života, aby v nebesích od andělů chválen i na zemi mohl anděly míti svými ctiteli.“ A životopiscové jeho, muži to, kteří s ním stále obcovali, jedny myslně vyprávají, že z úst Lušilových nikdy nexaslechli slova dvojsmyslného, slova jen poní, hrdupického, hrubšího, všichni jednomyslně vyprávají, že to byl charakter čistý jako hři, štál a pevný jako dímant.

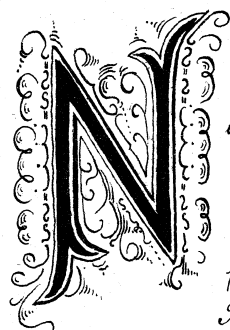
(Pokračování).

Pověsti o některých chrámech moravských.

(Pr.)

I. Smilheim.

Pověst velmírná z jiného v. neub. 1861

edaleko Vyzovic založen byl ve XIII. st. klášter cisterciácký, jenž od svého zakladatele Smilky z Kunštatu, purkhrabiho na Brumově, pojmenován byl Smilheimem. Klášter ten byl dcerou kláštera velehradského. Ve válkách husitských byl poborěn, zboří jeho odcizeno a pobráno; ve válkách uherských porážky docela vyplněn a zbořen. Druhým zakladatelem Smilheimu byl Boček Kuna z Kunštatu na sklonku st. XV, avšak klášter toho květu jako dříve, již nikdy neviděl. Místo toho kláštera jest tam nyní klášter milosrdných bratří. — O založení Smilheimu vypravuje pověst: Purkhrabi na Brumově Smil měl velike zálibení v myslivosti, a velmi rád prohrávil husté lesy, jichž v okolí přichojní bylo. Jednoho dne před vánočními vyjel s obě také na lov. Byl v trutných myšlenkách a nevsímal si ničeho. Tu pohlednul před sebe. Na řízkovém heři ve strohé zimě uviděl krásnou růži. Smil radil se na ni nevěře málem, svým vlastním očím. Konečně ji utrl a pečlivě uschoval, chtěje ji své manželce Bohuvlasti donést. Když se domů vrátil, vykládal manželce o té podivné, přehrásné růži, kterou v lese utrl; a že ji utrl, aby ji přinesl Bohuvlasti. Chce růži vyjati, ale růže nikde. Smil se tomu podivil; pečlivě ji byl uschoval, takže nebylo ani možná, aby ji byl ztratil. Někdy vrátil se přece ji hledat. Na cestě ji nenašel; když však došel až k místu, kde růži dříve uviděl, spatřil ji zase nahé, z níhož ji byl utrl. To zdálo se mu býti pokynem s nebe, aby na místě tom dům Páni postavil, a skutečně neváhal, postavil chrám a klášter, který pojmenoval Růží Marianskou (Rosa Maria). Jinak byl nazýván Smilheimem.

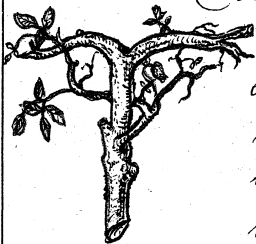
II. Třaný.

Každoročně přicházejí do Třan a Brna zástupy poutníkův, aby pomodlili se k Marii Páně; otvírají tam u vroucí modlitbě srdce svá, žádají o pomoc, a vyslyšení, prosí Matku Páni, která dny tvoří. A domů vracejí se upokojeni, potěšeni, posilněni. — O Marii Panně Třaně hlásá pověst takto: V Chřlívě žil starý, zámožný a věrný mnich, který se jednoho dne po práci domů vracel. Svěčovalo se již, když došel k místu, kde nyní Třaněský chrám stojí. Tehdy tam rostlo trní, v němž uviděl neobyčejnou zář, která se rotila v soumraku. Hleď v trní nemohlo, nebylo slyšeti ani praskotu, který od ohně bývá, nebylo viděti kouře, ani plamene pálejícího. Pokročil k místu odkud záře vycházela, a vřel tam mezi trním sochu Panny Marie s Ježíškem. Hned se ji poklonil a plesaje v duchu sochu na lokty vzal a spěchal domů, nesá pohled převzácený.

Doma hnud všechny své svolal a radostně jim vypravoval o svém nálezu; manželka jeho na místo povýšení klade šátek a tam staví uctivě sochu; k ní všichni vzhledají a Marii Panně se doporučují. Smysli radostnou odebrali se na to na odpočinek. Ráno když se hospodář probudil, první jeho pohled byl k místu, kde včera sochu byli postavili. Avšak socha nikde. Ptal se manželky, zdali sochy neschovala, pátal, zdali zloději ji nevzali, avšak ani toto, ani ono. Každý z domácích jen říkal: zde byla, zde stála, zde jsme se kni modlili. Zarmoucený hospodář vyvedl čeled svou, když v domě sochy nenale, xl, aby jim aspoň ukázal místo, kde ji včera našel. A hle, když tam přišli, uviděli tam mexi tr, mím opět sochu. Jak se všichni xaradovali! A již s plesáním opět domů ji odnášejí. Opět ji tam na místo povýšení postavili, a celý den, jak jen mohli, při práci ji se těšili. Přes noc však socha opět zmizela. Ráno, když šli ku práci, a sochy tu opět nebylo, nerozmýšleli se již, nýbrž přímo k trní bě, želi a sochu donesli. A když přes noc nermizela, nýbrž již zůstala v domě na místě svém, tím více se radovali; všem to ohlašovali, a každý spíchal, by sám spatřil xaradacnou sochu P. Marie. A ihned ustanovili se na tom, že postaví Matce Boží chrám, v němž by důstojné sídlo pro ni bylo. Horlivě přiči, nili k dílu tomu rukou svých Chrlčt i, každý z nich pracoval o xdar stavby, jak mohl. Vyhledli místo prostranné, aby tam chrám vystavěli, a již dovážejí dříví, kamení, vápno, a hojné peněz shromáždují. Avšak přes noc všechno, co již ke stavbě připravili, přeneseno bylo na místo, kde so, cha Panny Marie se našla, a kam teď zase se vrátila. Všichni o tom viděli xřejmou vili Rodič, hy Boží, aby tam ji byl vystaven chrám, kde se zjevila, a tam jali se stavěti. Poray chrám wysta, ven; na místě, kde xázr ačná socha nalexena, hlavní oltář xřizen; trní pod oltář xahopáno. Socha P. Marie na oltář postavená nikdy naděje doufajících v Matku Páni neshlamala.

Flora Klokotská s poutnickým chrámem P. M.

(Přd. - Pokračování)

ake jim zjevila se ona krásná dívka, jejíž obličej zářil jako slunce a roucho její bylo bílé jako sníh, dlouhé vlasy daleko dolů splývaly a ruce její k modlit, bě sepyjaty byly. Ludivním patřili hospodáři na nebeský zjev, padli na kolena a ptali se na jméno této andělské bytosti. V tom okamžení obje, vili se dva andělé, kteří tuto krásnou pannu vneseš do výšin vzdušným a k nebesům letice, volali: Maria jest jméno její. — Obyvateli klokotští vystavěli prah u dobré vody na místě, kde se P. Maria zjevila, malou kapličku vystavěli a tam obraz xavěšili, který

byl malován dle výpovědi lidí těch, kteří P. Marii viděli. Obraz P. Marie na Klokotech na hlavním oltáři jest prý též původní obraz, avci obnovený, a aby vřadukem neutrpěl, zvláštním způsobem lakovaný. O s'arobylosti jeho svědčí prý mimo tradici též udání znalci a způsob malby.

Osudy kaple a hostela P. Marie na Klokotech.

Poutníku stále přibývalo a proto byl asi 1000 kroků východně od dobré vody zřízen hostels duchovní správou. Náklad a nadání uhrazeny z dobrovolných příspěvků a pozemku darovaného domáckými osadníky. L. P. 1392 byl prý nový chrám posvěcen a obraz Marianský z kaple do něho přenesen. Hned tehdy, anebo brzy po tom stal se hostel farním. — Až do r. 1421 zůstaly Klokoty osadou katolickou. Ale toho roku objevili se zde Adamité, kteří se zdržovali v lesích a nedaleko odtud k západu nad Lužnicí měli opěvněný Tábore. Žižka nechtěl trpěti jejich výstředností, vytáhl proti nim s vojskem, schytl je, vernal je do fary Klokotské a káral ji zapáliti. S farou shorel prý i hostel. Spálená budova zůstala v ruinech ležeti. Teprve na konci XV. stol., když náboženské nepokoje ustaly, vystavěli někteří katolíci na místě spáleného hostela novou kapli. Při této stavbě nalezen prý byl původní obraz P. Marie v osutinách; na jednom toliko místě proražený, což na něm viděti jest. Anebo ukrýl tento obraz některý vroucí ctitel P. Marie, a teď v míru se staral, aby zas na místo důstojné přišel. —

Po roce 1620 opět dosazení byli po dlouhém čase na Tábore katolíci kněží, kteří zavedli osvěcůch Marianských slavné přivody z Tábora do Klokot. Od té doby stala se Klokotská hora opět oblíbeným poutnickým místem a jest jím až podnes. Správu duchovní na Táboře a Klokotech měli praemonstráti strahovští až do r. 1672. Pak dostala se správa tato do rukou benediktinů, kteří zde na Klokotech zřídili si malý konvent a r. 1702 za pomoci tábořských měšťanů a okolní šlechty rozšířili a vystavěli zdejší hostele a na druhý svátek svatodušní jej vysvětili. Roku 1710 prodali benediktini statky své obci tábořské, kte, ráž v poslední době přidělila je k vyšší hospodářské škole.

Na počátku 18. stol. byly z dobročinných příspěvků přistaveny po obou stranách lodi kaple, zřízeny postranní oltáře a celý chrám obehnan byl chodbami, jež tvoří pravidelný čtverec, v jehož úhlech vždy jedna kaple postavena jest. Tím dokončena stavba tak, jak ji nyní spatřujeme. R. 1743 zhotoven byl hlavní oltář, postaven naň milostný obraz P. Marie a vyzdoben mnohými klenoty a penězi, takže má velikou cenu. Z té příčiny za války třicetileté r. 1636, jakož i r. 1714, když vojska pruská přiblížila se k Táboře mimo všechny zlaté a stříbrné skroty

také obraz P. Marie uschován byl v Táboře na děkanství někde tajně pod zemí. Po vypuzení Průšů, ku pak byl obraz s velikou slávou přenesen do chrámu klohotského. Od té doby až podnes nalézá se obraz Panny Marie na svém místě a navštěvován jest pilně od ctělivců Marianských.

Děkanové Tábořští přidili na Klokotech časem fundace pro dva kaplany, ale obě místa nebyla z nedostatku kněží, hlavní však pro nedostatečné příjmy nikdy obsazena. Jedno místo však od r. 1772 stále obsazeno. Proti kaplan sem dosazený byl J. Trnka, náležník jeho byl Antonín Flaňkvič (nar. 21. října 1753 v Praze). Odtud dostal se za kaplana do Jindřichova Hradce a pak za faráře do Čiměř. R. 1829 za příležitosti stoleté slavnosti kanonizování sv. Jana Nepomuckého položil 1000 zl. str., jako základ Dědictví Svatojanského. Roku 1830 uviděl se Flaňkvič na Táboře. Odtud často docházel na bývající kaplánek svou do Klokot i do tamnější školy. Tu také poslal své jménem četelným písemem pod zprávu za rok 30. do pamětní knihy školy tamnější. Na Klokotech, ač již starěček jso rád dluval Flaňkvič s mladým kaplanem tamnějším Jos. Kamaryttem. Nar. r. 1797 ve Velušíně, po vysvěcení svém r. 1824 dosazen jest do Táboře a brzo přeložen do Klokot, kde velmi zdárně ve prospěch církve i vlasti působil, zvláště české knihy a písemni mezi lidem rozšiřoval. Pro potřebu hostelní zřídil tam dva své rukopisy: Kancionál a Knížekku Marianské pobožnosti. Oba jmenování kněží, Flaňkvič a Kamarytt zemřeli v Táboře jeden týden před rokem 1853, v březnu. Oba odpočívají na hřbitově Tábořském a potomci vděční zásluhy jich uznali a pěkné pomníky na památku jim postavili. Flaňkviči postaven krásný pomník r. 1857 nákladem Dědictví Svatojanského, Kamaryttovi pak r. 1862 při činném Tábořských studujících na vysokých školách pražských.

Po Kamaryttovi následoval Tom. Kvíček a po jeho brzké smrti Jos. Hlynek, jenž odtud se dostal za děkana do Brěznice, ale v kraji Tábořském dodud žije v dobré pověsti u lidu. Takového kazatele prý tam nebylo a nebude. Když kázal v Tábořském hostele, nebylo ho jen v hostele slyšeti, ale po celém náměstí rozléhal se hlas jeho. O Klokoty zjednal si mnohých zásluh. Od r. 1866 byl duchovním správcem na Klokotech Jan Hlulachovský, nyníjší katecheta Trčebňský, kterýmžto mnohé jiné spisy náboženské napsal také „Příjemný Hory Klohotské“. Po něm sídlil zde výborný kazatel P. Neumann, a po jeho smrti až do nyníjšího Jos. Nepil, rodák Čerčovský, který upřímně se stará o zvelebení chrámu a péče o rozšíření učty k Rodičce Boží Panny Marie.

(Dokončení.)

Zpráva o činnosti literární jednoty olomucké.

Jen pro housku odhaluje se nám clona naší minulosti! Žel, že zříceniny, trosky starých hradů, že stáleté stromy, že ty balvany velké, že ta věková písa tu i tam zpusťlá a nevzdělávaná pilnou rukou, jako by na ně spočívala kletba minulosti... Žel, že příroda, že to vše nemluví.... Než marno toužit; spokojiti jest se nám z dob dávnych prachudichou zprávou, přestati jest nám na temných zřezkách mezi lidem roztrošených, na venkově, o pamětných činech a místech, a i těch napadne málokomu všimnouti si bedlivěji. A podání takové podarilo se uchytiti p. Ligošovi v ústě krásné „U sv. Klimenta“ s úspěchem hojným nejen co sethne práce samé, ale i posluchačstva. Blížšího vyhladu tuším netřeba, ježto každému v Museu podána příležitost s prací tou se seznámiti. — Mimo práci tu předčítán ¹⁸11 referát o schvizi Velikhradské, jemuž by však více zájmu a zápalu na něm nebylo.

Mluvívali často historikové o genu toho neb onoho století; takového genia dali i století 19., ano že mu jich dali více, již osvícenost jeho vyžadovala. Nechceme se šířiti o povaze všech, ale přichlédne, ne pouze k jednomu — k tomu, jenž si při osobil ideální přívlastek, kapitalu. Hmotnostala se duchem, volal už Bettina a naše doba chce mít hmotu vším, ona chce ji mít bohem samým. „Však po ovoci jejích promáti ji“ — a čeho se materialismus dodělává? Národu stavi za všemocnou vládu, hyni vši ji podřizuje, a poněvadž snadno se státi může, že i naše tělesná schránka co nejspis nýa, hou souhron atomi se gřítí, proto aspoň pohud řijeme, třeba úsilovně uskuťeňovat: „Nechte nás jísti a pít, neboť řijera umřeme!“ Jaká pomoc proti rozžírání címu se jedu materialistickému? Vě věci té obratným řečtem osvědčil se p. Ligoš v práci: „Jaké jsou poměry naše společen, ské, mravní a národní, a jak třeba je narovnat?“ (27.11.) Probrav neutěšené poměry společen, ské, mím, že tu nemožno spoléhati se na paragrafy psané, ale že tu třeba vybrati prostředek vydatnější, právě opak toho, co zavinilo neblahé ty poměry t. j. návrat k zákonům, a rádním přirozeným a božským, návrat k mravouce hřest, jejíž uspisobilost k tomu dotvzjuje se ze skutku církve.

2/12. Naděšily sedoby předchorí jahěs obľudy fantastické, již dáno jméno panslavismu. Však mimili-li odprincové naši tím jednotu politickou, tuším nikdo teď ani dříve rozvážný jsa nebude na rozprácích s odpovědi, ať ta věc sama o sobě již mnohým vážným hlavám divných natropila vr, tvchů; bylo však jménem tím vysloveno, co Pávo prázhou jednotnou, jak sponou zlatou k jedno, mu cíli, k rádné hvězdě vřídělanosti vřice národy slovanské, neboť nejen myšlénka té odporovati, ale i my ji přijímdme, ji přivřukujeme, an i neradno trhati, co přirobou k sobě patří.

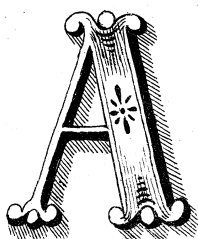
MUSEUM.

„Církev a vlast - ty v mojich miluji sestarsky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Sušil, vzor kat. kněze českoslovanského.

(Ol. - Pokračování.)

v tomto duchu vyvíčoval Sušil i záky své plné srdce jejich nadšením pro Krista a církev, utvářeje duše jejich v povahy bezúhonné, čisté a pevné, a to vždy jim na srdce klada, by hákali vědy národu svému, že není spásy pro něho leč v Kristu a církvi, že národ náš bude bohatým, bude-li bohatým myšlenkami, že bude velkým, utlumí-li v sobě náščí vášně, že bude vládařem, ovládne-li tělo své a

bude-li uměti duchem vládnouti. Bohat jest, kdo bohat na myšlenkách,
velik jest, kdož náščí vášně tlumí,
vladař jest, kdož duchem vládnouti umí!

Avšak Sušil nepochopil ani na druhou část hesla svého: „kněz budí též učení.“ Nevodkládal studium na pozdější časy života, nýbrž ihned dal se do díla. Aby nepochybil drahocenný čas 4 let přípravných roztrůňování sil svých na věci nepatrné, malicherné, často bez ceny, vytknul duchu svému, snaze a práci své dráhu do podrobně vyměřenou, cíl určitý, stavbu to velkolepou vědění a umění. A jen tak se stalo, že tak shvělých dopracoval se úspěchy! Jako kněz podle srdce Páně oblibil si na prvním místě písmo sv. - bible. Po celý život, až do tmavého hrobu neodložil bible, neustále z ní čerpal oživení, posilu a myšlenky drahocenné. Písmo sv. - studium bible - byla jeho

hvězda zářivá, jejímž světlem a teplem oblažiti chtěl národ svůj. A v pravdě - ve svých výkladech písmo-
vých zanuchal nám dílo, které na rovně nás staví i velkým katolickým národům, jako francou-
skému, vláckému ... U svých pak žáků náležal na to, aby písmo sv. pilně čítali, a kdykoliv někte-
rý jej navštívil, neopomenul se ho otázkati, zdali už celé písmo sv. přečetl. J. pohlédal to za největší
hanbu kněze katol. vědomostmi písmovými díti se předstihnouti od některé ženy protestantky!
Po bibli hledal Lušil hned sv. Otce, mezi knihami jeho byli nálezi celého sv. Augustina, Jeronýma,
Jana Zlatoústého, a mnoho jiných latinských a řeckých učitelů a otců církevních, ve kterých pilně čí-
tával, a ze kterých i dohlady ku svým písmovým výkladům brával.

Uznáváje, že knězi, mák uprostřed světa státi neotiesen, velmi jest nutné aspoň nějaké filosofické vze-
láni, jím v teosofii, však zůstati venku pilně čítával Pitterovu historii filosofie, vědy a ve všem už.
teh. studia toho vychvaluje. Slyšíc toto, jistě řekneme, kde se bral čas k tak velikému studiu,
a hle, Lušil mimo to zal a pístil vedle německé, latinské a řecké literatury i jinojazyčné ještě -
francouzskou a anglickou. A slyšíc dále a časněme - Lušil znal skoro všechna nářečí slovanská
maje ohromnou bibliotéku velvzácných knih ze všech slov. nářečí. Ale ovšem Lušil nemohl po-
chopiti, kterak někdo drahý čas rozličnými třetkami zabýjet mohl. Jak se ani jinak mysliti m-
dá, nehlavil Lušil váhu jen na vědu, nýbrž jak se sluší každému knězi, vědi podkládal víru.

Když tě dnové světlem vedou,
zemný sobě cestu vědou,
A když vedou tmoně tě čirou,
osvěcuj prout svatou vírou!

Co posud bylo řečeno, platí o Lušilovi více jako církevníku, jako knězi - služovi Božímu! A
jak význačné rysy obrazu toho! Srdce zbožné, mravy ušlechtilé, duch osvěcený nčeností a vě-
dou.

Lušil za druhé jest živým a světlým obrazem, jak kněz s láskou k Bohu a církvi má slu-
žovati omu druhou lásku už vlasti a národu. On v této lásce jest pravým následovníkem sv. Pavla,
jenž tak miloval národ svůj, že i na smrt a ztrátu dán býti hotov byl pro jeho spásu. Podkla-
dem tedy lásky této, účelem a cílem jejím byla spása vlasti, oblažení národu, přivedení ho na
vrchol dokonalosti, na rovně všem ostatním národům, avšak to vše dle vůle Boží, t. j. v Duchu
Kristově a církve katol. Proto nikdy nebyl mu vlastencem, kdo volal národ českoslovanský po-
vrnásti a zvelbovati mimo Krista anebo dokonce proti Kristu. (Pokračování).

Náš kostelíček.

(K.)
 y náš kostelíčku,
 s věš starou, šedou,
 proč mě ty myšlenky
 stále k tobě vedou?

Rozlomila, libě plynná a
 bezprostředně z vroucného
 citu vyvinula básně.

Jako bych tě viděl,
 příteli můj milý,
 ač již dávno mi tě
 modré hory skryly.

Vzpomínám si často
 v mnohé trudné době,
 jak se ty chaloupky
 tuš vroucně k tobě.

Tam těš odpocívá
 u xdi moje máti,
 a těš otec vedle
 chce si lížko stláti.

Ty's tak v údolíčku,
 a já vydán světu,
 tobě lípy voní –
 pro mne není květu.

Jak by netulily
 se i k nízké věži
 vždý z nich mnohá hlava
 ve tvém stínu leží.

A náš kostelíček
 i mně mile býne –
 ach, kde asi moje
 hlava odpočine ...!

Flora Klokotská s poutrickým chrámem P. M.

(Bd. – Dokončení).

Začíná rovněž tak zjímavě

cta P. Marie na Klokotech. Nejen z blízkého okolí, nýbrž i ze vzdálených
 sích krajů milé české vlasti přicházejí na Floru Klokotskou poutníci, hl.
 dajíce zde potěchy a ulehčení. Není vesnice v okolí Tábořském, z kteréž
 by se každoročně v určité dni nevypravilo jedno nebo dvě procese.

Nejpilnějším a nejmilejším vůdcem čili zpevákem jejich jest zmíněný
 slepec Marek. Ale i z Rakous a sesterské Moravy přicházel sem mnoho poutníků, vlá.
 stě v neblahá léta 1771 a 1773, kdy bylo velké sucho a panovala morová rána. Toho roku
 vyprosili si zde Jihlavští odvrácení moru, pročej přisede domi, postavili na památku v rod.
 něm měste na náměstí velkou sochu P. Marie Klokotské, jižto novou potnes, Právník.

zjímavě
 psány,
 v 18. století
 Mikuláš
 1773

Nějen lid obecný, ale i rodiny šlechtické, přicházely sem, konaly zde pobožnosti a mnohý, ni dary krásily kdysi chrám Páni; n. p. Maria Teresia na památku svého pobytu na Klokotech věnovala zlatou podobiznu P. Marie Klokotské na zlatém řetězi jenž měl cenu 62 dukátů.

Obráz P. Marie Klokotské máme po celém okolí, kamkoliv se obrátíme, na veřejných cestách, skalních stěnách, v každém stavění. A jmenovitě v Táboře není snad ulice, v níž bychom neshledali pěkný asi 1m. veliký, barvami provedený obraz P. Marie Klokotské. Pa v každém domě v Táboře uvidíme obrázky ty na chodbách a v pokojích; jsou menší, na temném plátně, v zařazeném rámcí; míst ani je mají ve veliké úctě a opatrují je jako milou památku po rodičích. Představují P. Marii v rousě bílém, s korunou na hlavě, s rukama spojenýma, stojící na půlměsíci; po stranách pak jsou dva andělé, jakoby celou postavu do oblak vznášeli, a kolem osm hlaviček malých andělíčků v oblacích. — Nějen obrazy, nýbrž i sochy P. Marie Klokotské spatřujeme, z nichž zvláště jedna velká na náměstí táborském vyniká krásou a umělostí. P. Maria má podobu jako na obrazech, ozdobena jest korunou a obklopena zlatou září. Jen škoda, že jest postavena příliš vysoko ve výklenku domu jistého řádu, takže krásná socha nedochází přílišně úcty a poctivosti. Škoda, že nedobře některý hosteliš, kde by se jí dostalo náležitého stánku.

Ze všeho toho, jakož i z množství zlatých i stříbrných okras, peněz a památných peněz na hlavním oltáři v Klokotech, jest patrné v jaké vážnosti a úctě u lidu obecného i u vysoké šlechty byl a dík Bohu až po dnes jest poustevnický chrám P. Marie v Klokotech.

Poustevna. (Podle rukopisu p. Doubka, řádu n. c. na Klokotech.)

Nějen historii, nýbrž i pověstmi jsou Klokoty bohaty, podávají dosti látky k vypravování. Jeden z příběhů pravdě nejpodobnějších jest o poustevně v Intovce. — Od hostela klokotského sblíhá klikatá cesta do širokého údolí naproti mlýnu „Papírny“. Proti tomuto mlýnu na levém břehu řeky vystupuje z lesa skalní skupina, kdež prý v jeskyni někdy bydlel poustevník. Poustevna poskytuje diváku velebný pohled. Ale ještě krásnější a dojemnější jest podívání od jeskyně samé na protější břeh: nevysoký, ale uhlavní stráně táhne se jako řetěz podél břehů řeky; prádí naproti máme starobylou kapli Dobrou vodu, opodál vypíná se chrám Klokotský a dále celá západní strana starobylého Tábora. Mílo a rokošně jest u jeskyně dliti; kamkoliv oko pozorovatelovo patří, všude objevuje se krásy, vše tu lahodí, vše poutá pozornost. Bujná zelen, četné mladé, téměř samé smrkové stromy, tise plýnoucí Luvnice, čistý vzduch, libá vůně lesních rostlin, krásná vyhlídka — to vše

okroukluje bedlivého pozorovatele těchto krás. Jeskyně nalezá se nad řekou asi ve výšce 64 m. utvořena jest několika balvany skalními. Výška její při vchodu jest 3½ m., šířka 12 m., délka 57 m. Na konci jsou dvě skuliny, jimiž vchází světlo do zadní části. Celá poustevna zdobí vysoký dřevěný kříž, který tam postavili r. 1835 někteří synové Táborskí a zároveň upravili výhon stěhu, vedoucí do jeskyně. Na vrcholu nejvyšší skaly jest dřevěná socha poustevníka a vedle něho, ale na jiné skále jest dřevěná laňka. O poustevní holiji mezi lidem mnoho pověstí, z kterých snad následující mají podklad skutečné události. Starší lidé vypravují, pověst o poustevníkově takto:

Jednou přišel kněz na Klokotech o 11. hod. v noci hostelník, (jímž byl tehdy učitel!) a žádal ho, aby s ním šel do Pintovky zaopatřit svátostmi umírajícího člověka, jenž tam bydlí a teď právě k smrti se připravuje. Duchovní neváhal a věren jsa povolání svému odebral se s hostelníkem kněm, Papírni. Žde hostelník duchovního převzal přes Luvnici (jím vypravují, že kněz přišel člověk oděný bílou rúžou, vedl ho do Pintovky a že se řeka před ním sama otevřela a cestu jím udělala), a ten pak zaopatřil nemocného na louce nedaleko jeskyně. Po vykonání obřadu vrátil se kněz s hostelníkem zpět; hostelník prý otevřel dvíře brány hostelní a nejednou se ztratil. Pan páter to zpozorovala poněkud poděšen, když hostelníka nikde neviděl, šel k jeho bytu a házel pískem do okna; když se však nikdo zvnitř neozval, odešel domů.

Celou noc přemýšlel kněz o tom, co se mu přihodilo a nemohl se ani dočkati chvíle, kdy obyčej, ně sloužíval mši sv. Ráno odebral se do sakristie mnohem dříve než jindy, chtěje s hostelníkem, také učitelem promluvit o noční tajemné události. „Pane učiteli! to jsme večera zkusili, je-li pravda?“ tak prý oslovil hostelníka. — „Večera?“ táhal se s podivením hostelník. „Ja o nicém nevím, velebný pane, já jsem s Vámi nikde nebyl.“ — Odpověď tato přivedla duchovního do rozpaků, proč o tom již ani slovem se nemimul, jen své matce, která pak pro jeho smrti ve vši věm to vyprávěla.

Ve zpovědi prý se vyznal onen člověk, že je poustevníkem a že již dlouho potřebuje kněze. Tedž si míše zemřít, když se smíří s Pánem Bohem. Od té doby, co byl kněz u poustevníka, počal sám býti zádušním, stránil se veškeré společnosti, počal chradnouti a za krátký čas potom se, mřel. Zpověď v lese Pintovce vyslyšená byla prý příčinou jeho smrti.

Tot jest pověst, šířící mezi lidem na Klokotech. — Ve svých zápiskách píše řád. učitel p. Doubek, že onen hostelník byl učitel Prokop Pynda, a onen kněz Tomáš Křížek, rodem z Písku, jenž kaplanoval na Klokotech po Kamarytovi a dne 21. Dubna 1835 stár

jsa 40 let zde zemřel. Dle toho by tato pověst byla pravdě velmi podobna.

Jiná pověst týkající se poustevny, ale méně známá jest následující. Ve mlýně, jenž náleží teď p. Brdlikovi, býval rachytýr mlýnář Dvorský. Ten byl jednou v Praze a když se vrátil domů na vlast, ním povoz, dohonil cestou neznámou ženskou a tákal se ji, kam jde. Odpověděla, že do Bechyně. Jvy. bíd ji, aby si sedla k němu na vůz, zůstala ve mlýně přes noc a ráno že může jíti přes mami domů - bylot k večeru. Žena ráda přijala jeho nabídnutí a pro takovou laskavost prověděla mu upřímně, proč byla v Praze, že si tam totiž vyžádala 600 zl. - Dvorský měl hned nekalé záměry a úmysly, které též pro svém příjezdu do mlýna vyhonal. Oslepen byl touhou po těch několika zlatých, a když ho nikdo neviděl, spáchal nelidský čin. Zabítl v noci ženštinu, a naloživ ji na ložku, odvezl až k jezu nad Papírnu. Zde zastavil, uchopil mrtvolu a odnesl ji na zádech do jeskyně. Přikryl mrtvolu větremi a vrátil se tajně domů. Po nějakém čase přišel někdo do jeskyně a našel mrt. volu již na většinu shnilou a hmyzem ožranou. Oránám sice věc na patřičném úřadě, ale vše zůstalo pro nedostatek důkazů nevysvětleno. - Později prý byl mlýnář Dvorský pro padělání směnky odsouzen v Praze k smrti aneb k doživotnímu žaláři a při tom prý se přiznal, že on byl vražedníkem osoby nalezené v jeskyni „Papírni“.

Ale kdy se to stalo? Kdož ví!

Pověsti o některých chrámech moravských.

(Br.)

III. Vranov.

daleka vidí rástupové poutníku chrám Vranovský, k němuž tak rád poci. chá každoročně zbožný náš lid. A jakmile jen uvidí věže chrámové, již zní hlasná, radostná píseň všech: Zdráva Maria. Jak se těšívali na pouť na Vranov, jak často o Vranov mluvívají! Vyhledají si také tuto pověst o založení chrámu Vranovského.

Když starší Přemysl Otakar v Lechách panoval, byl na Moravě maršálkem mocný pán Vilém. Zestáral se pro život hrdinný a slavný, v němž mnoho zážil, mnoho zkusil. Na Certově Hrádku chtěl v pohodu život svůj skončiti. Te dne projížděl ohorní lesy, zabývaj se lovem, večer se soumrakem svým vzpomínal na slavné činy z mládí, vzpomínal na své syny, kteří s hrdlem v bři byli. Aťák brzy bylo ticho na Hrádku, kde zblízka ještě bujará veselost zarnivala. Vilém oslepl - neviděl

světu slunečního, žádného ze svých milých. Nadarmo ho těšili přátelé, krutý žal a zármutek ho jimal, když všeho zaměstnání obryšného vzdáti se musil. Bylo smutno, trudno pa Hrádku. — V neštěstí pánovi zaslých starý, nábožný poustevník Jáchym, který na blízku bydlil. Došel na Hrádek, aby ho potěšil. Někdy sice v lidu přijat, ale brzy zúhal si oblibu pánovu, jemně vyprávěl o rozličných dobrodružstvích vojenských. Znal jich mnoho, neboť býval také napřed statečným vojínem. Brzy však nevykládal více o vojenských dobrodružstvích, nýbrž počalo svatých příbězích, z nichž hojnou potěchu a posilu čerpal v neštěstí svém Tělem. Odvrátil mysl své od věcí pozemských a tím horlivěji přilnul k nebeským. Často a mnoho se modlival, prosil o pomoc sobě, o ochranu svých synů. Jedného dne dal si na rychlo zavolat poustevníka a vykládal mu svůj sen, který měl minulé noci. Zjevila se mu Hrálovna nebeská v zářivé záři, ve shvoicím rouše, s korunou shvoicí na hlavě. Měle se usmívajíc poručila mu, aby na místě, kde často loven, se bavil a kde její obraz nalene, ji ku počtu chrám vystavěl; na to že zmizela. Snábožným pohnutím poslouchal poustevníka pána, a radil mu, aby hned v lesích okolních dal hledati obrazu toho. Nadarmo však čel hradní hledala, nic nenalezli. Tělem však chtěl přece hostel vystavěti. Dal vymýtití hus lesa a všechno ku starbě chy. stal. Tě byl ustanoven den, kdy počít se mělo. Toho dne však jeden dělník rychle přiběhl do Hrádku se zprávou, že starivo přes noc zmizelo. I podivením to všichni poslouchali, než jiný dělník hned na to zvěštoval, že vše na protějším vrchu leží. Všichni rychle šli, by sami se přesvědčili. Bylo tomu tak. Tu Jáchym dal les klučiti a když porostlinu vymýtiti, našel tam ve větvích v podivné záři obraz Panny Marie. Hned tam dal vystavěti kápi, kam obraz dal, který nikde jinde býti nechtěl, hraděmu zmi. zel z rukou, kdo jej jinam nésti chtěl a vrátil se na své dřívější místo. Každý den čel Jáchym před obrazem má s dělníky, kteří o stavbě chrámu pracovali, a tito podivně prosílování byli přítomni, stí obrazu svatého, tak že nad očehávání rychle dilo se dávalo. I radostí slyjel o tom Tělem a toužebně přál si již, aby svou modlitbu Matce Boží přednésti mohl. Jáchym mu slíbil, že za několik dní ho v. vede k obrazu Rodičy Boží, chtěl ho přichvapiti zvěsti, že chrám jest již dostaven. Den toužebně oče, hávaný konečně rasvitnul. Jáchym vedl pána do nově vystaveného chrámu. Když tam dospěli, oba prohlédli před obrazem a vroucně se modlili. Tu najednou zasvitl jasný paprsek uhaslým zářkem Tělemovým, vzšel hrálovnu nebes tak jak ji ve snu viděl. Ještě pochyboval, zda-li nesní, když radostný vykřik, „otec!“ zavřel a v náruč mu hlesl jeho synové, kteří se vraceli, aby otec svého těi. li v smutném, bezútěšném stáří. Byli prvními, které vzšel otec jejich zářivě uzdravený.

Daleko se roznesla zvěst o tomto zářaku. Ze všech stran přicházeli lidé k obrazu, prosili o pomoc, u- zdravení. A vnu M. P. Bměňovala, tak že radostnými chvalopěvy znel kraj celý, kde trnula Maria.

Z Olomouce. Přijeme si však panslavismus tak stálý, trvalý, proto dojista ohlížeti se bude, me po podhladi, na němž bychom ho utvrdili a po prostředcích, jimiž podklad onen by mohutněl, až by u vysoký, rozložitý se rozestřel strom. A co podkladem tím? Zajisté by stálý byl, musel býti přiro, zený, - a co přirozenějšího, než co člověku jediným, stálým a věrným přívozcem po celou pozemskou pout, co přirozenější náš náboženství? Takový jest tudíž náš panslavismus, v rájmu vrdělanosti chce, me ve Slovanskou jednotnou víru; a z té příčiny shledali jsme se pod praporem světek našich slov, sv. Cyrilla a Methoda, učinili jsme heslem svým ideu cyrillo-methodejskou, však nejen svým, nýbrž všech Slovanských, vol. ruských, s nichž neblahý rozkol náš posud v blížším svazku duševním odlučoval. Tedyž tudíž podnikl práci p. Pouč, příkladem svým spisem Melnikova, Pruském rozkolu, v němž autor krásně líčí znemravnělý a zpubičlý církevní život na Rusi, xplozený zrotočením hierarchie, tak že odtud jedině přání, by obrovitý obsah ideje cyrillo-methodejské plnou měrou na Rusi se rozví, mel.

(9/10.) Divíme se mužům činu, tou měrou sympathie jim zadáváme, že zapomináme po tu chvíli na jahost činu samého ani váhy, ani důležitosti jim nepřikládající. Ale čin předpokládá, jak jsme my narnacích, určitou ideu v nás; neb vždy jen pro tu činnou ideu odhodláváme se k tomu neb onomu, ovládáme sebe, přemáháme svou smyslnost, vzdáváme se i nejdražšího statku svého - sázíme ve hru o věčnou zá, vot vlastní. A idea ta dle svědectví historie byla prouevíce náboženská. Tou např. i šlechtitný biskup kmet Ambrž, brání přístup do chrámu císaři Theodorovi, poskvrni všimnu se krvi nevinnou. Však nejen svou velkou postavou, ale i řečí mocnou a významnou snaží se zpupného císaře k narnání viny přivést - i došel cíle svého. Zaslouženo tudíž, aby aspoň řeč jeho znamenitá v známost přišla všem, a proto nemálo zavděčil se členům p. Sauer, přeloživ zlatě řeč sv. Ambrž k císaři Theodorovi, o jejíž výbornosti netřeba se tu shiti.

(18/12.) Jsme bytosti společenské, dbali jivace uslehtování promírui společenských pro výtec hledí, ti budeme základ položit v principu rozumovém a mravním. Však hraždodenní zkušenosti přecvř, čení nabýváme, že čeho v obojm oboru se domnížeme, není přímo výsledkem naší práce jevití, nýbrž my též vymoženosti jiných přijímáme a na nich stavíme, jmenovitě zákon mravní otkarují na autora, na němž úplně závisíme a k němuž spějeme. Jest autorita, jež vohutku Pileitou hra, ro, li v životě našem individuálním, společenském i národním, v historii lidstva veškerého, a jen nevi, domce proti historické její oprávnělosti hlasu svého porovvednouti můžeme. Něč dále se to tak přece, ale ham to vedlo? O tom mluvil p. Knapp v práci „Odboj proti autoritě a jeho následky“.

MUSEUM.

„Církev a vlast—ty v mojich miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Láska vzor katolického kněze československého.

(Oč. — Pohračování)

Láska tedy Sušilova k vlasti, hořela se v lásce ku Kristu, a církvi jeho nej-
světější, láskou k lidu svému a národu přinášel neustálé. Oči nebeského o-
bět čistou a libou. Ona proto mu, vycházela z hloubi srdce, ze skálopevného pře-
svědčení, nebyla to jen láska úst a plicemi, jako tak často se doby nynější, nýbrž
láska prýstící se z nejčistšího pramene, ani nejmenší zistnosti nepokále-
ného, byla to láska, která se povznesla všeho ořící ve prospěch vlasti a národa, která sebe jen po-
třebu nemává, potřebu stojí ve spojení s národem milovaným. Když ze času absolutismu Bachova
život náš národní těžce byl spoután a přemnozí národovci zbaběle národa se oříkali, zůstal Sušil vždy
upřímným synem vlasti, pravě: „Plužno verdy pracovati a Bohu nejisté osudy buřoucí zůstaviti;
Plužno nám až do posledního mžiku bojovati, a souzeno-li nám, v nerovném boji zahynouti, tedy
aspoň čestně se zbrání v rukou právnické.“ Poručí se samo sebou podle tiché povahy Sušilovy,
že mluvil tím jedině zbrání duchovní. A Sušil věru ani okamžik nepustil zbrání z rukou, neu-
navně a hrdinsky včil za blaho a spásu vlasti milované. Zbrání bylo mu vše, čím jen dal se
probuditi a vzkřísiti národ, tedy všude byla vědecká, básní, sbírání národních písní, činnost jeho vy-
chovatelská u mladého kněžstva moravského. Bylo to úsilí, byla to horlivost, když ze 30 let
přeměnil celou tvář Moravy, vstávkou jí jako hlavní rysy vracel lásku k vlasti a národu.

Ale ačkoli činnost jeho roztvářala se po vlastech jako mořské vlny - nikdo toho skoro ani nepozoroval, tak klidně a tiše plynula práce jeho. - Lušil takovým nadšením pro národ, plána bedlivě pozoroval všechny stránky jeho a tu poznal, že lid moravský jest povolán obroditi a vzkřísiti vlast z úpadku svým dobrým a neokřiveným jádrem. Proto tento lid jako vzácnou perlu zasadil do srdce svého, hotoř je i hrozi svou uchovati jej neporušeným a nepokáleným. Chodí od dědiny k dědině po pušních národních a snaží se strasti velké přezpívat si:

Nechci perel, nechci stříbra, zlata,
rád vše ztratím, rád svou hrozi splatím,
když jen vlast tím věnem obohatím!

A jinde: Nejlepší obět věnovat Bohu svému se chystáš,
srdce mu dej, láskou jež k lidu vroucně hoří!

A nic tak více neoporučoval, srdci chovanců svých kněží jako tento lid, prosil a hořkoval, by ho neopouštěli, by ho strážili, opatrovali a chovali jako zřetelníci oka svého, a když nic jiného, aspoň za blaho jeho se modlili: - - - o buď roven Tobu,

když lid křičí, vejdi v tajnou skobu,

Boha pros, by prominul jim zlobu!

Taká má být kněžská politika?

Ochráněj vždy mocné dávný sád,

přivíňuj se, aby vládl rád,

ač vrah hrdě proti němu křiká.

Kde se zhouba k lidu zhoubě spiká,

odvrací svou paži jeho pád,

abav ho zlych, jež vrah mu huje, zrad,

a znič posměch, jímž na něj kyhá.

Leč to vše věd slovem, hez ran meče,

výšší tobě svěřena jest péče,

pravdu hlásat, s myslí bludy stíráš.

Tož lid na nebes hleď nivách pásat,

jako kdys Mojžíš, na modlitbách bojuj,

blaho země s bláhou nebes spojuj!

O, jakým bolena žalem plnila se pokadě hrud jeho, když se dovídal, že lid upouští ošvých otců a předků svých, že ochabuje ve věle nábožnosti, že se oddává rozkošům a hýřivo-
sti. Tu zvučela struna lyry jeho takovým zvukem, takovými modlitbami k Otci nebeskému, jako by jeho vlastní spásení bylo v nespěchu. Tu nemá jiného přání, než aby lid nespravedl-

sv. víry a církve:

„Odej mně tu v hrobo slást,
že hvězd' bude v Tobě vlast'
a že v církvi k blaha zdroji
vešheren se národ spojí!“

Však Sušil, po vzorku a obyčejí našem, nespokojil se s plácem a nářkem, k slze a modlitbě přidal práci. Umožnil vys. dišt. p. hanovníku Mgr. Dr. Mat. Procházkovi, že v. 1849. mohl založit a převzít redakci „Hlasu jednoty katol.“, který i do nejnížších vrstev lidu vnikal, tam, kde před tím o časopisech ani zvonky nebylo. Těmito novinami vrhal Sušil záhry probuzení do lidu moravského sákovým zdarem, že již v. 1850 bylo třeba založit občanské družstvo ku vydávání knih pro lid „dědictví sv. Cyrilla a Methoda“, jehož starost ovšem připadlo Sušilovi. Knihami druž. svým vydávanými probuzena je v lidu mor., do té doby velmi zanedbaném a již již k nemravnosti a lhostejnosti se klonícím, chut' ku čtení a dosažení toho, že lid naučí se v knihách čísti, sahati počal i k novinám, kde sebevidomí nabýval, kde učil se milovati svou vřu, vlast' a jazyk mateřský.

Takto nám Sušil ukázal, že ani my nespasíme národa, nevytrhneme lidu svého z rukou nepřátel jeho jediným voláním: „Lid náš hyne, den ode dne přidružuje se čtení vřce nemravného a beznáboženského“, nýbrž chopíme-li se pro Boha a národ celým a úsilovným srdcem práce, jako jest spisování knih, poučování a j. Mění slova vdechni, ale tím více Běla, práce! Avšak chceme-li se nějakého úspěchu dodělati, třeba nám vlastnosti, jaké u Sušila tehdy knih, stou, záhorství svému, odporučoval, třeba nám totiž jednoty a svornosti, modlitbou posvěcené, třeba nám chovati v prsou svaté ideály, třeba by každý plnil povinnosti! Necht' Sušil sám vlastními slovy k srdcím našim promlouví:

„Hlasějtez to vlastenskému světu;

kde jest národ řadem sváru veden
snadně ho vrah složí na rozmetu!

Stijme všichni spolu jak muž jeden!

tehdy v síle nepřemožni budem

a vrah přechne s nečným oš nús studem!

Vřidmi jak muž stijme jeden, v svornosti a lásce,

(Dokončení.)

Takto jenom vzepřem štěstí se zlému vrah.

Tak to činí? Každý v posvátné lásce se utvoří,
láška pojí, rřizmi mláška srdce lidí!

Průtme jedno jak to moře,

jež řem celou obmývá,

a vrah zlostný rajde v škorě,

jenž zle na nás dorývá!“

†
Jakub Pohl, bohoslovec II. r. v Brně.

Velmi blízké te zpočívá

dyž milný druh náš očítákel před nedávnem do svého rodiště Velkého Mezirčic na zotavenou ve přání našem, aby nám dárno bylo brzo a šťastně se shledati, střídou se tážila naděje i obava. Že s jeho zdravím dobře není, bylo na jev. Ale když došla nás bolestná zvěst, že 16. března t. r. skonal klidně v náruči své matky, chudé vdovy, byv radušen návalem hrve, než-li mohla dospí, sítí pomoc lékařská: stihli jsme jako bleskem zachnuti

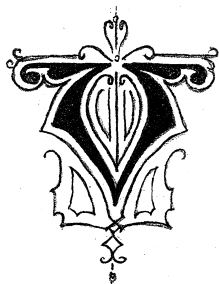
Zesnulý se narodil r. 1862; studoval předem ve Třebíči, pro té na českém gymnasiu zdejší. Vplyvem zejména pp. profesorů: fr. Bartoše a dp. Vlast. Štá, stního přinesl si do bohosloví upřímnou víru, nehlčenou lásku ku věci národní a rádnou čin orodou vili vyspělí v charakter bezúhonný. Proti této myšlénku věr, né uvodil v život, seč jen byl: vynucoval se abozností opravdovou náležitých mr, xi, podniky vlastenecké podporoval vždy přehojně a vzhledem k jeho povaze stačí proznamenati, že byl z těch řídkých vyvolenců, kteří usínají bez nepřítelů.

Hluboký, srdcečný žal všech jeho kolegův i velkolepý pohřeb jeho dávají o tom výmluvné svědectví.

A mluví-li taková a toliká živá fakta, nac ještě šířiti slov obdobných, ale mrtvých! Pravice Tvá, drahý bratře, tak záhy ochromena! Nuže pros tam za nás, aby Pán pro silnil tím mocněji našich přátel, bychom-pokud vůle Jeho-víteřně v nich tré ma, li prapor pravdy, dobra i krásna.

A než-li nám dá Bůh shledati se s Tebou ve přístavě mým: odpočívaj v pokoji!

R. I. P.

Buchlov. (O.)

ázný Buchlov k Velehradu září,
mrahy nad ním v boj se sbíhají,
děsná tma se stěle po krají,
poutem hrůzy bouře nádro svírá.

Země mlha

s myšlenkou

bratru

vyborně provedeno

Ohlas hromu v sedých horách zmirá,
blesky vstřebá na hrad slétají,
hrdý čelo jemu xřívají -
Buchlov stojí klidně, neodpírá...

Staletí již takto huje vxdory,
kraje svého mocně rástla,
s díkem k němu hledí lán i lory.

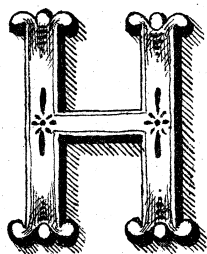
A jak na své vzpomínal by děje,
blahem xrak mu jasně xakmitá -
to že chrání - zemi Methoděje!

Před výbuchem.

(Obličej z továrního hoviče.)

Obličej nad ním zjevný a
poutavý

Pod.

rdě vyjímá se k modrému, nebo kominu přídělný a thalcovný páne Weisen-
steinovy. Hrdě se vyjímá, a jako kdyby se mu nelíbilo modré to nebe, chrlí
proti němu černé sponsty smradutého hoviče. A proč by si tak zpuspně nestihl
a nechal modrého jasn, když tam dole bledý, - nikoliv bledý, ale sivě-žlutý
muž tak přine mu dodává potravu?

Prohlédneme si blíže toho muže sivě-žlutohnědého. Stojí tu před ohnivými ústy puce, posta-
va jeho vyhublá chýlí se ku předu, jakoby nemohla unést již břemeno, jež na ni skládá život.
Na rukou pro černý jich povlak nelze rozeznati již ni jediné moxole. Vřák ta ruka již xvykle
za ten čas, co žije plamen pod parním kotlem p. Weisensteinovým, všelike práci - nelehké
práci, a všelike mu namáhání. Ale ta hlava - ta xdá se, že od nějakého času bloudí po
krajích zcela jiných, než-li je továrna a její čmoud. Ta hlava xdá se, že nevěří si ohnivého
plamene, nehledí na všelike ty páky, ventily a xáklorky, neohlíží se po nečistých stěnách
oxařovaných jen několika paprsky slunečními, ale za to nesčíslnými atomy žára z puce.
Tou hlavou divoce probíhají různé myšlenky, ba divoceji snad, než-li ta pára vřít v kotle.
Přemítají stále a stále vlastní bídu a nouzi jiných, s kterými jsou stále ve styku: Vřpo,
mínají, xstah nahore ode věrka xána bez přetržení pracují xdstupny tvorí podobných,
jako je tento zde před pucí. Pracují? jsem řekl - Nikoli, nepracují! ten zimní chval nemí
práce, ty puce vysílením se chvějíci nepracují, ty mučí se. Xdstupy lidi - jsem řekl? Ale ty
stíny, které zde xápasí, aby si vydělali na zemí chléb - a ten hodně tvrdý - ty stíny samy

autorita církevní, ne vědecké soustavy oněch mází složitých, nýbrž jich náboženská smyšlená zavrhlá. Ukazuje dále na potřebu autority a Posvícený blahodárný účín její v historii národů; otázkou navrhuje, že přirozeně každý odpor její dovésti se musí neutečených následků na poli náboženském i vědeckém; z odporu toho vzešel ve vědě a náboženství nationalismus, pantheismus a materialismus, odkudž boj se přesunul na pole politické a zblouzení to xplóřilo liberalismus a socialismus. Tu ovšem neopominul psátel obšírněji poněkud ukázat na základy těchto fantasmat lidských, na zla jim vyvolaná a tím dovésti, že duch lidský velice pobloužil zavržením autority, že nahnává neb nahnati musí potřebu k ní opět se vrátit. —

Ten slepý nemůže naprořád nevidět mohutného rozvoje literárního, najmé belletrie, i ak neblatou kál se oko podívanou, kterak s rozvojem tím, jemuž mnozí přiosobili čestný přídavek „světovosti“, zároveň více a více vhrádá se v písemnictví naše nemravnost, jako by snad ona byla charakteristikou oné světovosti. A ještě dobře, pokud v národě ožívají se hlasy pro čemś lepším, zdravějším, výbornějším, dokud hlasy ty nejsou hlasy volajícího na prouiti Nebylo tudíž nevhodno, když p. Hudeček^{13/1} stručně zmínil se o zblouci čelby špatné a zároveň o potřebě pečlivého výběru. Vedle spisů domácích, poukázal ku spisům Krasévského, jichž souborného vydání posud 2 sv. vyšly - ve své úvaze „O spisech Krasévského“.

A v této schůzi jakoby p. Knapp prakticky doopravoval - ovšem ne v belletrii - nýbrž v xtravosti literatury bratrské polské - co p. Hudeček theoreticky řekl. A vzhledem k tomu se dosti vynadiviti hoře, hloubce, důležitosti - a přece tak milé prostotě Mirkiewiczových „Knih poučnictva polského“, rozhoví se vášnivými slovy o rozboru krásných podobností v nichž formou biblickou uloženy jsou útrapy křeslého orla polského, nestací, „vermi a cti“ a pornás. Co se překladač sámého týká, chvalitebno, že překladač hleděl vystihnouti díka originálu; a tak se stalo, že tu a tam vyskytaly se polonismy. Překlad předcítán ve schůzi také následující

20/1, v miz nařto p. Olšina podal referát o časopise katolického duchovenstva. Práce správným slohem, místnou vlastně aplikací na povinnost každého bohoslovce k časopisu, ku tomuž dosti se zamlouvala.

Ve schůzi 27/1 přednášel p. Grydál o „bezvědomství knižním“. —

Přílezná činnost naše jest u konce. Celkem ze 158 členů jednoty 24 podalo prací 35 (které přelicítány, známo z referátu.)

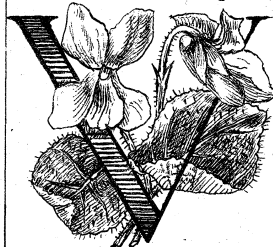
MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojích miluji sestersky se nádrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

1884

Sušil, vzor kat. kněze českoslovanského.

(Ob. - Dokončení.)

Dokončení jest Královu Kroměříži celého

čím uřáslí a stnují by nepřítelů naši, kdy by kněžstvo jako je, den sít a hradba neprolomná Dalo se do boje o lid a poklady jeho nejdražší, víru a řeč. Ovšem srdce každého bojovníka kněze muselo by planouti svatým nadšením, hrud' jeho musela by chovati celý svět nejvznešenějších a nejsvětějších ideálů, tak jak je choval Sušil. Vůak nezrodí se ony ve knězi, nezrodily-li se již v bohoslovci! Ne tím dobudeme vítězství, položíme-li za cíl žití svého sebe, své blaho a pohodlí, nýbrž oslavu církve, spásu národa, uhájení lidu! Ne svalovati práci tuto na bedra cizí, nýbrž na svá ramena naložiti, naklad povede k cíli.

Malé přece má vlast naše synů,
jenž by na svá mocná ramena
vraosě těžká její břemena
sňali její mucholichnou vinu!

Státních nikdo není pílén činů
kde dřív láska plála plamenná,

tam teď vlastenectví znamená
slovanskou pít hojně medovinu!

Cíhoi medle takto: Dovedeme?

Lištaneme věčně na veselch
a vždy budem vrahů ku posměchů!

Ano, zapíti mluvo chlebo, býti rechem naš pochoťmi t. j. naučiti se neříkosti, vyhnouti sobectví a samolibou chválost. Pak sama sebou ruka přilne k ruce, pěst k pěstí, druh ke druhu – a sice ejhle! skálopevný. A kam jen věří, prchnou nepřítelé, prchnou lma a rozklene se duha lásky, sv. víry a pravé křesťanské osvěty. A tohoto sice každý člen

Tot kněz Páně! Jak mu svata ruka
dolů splývá v slávném pivabu!
Božského to socha vjdla bu,
již se netkla zrna světa hlava!

V čín se dejme! Zapřem chlebo chlebo,
každý z nás buš naš pochoťmi rechem,
a tak vítěz naš vrahovjím vtekem!

Kam on krocí, všichni s tím slava
kam xř, klesá zloba v ohabu,
kde slí, všady všim v ostrahu
proutně teče věčně spásy míra!

Duha míru se mu v duši skví,
nádro jeho sluje ozvěnová,
z něho sláva Boží věčně zní.

Vnitro lásku jak tiň perlu chová,
kde se baví, všady ráje staví,
Boží duch v něm věčně živý slaví.

Tot ideál jeho kněze, kým by byl i ideálem našim! Hle, tak Lušil miloval vlast! A tato láska jeho rozlévala se z úst otciny československé na vlast naš, si sůš a rozsahlejší – na celé Slovanstvo. „Moravan jsem“, volá, ale já jsem Slovan, matka má jest slávná Slavia.“ A jako hořel, by lid moravský probuzený, vzkříšený a oblažený viděl, neméně plálo srdce jeho pro celé Slovanstvo. Tedy láje blahotokou Moravu k velikému Dunaji vykaruje:

Atž v Dunaji se zchloubíš
a Slovanům se zasnoubíš:
Tam spí-li kdo, jejmocně zbudíš,

sci, jak nám plave láskou hruď,
a zvěstuj, že již svata šor
že osudu se zlomí vedor!

Tak již dříve bylo pověděno, znal Lušil skoro všechny řeči slov, v biblie, teče své měl nejznamenitější spisy všech Slovanů, on byl středem, kam vyňi. kajici Vinoslovane se obracovali. Z Petrohradu učenci na Moravu přišli si neopomijeli nejpředněji Lušila navštívit, jako Hilferding. Také proslulý jezuita Martinov navštívil Lušila v Brně, popisoval mu často rusky v cír.

kevních záležitostech a poslal mu i spisy své v jazyku latinském sepsané, zejména „životopisy slov. světců Božích“ o něho samého zholovené. I slavný biskup Martin Šlomošek, prožívající za příčinou klášterské visitace v Rajhradě, vyžádal si jeho návštěvy, aby jej osobně poznal.

Tímto vědomím slov. spojena, ba v něm obsažena sama sebou byla i myšlenka Cyrillomethodějská. Teď už šel jest jedním z nemnohých oněch mužů, kteří v lidu moravském rozšířili památku na sv. Apoštoly, na posvátný Velehrad, kteří právě touto myšlenkou budili lid k novému jaremu životu.

Nicméně snad více nemohl Šulc vyjádřiti svou lásku a nadšení pro myšlenku Cyrillomethod., pro Velehrad, jako že kalich, kterým mu bylo kněžstvo r. 1852. svou ičinu projevil, daroval r. 1863 Velehradu. Tak významný to čin. To mu bylo nejdražšího, co sám si vychoval a vypestil duchem a ideami svými. Daruje Velehrad, vědyť kalichem tímto daroval celé kněžstvo Velehradu, ukazuje, kde že má býti maják jeho, kde středisko tůžeb a snah jeho, kde cíl a povolání.

Kéž ani nyní kněžstvo nezapomíná na věc tuto tak důležitou a ne-li z jejích důvodů, teď aspoň pro myšlenku Cyrillomethodějskou pěstí vědomí slovanské, pěstí studium nářečí slovanských. A že každého kněze slovanského katolického je svatou povinností seznámiti se s ideou Cyrillomethodějskou a zápalen a nadšením pro ni naplniti srdce své, jest nad slunce jasnější a patrnější.

Pojíme-li několik těchto rysů v jeden celek, vynorí se, myslím, každému před zraky obraz kněze, kněze jak církevníka tak národovce dokonalého, jehož poslihuou, ti aneb alespoň k němu se přiblížíte kéž každému Bůh popřeje! Ne já budu k tomu vybízet, nybrž sám Šulc již tak učinil listem, jež napsal v Brně dne 12. března 1862 a poslal bohoslovciům Olomuckým v záležitostech rybníků bratrů náboženského, v němž jako zlatá nitka heslo jeho „církev a vlast všemi řádky proskočívá, zlatěť anť šel ku konci listu: „Nexbývá, leč Vám, braci a milí bratři v církvi a národu za svoji věc poděkovati. Přesvědčím seknji Bohu, že Vám tu udělou k Apostolům národu našeho přivinnulosť do srdce vtisknutí a Vás lásku ku přirozenému jazyku s vyšší láskou k církvi sv. spojití naučil. Na

potom vzdávám díky za lásku a čest připsím vyjavenou, jižto zasloužití má neustálá péče bude. Přítám-li ještě prosbu, abyste v posvátné horlivosti neobla-
vovali a lásky svojí k církvi a vlasti nennavným sebe vzděláváním, nšlechti-
lymi mravy a dokonalým povinností svojích plněním dokazovali, doufám,
že prosba ta z upřímného srdce pocházející u Vás s oslyšením se nepotká!"

Věřu, nemohu se zadržeti, bych nepodal k diamondům těmto drahocenným výklad
a komentář z čirých perel stříbrolesklých, pozdravení to odp. Matěje Procházky,
kanovníka brněnského, bohoslovce Olomuckým. Kéž zapadne oboje hluboko ve
srdce naše a osklčí ve vonné květy lásky k církvi a vlasti, kéž vzpomínka na
bývalé nadšení našich předchůdců bohoslovců rozptílí i v nás nadšení a zápal!

"Zdrav buď spanilý a nšlechtilý, jarosvětlý květe duchovenstva moravského!
Tys ruměnná zora lepší budoucnosti, tys pšísti mohutná opora a skvělá ozdoba
církve, tys jistá oblaka drahé vlasti! Krácěj věrně za heslem Lušilovým: Pro
církve a vlast." Rytmus zmizíle a bojny nátně dobře boje Páně, živým slozem
a vzorným příkladem Božavej rekooných pro Boha zápalí lidu křesťanskému,
jenž Tobě svěřen bude! Idix a s chutí úsiloonow pracuj na vinnici Páně dle
příkladu Apostoli Moravy ss. Cyrilla a Methoše, hled' ústně a literárně těži-
ti krásnými živonami svými ve prospěch církve a vlasti, nedadouc sebe žádnou
bouř a žádnými střelami protivníků od Víla spásounosného odskašiti! "Církev
a vlast" necht' i ve Tvých náidrech věřdy sestersky se pojí a z tohoto ohniška at
vyslekhují v Tobě vědy nové a nové zápalí pro naši posvatnou věc! Idix tedy
i Ty, oblažuj lid a usiluj v bohatyrských pro Boha zápasích, vyřobyti si koruny
cti a nesmrtelné slávy. Toť moje blahopřání, toť vroucné Tobě žehnutí v mém
srdci, toť sladká naděje má, která jistě na právdno nšplýne."

O kéž nikdy na věky z kněžstva Moravského nevyhyne Duch Lušiliv, Duch
to lásky k církvi, vlasti a národu!

✠
Jan Rožek, bohosl. IV. r.

Letos již po druhé tuchlíme nad smrtí spolubratra. A srdce naše sevě,

no jest tentokrátě bolem tím větším, že nelitostná morana postkosila život velice naštějný. Zнали jsme jej všichni příliš dobře a na jeho postavě milý o. brax jeho v naší paměti. Co zoláště jej významovalo byla jeho pevná a jistá, jako ze skály vytesaná, výhradně novokřesťanských zásadách spočívající povaha, která ošhovlaně kráčela v před k cíli jednému - k Bohu. Ano, k Bohu směřovala Duše jeho a přáním jeho nejvšelejším bylo, pracovat jako kněz ke slávě Boží a ku spásě duší věřených. Za tou příčinou horlivě se připravoval k úřadu kněžskému. Jeho vyhláská přílnost nešla mu chvíli pokoje a vědomosti, které si po čas studií nashromáždil, byly ohromné. Mimo theologii přestoval se zoláská kálipow i kvědárství, o čemž svědčí jeho články „Báje řecké a římské o obloze nebeské“ vytištěný v „Obzoru“ r. 1882. Avšak mnohem vzácnější byla jeho nálehtilost srdce. Z duše bylo mu vše protivno, co pěl, čilo se Bohu a sv. víře a často v rozhorlení mluvil o zhoubném Duchu zlé, sovém, který se jeví v životě tak mnohých křesťanů v literatuře moderní a j. Tak připravoval se ku svému povolání! Ale Dříve, než se kdo naďal, povolal jej Bůh k sobě. „Libilat se Bohu Duše jeho: protož pospíšil, vyvésti jej z prostředků nepravostí.“ (Moudr. 4. 14.) Milý Druh náš skonak na Veliký Pátek dne 11. Dubna chlením krve a zpráva o tom hlubokým zármutkem naplnila všechny jeho přátele a známé, kteří pospíšili si, aby doprovoditi mohli draheho zesnulého k odpočinutí věčnému. Pohřben byl slavně na Den památky, Vzkříšení Páně za nescetného nčastenství se strany Duchovenstva, a. lumní a lidu domáckého i okolního na hřbitově slapanickém. Vzpomínka na něho nevyhyne v nás nikdy! R. I. P.

Poklad.

(H.)

Pravdiva ta pohádka,
pravdiva a skliva,
že se v kopci za viskou
velký poklad skrývá

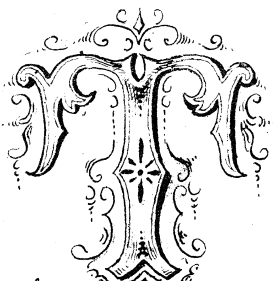
Kostelíček na vsku
svatě pole koleno,
a přec, xřím-li k místům těm,
zachvivám se bolem.

Isou tam skryty poklady
převládá ceny - :
jsi tam zlatá matička
otec přemilný.

Po těch skvostech ztracených
stále bouřím v prsou
žel jen, že jich Bo smrti
napřít nedobudu !

Působnost milosti a svobodná vůle.

(Br.)

heologové kat. souhlasí všichni, kdykoli jedná se o působnost milosti vůbec, avšak rozcházejí se, jakmile běží o to, vyložití poměr, v jakém k sobě jsou svobodná vůle lidská a působnost milosti. Nauka církevní zní: Bůh způsobiti může v člověku milost, co chce, nepůsobí však nikdy toho, co člověk nechce, čili lidská vůle zůstává pod působením milosti Boží svobodná. Věstkeré mnění učenci směřuje k tomu, poměr ten vyložití. Dissensus inter cath. theologos non est circa libertatem an sit sed quomodo sit, říká Franzelin. Pořád se to učencům nepodařilo, aby zdřevněli tu, jež na vždy nám zůstane záhadou, rozluštili nespokojivě, avšak přece utvořily se ovčičské některé názory, které přede všemi jinými platnost si zjevně v školách katolických. Jest to názor Thomistův a Augustinův, nyní na jedné a Molinistů a Congruistů na druhé straně. Nám jest se zmíniti pouze o nauce Thomistův, jak ji vyprávěvali jmenovitě synové sv. Dominika, kteří odvolávají se ve svých spisech na sv. P. máše, ač ne plným právem, neboť na tohoto veleučce odvolávají se stejně téměř měrou i ostatní školy.

Základní věta systemu thomistického jest tato: Tvůr jest úplně závislý na Boku a sice tak, že ku každému svému skutku a činnosti má potřebu vůle Božího, který by ho předurčil k té neb oné činnosti. A jako ku činnostem přirozeným mimo spoleupůsobení Boží všeobecné (con. cursus Dei generalis) se vyžaduje i předurčení hmotné praemotio physica, tak,

léž závažný nadvládnutý skutek státi se nemůže bez oné pomoci milosti, která by člověka fyzicky ku skutku předsurčila. Podle toho druhotná příčina nemůže jednat, leč byvši učiněna o příčinu prvé učiněna. Tož zasahování Boží ve vůli člověka není současné s činností vůle, nýbrž předčasné, jelikož Bůh na ni vplyv svůj provokuje dříve, než-li se byla sama učila a proto též vůle se chová naproti vplyvu onomu pasivně. Teprv následkem tohoto propnutí zavnějšího nastane ve vůli stav čili kon, jímž vůle sama sebe učí s milostí spolupůsobiti.

Stav vůle, o nějž přivečena, tím že zafáhl v ni Bůh milostí svou, není jest stav pasivní a stav, který v ní povstane, když se sama učí s milostí spolupůsobiti mají se k sobě jako příčina k účinnu. Rozdíl mezi nimi, jež některé nazývají reálným, jest ten, že první spůsoben Bohem, druhý Bohem a jeho milostí a zároveň svobodným učením se vůle. Ale poněvadž Bůh zasáhnutím milostí způsobil, že vůle se svobodně učila spolupůsobiti, tedy jest vlastně původcem obou.

Thomisté nazývají onen impuls se strany Boží na vůli praedeterminatio physica (předurčení fyzické). Praví se předurčení, poněvadž činnost Boží předchází činnost vůle, již se tato sama učí. Nesmíme mysliti, jakoby činnost Boží předcházela časem, neboť priorita ta porušována v poměru příčinném mezi oběma činnostmi - Ale něhož činnost Boží jest příčinou a samourčení se vůle účinnem. Naznačuje se tedy předložkou „pro“ pouze odvislost vůle lidské o vůle Boží.

Předurčení Boží jest dvojí: buď zevnitřní buď vnitřní. Zevnitřním předurčením nazýváme nářek Boží, že člověk ten neb onen skutek svobodně vykoná. Vnitřní předurčení jest právě ono, o němž jednáme.

Dále se praví, fyzické „předurčení“. Aby mohutnost zářadčí t. j. vůle přišla do konu, jest potřebí předsně předmětu, k němuž by směřovala, jsouc jeho dobrotou lákána a pak principu zevnějšního, jímž musí býti takto povýšena ze stavu potence do konu t. j. učiněna k tomu, aby použila

sve síly a svých schopností a skutek učinila. Toto určení však jest fyzické t. j. účinné, nepodávají se tu snad vůli jen motivy, aby se sama učila, nýbrž bezprostředně se zasahuje do vůle.

Důkazy, jakých obvykle se uvádějí, aby se dokázala nutnost tohoto fyzického předurčení, jsou :

1.) Bůh jest (causa efficiens) příčina účinkující každé jestoty. Avšak každá činnost určovací jest jestota nějaká. Tedy každá činnost a určo. ni vůle stvořené pochází od Boha vplyvem, jaký na vůli provozuje t. j. předurčením fyzickým.

2.) Bůh má stvořovanou moc nad všemi tvary, hledíc k jejich bytí i činnosti. Bůh tedy používá mize příčin jiných, aby provedl své nářky. Tedy to stvořené vůli Boží podléhá i svobodná vůle člověka, tak že svobodně koná, k čemukoli ji Bůh určí. A proto právě důlež. hledati pořázenost prv. čin druhých pod prou. že prvá pohne a určí druhou. Ku jednání, kdy, koliv chce a druhá nejděná, leč určena býti od prvé. -

3. Bůh jest příčinou účelnou všeho jestujícího. Jest-li tedy jestota činnost, kterou Bůh jakožto popudem zevnější mohutnosti stvořené o konu převádí ně. co jestujícího, skutečného, pak jest Bůh jejím cílem, následovně i příčinou účinkující - neboť obého od sebe rozdeliti nelze. (Toku.)

Z Budejovic. Činnost literární tohoto roku skončila jsme zvalnou schůzí dne 30. břez. 1884. Od té doby měli jsme 18 schůzí, ve kterých byly přednášeny literární pokusy členů. Byly to práce zábavné i z oboru vědeckého a zúčastnili se nejvíce kromě předsedy pp. Pa. Leček, Hille, Staněk, Zahorek, Černý, Lhotský, Šimon, Zládek, Polejšek. Jak jinak nelze očekávat, byly některé práce lepší, jiné slabší. Vždyť to pouhé cvičení. Ve schůzi 18. list. vzpomenu to bylo ně. kolika slovy našeho nového p. biskupa. Dne 2. břez. uspořádána byla schůze k oslavě památky našeho Jiráska. Na památku toho dne porušili jsme si krásnou podobiznu Jiráska, která nyní spočívá v předěstí a nynějšího sv. Otce a s diplomem. Místní matice "zdobí malbou naší míst. nost". Dale jsme rozmnožili svou knihovnu o mnoho nových čísel, odevrali více časopisů. Něco knih poslali jsme gymnasiu Opavskému. Na oslavu roku 1885 upřáno jest 18 zl.

Bylona v literární ječnost 111, skoro všichni kromě posluchačů německých. -

MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojich milujících sestřensky se nádrach;
Každá půl, každá má svoje srdce celé.“

Sušil.

Působnost milosti a svobodná vůle. (D.) V obecné není nic zvláštního, když se říká, že vůle lidská není svobodná, nýbrž je určena. Jen vůle božská může se uvolňovati úplně svobodně a nezávisle, neboť jest ustavičně v koně, avšak vůle lidská jsou mohutností, ku chcení nelisnou, musí býti určena jistému chcení, musí přejíti do koně, což nemůže se státi jinak, leč působením Božím. Vůle napřed určena bytí, určuje se teprve sama.

Tímto určením z nechtějící vůle činí Bůh vůli chtcující, ovšem zůstavuje při tom svobodou její neporušenou. — Konečně uvádějí Dikar Thomisté z prahe. destinace. Bůh svou neobmezenou a působnou vůli předurčil všechny skutky i své, božské nejen kromě své vůle, nýbrž i každý zvlášť. Dle tohoto učení Božího stavá se v čase to, co od věčnosti bylo určeno. Tedy Bůh chce dříve, aby člověk chtěl. Toto předurčení jest nutné. Neboť není-li předurčení a sice fyzického, absolutního; pak ani není praescientia, není božská prozřetelnost, jelikož ta, to bez předurčení byla by nemožnou a málemocnou. A to co platí o fys. předurčení, ni vůbec, dává se předurčení i na obor nadpřirozený — na milost a její účinky. Ku každému spasitelnému skutku jest potřebí fys. předurčení — čili, jelikož tu běží o řád nadpřirozený, milosti působné, která povahou svou a sama sebou by byla působná (efficax ab intrinseco). Touto milostí působí Bůh na vůli, aby jedná,

la, a sice Dle své přirozenosti, svobodně. Právem se o takové milosti praví, že předurčuje vůli fyzicky. —

Pomoc milosti vůli fyzicky předurčující nadpřirozenému skutku jest tak malá, že bez ní vůle stvořená nic ke spášení dopomáhajícího učiniti nemůže. Musí býti tedy nejprve rozum osvěcen, aby dobře nadpřirozené poznal a vůle býti naklá-
něna, aby se snažila jeho dosáhnouti, což děje se milostí povzbuzující, při jejíž činnosti vůle zůstává úplně passionní. Musí tedy ještě přistoupení milosti spo-
lusobnicí, podporující, aby vůle byla pohuta ano dobro samočinně chlti a vy-
konati. Ale toto učení vůle jest fyzické, přisobné. Neboť milost postačující
ve smyslu Thomistův nikterak není s to, aby přisobně pohutla vůli k jedná-
ní, myslí potřebí milosti povahou svou a odvoliti přisobné, aby člověk v tom
nebo onom konkrétním případě skutečně jednal. Milost postačující jen dá-
vá možnost činiti, radí, láká, povzbuzuje, rozum osvětluje a vůli povzbuzuje,
avšak nepřistoupí-li milost přisobná, nikdy nebude s to, aby vůli k souhlasu přiměla, čili aby uvědomila mohutnost žádacího konu. Tedy mi-
lost přisobná povahou svou souhlas vůle přisobí neomylně, k čemuž postačí.
Jste někdy souhlasu vůle neobdobí, jelikož jí schází příslušná síla. Dává
jen možnost — stránka positionní není s to, aby vyvolala souhlas vůle —
stránka negationní. Z toho plyne podstatný rozdíl obou milostí.

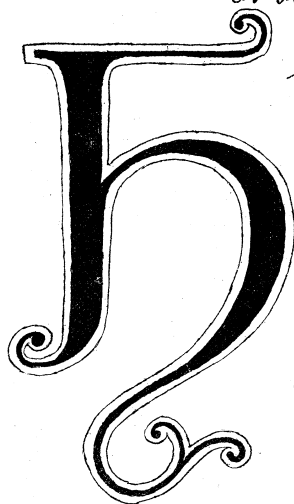
Tak učí Thomisté: *Prædeterminatio phys. prædeterminat hominis voluntatem in actu primo, ut ipsa voluntas cum omni sua libertate se infallibiliter et libere determinet in actu secundo.* Vůle učí samu sebe, poněvadž předurčena byla milostí přisobnou. Filosofie učí: Konem prvním jest bytí, nosť sama věci existující, která z pouhé možnosti do skutečnosti byla uvedena. Kon druhý však značí činnost věci, kteráž prole kon první předpokládá. Jest tedy *actus primus* vlastně uvádění potence do konu, to jest však úlohou fys. předurčení, tedy jest to vlastně něco, co padá v obor konu přech. — Dle jiných jest fys. předur. něco, co leží uprostřed mezi konem prvním a druhým — t. j. mezi vůlí schopnou jednati a svobodným skutkem vůle samým. Koně-
ně Dle některých vztahuje se přisobná milost pouze na kon druhý, totiž jak

že schopnost jednat, již dává milost, dosti čížíci, přechází v kon Druhý. Mnohé sice dějí se pokusy náxory by směřiti, avšak v tom se shodují všichni, že výsledek Dobrého nadpřirozeného skutku přičítati se musí milosti působné a že nemý „slna“ jest věta: „auxilium efficax ad consentiendum et actualis consensus“ a nutná: per illam motionem insuperabiliter et inclinabiliter sicimur agere. To již plyne z pojmu milosti působné, jež jest příčinou účinkující skutku a tato příčina stojí mezi všemi příčinami na prvním místě, ona jest princip, kterýž účm vlastní svou činností klade a působí. Těde konečně k náxoru, to mu i porozování náradků Božích. Bůh musí mítí prostředek, aby v čase své náradky provedl a tím jest mi působná milost. „Non stat simul, quod libera hominis voluntas non eliciat actum illum. (Dokon.)

Vitání xory.

Od Ivana Gundulice. (Bnd.)

Stella vlny plynou

vědy již se blede plynou;
 bílou rukou jasná xora
 zdvihá bránu svého díora
 korálovou, ježto svítí
 zlatem čistým na východě
 Zoro lepa, xoro bílá,
 oršob nebe zlatou zář,
 den již vzniká
 před tvou tvář;
 povstaň jasná, povstaň čilá
 nechej starce milovníka!

Vladař slunce přítahuje
 zlatou udu svých koní
 a zář z moře rozptýluje,
 vzhůru k nebi vzlouhá ramí,

i sny temné z hlavy honí,
 nekryté se oči bojí —
 rozšív, rozšív záři svoji
 jižto den již způsobila.

Zoro lepa', zoro bílá
 ořech nebe zlatou září,
 den již vzniká
 před tvou tvář,
 povstaň jasná, povstaň čilá,
 nechej starce milovníka!

Koc a město se hvězdami
 závoj černý víkol snaly,
 svět by jiný svým hrani
 ořobily začernalý;
 na věřím koč stánek malý
 žďa si slunce, rosy zářá;
 vyjdi braha', tra' je oláša,
 země již se roztoučila.

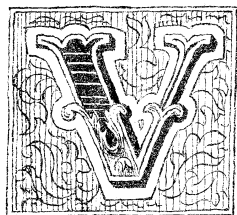
Zoro lepa', zoro bílá,
 ořech nebe zlatou září,
 den již vzniká

před svou tvář;
 povstaň jasná, povstaň čilá,
 nech již starce milovníka!

Tichý pramen klokotaje
 milého dne světlo vítá,
 slavík s perím svým si hraje,
 při pěni si kukačka splítá;
 s vánkem blahým šestohrá
 se strany již rosa moorská;
 kolo tančů vily horské,
 kvítky kraští žela bílá.

Zoro lepa', zoro bílá,
 ořech nebe zlatou září,
 den již vzniká
 před svou tvář;
 povstaň jasná, povstaň čilá,
 nech již starce milovníka!

Čtnosti střežné v řecké filosofii a učení křesťanské. (Ol.)

eskeru jednání lidské má směřovati ku cíli jednomu-
 ku plnění vůle Boží. Tuto Boží vůli lidem zjevena jest, v díle
 přirozené, v díle nádherné. Říká-li se člověk zákonem
 přirozeným, jež Nšemohoucí Pán všetřpil v srdce všech lidí,
 nabývá způsobilosti ku konání dobrých skutků přirozených,
 - stává se přirozeně čnostným. Mnohé jsou čtnosti přirozené, mezi nimi však
 vynikají čtnosti čtyry, jež slovy střežnými, kardinalními. Jsou to, jakoz
 známo opravdost, statečnost, mírnost a spravedlnost.

Než mnohemu snad na právo, proč právě jsou čtyry ty čtnosti, proč jsou

jimi opatrnost, statečnost, mírnost a spravedlnost, proč jich není více nebo méně, proč nejsou jiné? Či nemohou mít pravdu učitelé protestantští, kteří je zavrhují a jiné vyhledávají? Snad pravdu mají alespoň někteří filosofové, kteří mnoho báдали, až svým myslím svým vybáдали jiné ctnosti hlavní. Nikomu by se snad mohl příkladem dobře líbiti Halvin, jenž uznává při ctnosti stěžejné: střídlost, spravedlnost a pobožnost, jinému opět Melancthonova spravedlnost, pravdomluvnost a mírnost. Jiný opět zabrat by se mohl mezi mudrce a z labirintu nejrůznějších domněnek jejich na světlo vynést na př. čtyry ctnosti Scheismacherovy: moudrost, lásku, duchapřítomnost a vytrvalost anebo si je zaměnit za ctnosti Roshea, jenž si vybral genialnost, moudrost, originalnost a sílu. Muohý Sokolovce při své skromnosti spokojil by se rád přebas i s jedinou ctností Fichleova a to: „zapoměti na sebe“, kteréžto ctnosti ovšem odporuje jen jediná nepravost, totiž: „na sebe mysliti“.

Udělíme-li na to, že ony ctnosti hlásala již filosofie řecká, vzناهá se nás nečivě, mají-li ony ctnosti platnost také v učení křesťanském, zmo, cínje se nás duch skeptický, pochybující, zda-li vyvoleny jsou vhodné a zdali volba těch a ne jiných odůvodniti se dá.

Vše bořící skepse vzbudila nejistotu a pochybnost o známých ctnostech stěžejných. Pořiti sice snadno, ale stavěti těžko. Povraťme nic nedá se vystavěti; stavěti přeba, chceme-li něco vykonati. Stavěti nic nemo, hn ve příčině ctností stěžejných, protože mají základ pevný; mně do, stačí, požáti-li se mi alespoň poněkud k tomu základu poukázati. Za tím účelem chci pojednati o 4 ctnostech stěžejných ve filosofii řecké, o původu a základu jejich a pak o platnosti jich v učení křesťanském.

I Ctnosti stěžejné ve filosofii řecké.

Nedá se upřiti člověku konha popravě. Snahu upřímnou a konku po pravě - jako v dějinách stopovati lze - jeví i národové pohanští, pokoušejíce se o vysvětlení mnohých záhad, jichž bez zjevení rozřešiti sice

nemohli, o jejichž však důležitosti a významě tušili. Člověk sám předtím, nežem jest mnohých záhad; důležitý jsou otázky, co jest život, co jest duše lidská, co cílem života. Starověk tajně nebylo, jak významný jsou tyto otázky, ale nebylo odpověď na ně. Ti, kteří osvětlili - j. cyrenaitkové, epr., kurejci a j. - snažili se odvíjeti otázky tyto přepoutání jsouce pouze na tento hmotný svět, čemuž se přiliš ani diviti nemůžeme, a to tím méně, když se závažnými podobnými shledáváme se ještě nyní, když jsme prohanováni po tolik století zapuzeny jsou světlem učení křesťanského. Ti, kteří osvětlili silou se zaslavovali, aby se došli pravdy - pravdy vyšší. Za tehdejších poměrů nemohli se dohadati výsledků, které by souhlasily se smyslem se zjevenou pravdou Kristovou, nicméně snaha jejich jest chvála. Lebná.

Mezi pravými milovníky filosofie předem čítáme Platona, jenž jest původcem nauky o 4 cnostech stejných. Základ, na kterém nauku tuto vystavěl, jest nepravý. Neboť nevěda si vysvětliti boj těla proti duchu, spor, jenž často vzniká v duši lidské, a rozumem připustiti nechtěje, že by bytost jedinečná, duše lidská jedna sporem takovým zmíněná býti mohla, jal se učiti, že jsou tři duše v těle člověkové. Tot základem ku čtyřem cnostem stejným.

Roznávával totiž Plato duši rozumnou a duši nerozumnou. Duše nerozumná dělí se opět na dvě, čímž vzniká trojice duší a sice

1) duše rozumná (λογιστική, λογιστική) vlastní duše lidská, bohu podobná. Ji přísluší poznání rozumové. Tato duše jest nesmrtelná, ostatní dvě smrtelné. Jsou to

2) duše snáživá (θυμική, θυμική), která jest nosičem slávy, lečnosti, hrdosti,

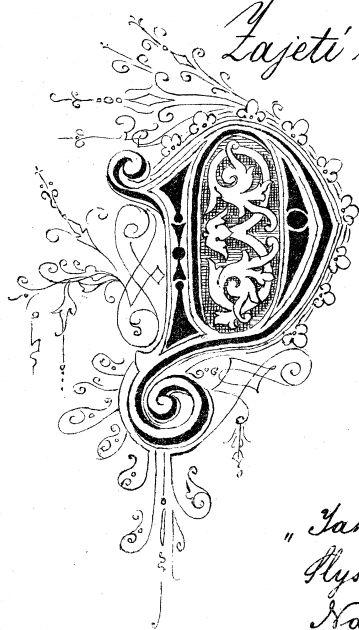
3) duše žádostivá (ἐπιθυμητική), která působí žádost smyslnou. Poznání obou těchto duší je smyslné.

Rozdělení toto, jakož již řečeno, ovlivňuje Plato sporem, jenž ve věku věku vzniká, když žádost smyslná nebo hrdost proti rozumu se poroučí. Jsou-

li tyto jednotlivé části duše lidské v přirozeném poměru, je-li nitro člověka sporádáno, jest člověk ctuosným. Tím zasahuje nauka o přech dušních též do etiky, kdyžto sonlad jednotlivých dušních ctuosť, která jevíme člověka ku blazenosti vede. Je-li ctuosť sonladem, harmonií jednotlivých částí duše, může býti jen jedna; tato ctuosť jedna však zavírá v sobě sonhrn jednotlivých ctuosť, z nichž vytknonti zvláště sluší čtvero ctuosť základných, střežných. Tyto ctuosťi základní vyvozují se z pravého poměru dušních jednotlivých. (Pokr.)

Zajetí a svatba Jakšiče Štěpána.¹⁾

(Bnd.)

řív než leprá zasvitnula zora,
dřív než dennice se ukázala,
bílá víla zavolala mocně
na Avale, na zelené hoře,
víla volá na Bělehrad Stólný,
volá na dva bratry na Jakšiče,
na Mitra a na Štěpána bratry:

„Jakšičové, xlé' vam jitro svitlo!

Plýšíte-li, proč se nestaráte?

Na Bělehrad nšerili Turci

Příklad velmi plynulý
a jasný, až do konce 6

¹⁾ Hlavní poklad národní poesie a starobylých zvěstí mají Srbové ve svých písních, svatebních. Kdo pročítá tyto lahodné plody básnické, pobaví se krásou jejich a sexua' také poněkud srbský život, kterak se rozvíjel na čistém základě národním. Písne ty zajisté poskytují zajímavý pohled ve starou domácnost srbskou, mluví o živobytí, poměrech, zaměstnání a vlastnostech srbských mužů, žen, junáků a dívek, líčí zvláštní chyby a ctnosti jejich. Me nich jsou charakteristické vlastnosti libu skromnost a uctivost; ty však mrzotlačí hrůzství jejich, jež přechází tytýž v humor a hrubost. Nežnost a síla chetnost byla vrozena v duších starých Srbů, ale korunní ctností ^{nadlaská} v prouci lásce ke své vísce. Láska

uuerčili Turci z trojí strany,
jména jejich povédet vám mohu:
Z jedné strany vezír Džuprilije
vede vojska na čtyřicet tisíc!
s druhé strany paša na Vidině
tahne a sním třicet tisíc vojska;
třetí paša z Nového Pazara
vede s sebou dvacet tisíc vojska.
Test-li mým nevěříte slovu
vyjďte jen na ohradu města
a uvidíte na širokém poli
silné vojsko naproti vám jdoucí."

Když to slyšel Jakšio Demetrije
na hbitě on poskočil si nohy
a pospíchal přes tržiště městské
a pak šel na pevnostní hrady
pošival se na zelené pole:

Bože milý, jaký šiv a huřav!
Veliké jest pole Belehradské,
ale kdyby s oblak kapka spadla,
nikterak by na zem neopadla
leč na koně, nebo na Turčina,
nebo na stán některého Turka.

Tímto zjevem junák polekal se,
leknuším ho uchvátila huřav,
že hned naxpět přes příštvé běží;

setraxe se na nádvoří dostal,
nchopil se zruží a koně,
popadl i klíče od bran městských;
bez rozmyslu na koníka sedl mu,
proháněl jej po ulicích města,
dokud k bráně nedojede městské;
rychle bránu otevřel si jednu,
ve vratech tu klíče nechal viset
a ujížděl do širokého pole
kolem vojska Džuprilijě-vezíra,
až i dojel na zelenou horu.

Když však sokol na planině stannul
ku mu teplo teplo vzešlo slunko
na políčku chladném Jahoriku,
tu si teplo junák odpočinul
a sám k sobě počal hovořiti:
„Peša, Dmitro, kéž bys hlavu ztratil!
třeba jsi sám ušel bez pohromy,
neměl bratra opustiti svého,
bratra svého Jakšio Štěpána!"

Již již chtěl se naxpět obrátiti,
o tom však Turci povyk učinili,
na Belehrad Holný nvěřili,
nvěřili Turci z trojí strany;
silné vojsko Džuprilijě-vezíra
nvěřilo na pevnostní bránu. (Pokr.)

moc a důstojensví, žádné hrozby a muka nemohou pohnouti šiba, aby se podvolil.
Raděj volí zemřít než-li křiv a sv. vtru zapřítí.

Příklad této ctnosti heroické podává nám zpěv o zajetí Štěpána Jakšio. —

MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojich miluji sestersky se hádrech;
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Pisobnost milosti a svobodná vůle.

(Dokov. — Br.)

vše bezúhony

*Při těchto názorech však přece hájí Thomisté svobodu vůle u-
čice: Voluntas insuperabiliter, infallibiliter et immutabiliter
movetur et tamen huic motioni potest resistere. Někteří, ja-
ko Alvarez Bannex ošmitají tuto spekulaci a praví, že jen
víra a učení církve může nás poučiti, jiní však požádají
vědecké důkazy. Jsou to následující:*

1.) *Ke svobodě přináležejí nelisnost vůle, jež jest buď činná nebo předmětná.
Činná čili kloučná pozůstává v tom, že vůle rozhodne se k nějakému skutku, při-
čemž jí možno rozhodnouti se i pro opak. Předmětná záleží v tom, že vůle chce svobodně
jen ty předměty, které za sobe uzná. Časem poznává-li rozum dobro absolutní, sa-
mo v sobě, pak tato svoboda vůle přestává, neboť vůle nemůže jiného chtítí než
dobro. Tak svatí v nebi nemohou nemilovati Boha a nekochat se o jeho do-
konalosti. Ale poněvadž rozum lidský v tomto životě vůli dobro nikdy nepřed-
kládá, tak že by vůle nutně k němu nésti se musila, zůstává svobodnou. Vůle
zůstává tak dlouho svobodnou, pokud tvá indiferentnost nsněku rozumového, po-
kud rozum absolutní send o věci neopřekne. Na základě toho v Thomisté:*

Aktivní indifferenčnost má vůle tak slonho, pokud rozum vůli předměty předkládá, jež mají sobotu omezenou. Ale rozum vždy podává vůli předměty tak, jak je ve své omezenosti poznává, tak že tedy obj. indifferenčnost hodičí se k nadpřirozeným pravám zůstane vždy. Z této obj. indifferenčnosti plyne, aktivní, o níž záleží podstata svobody vůle. Tato akt. se nernší ani milosti přisobnou. Jen tehda by byla zrušena, když rozum byl zničen, čehož však milost nepřisobí, neboť nikdy rozum dobro, k němuž vůle má být učiněna, neuznává absolutní, nejvyšší dobro, nýbrž za dobro konečné, stvořené, které jako takové obj. indifferenčnosti rozum zničit nemůže a tedy ani ne svobody vůle.

2.) Bůh přisobí na poražle jeho přirozenosti, tedy i na svobodnou vůli, jen pak, aby ji učil ku skutku svobodnému. Bůh všemohoucí nejen stvořil bytost, nýbrž i učil ji k činnostem podstatě přirozeným. Tedy i milost nejen skutek přisobí, morí svou, nýbrž přisobí skutek svobodný i. j. svobodně vůli přirozený. Ano právě proto je skutek ten svobodný, poněvadž Bůh jest to, který ho všemohoucí m. lostí svou učil a ustanovil. Dle této nauky odporuje si tvrzení, že by Bůh ovlivl pravozoval na svob. vůli a při tom ji ničil. Sv. Augustin o této příčině: „Magis habet voluntates hominum in sua potestate, quam ipsi in as. Si ergo creata voluntas se ipsam, quas i suam voluntatem praeveniens potest se in consensum liberum debet minare, cum omni potens Deus eandem su. a efficacia praeveniens item praestare non poterit?”

3.) Milost přisobí přivádí za sebou nutnost, aby vůle s ní spolupřisobila. Tato nutnost představá z úradku Božího, který svobody lidské rušiti nemůže. Tedy ani z něho pochovající nutnost, aby vůle s milostí ničinkovala, svobodu vůle rušiti nemůže. Vůle rozhodnuší se k nějakému skutku, o němž časem jiné, ho skutku konati nemůže, ale tím se nernší její svoboda, neboť konání to ho skutku jest již důkazem existence její. A tak také se po má s milostí. Jako nutnost onoho skutku následuje formálně se pro se, když vůle se svobodně rozhodla, tak i nutnost milosti přiváděná virtuelně nebo equivalentně následuje po svobodném se rozhodnutí vůle, tato nutnost plyne z vlastního ho učení se svobodné vůle, o níž i základ svůj má. Protož mernýj někteří Tho.

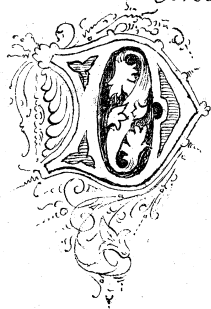
mišle' nutnost' conueniens anebo consequens a pravé: jisto jest, že skutek se stane, ale z toho neplyne, že to buďe skutek, který se stane nutně, po-
něvadž Bůh ho učinil, aby byl svobodný. *Necessitas ista est ex suppositione
quod erit.* — Ku objasnění: Bůh předmět člověka - tedy člověk jedná nutně.
Závěr říditi se musí šle předešlé, které má ten smysl, že Bůh učinil člověka, aby
jednal svobodně, tedy i nutnost zároveň jest ta, že nemůž se svoboda lidská.

4.) „Člověk nemůže pod působením milosti aktuelně učiniti něco tomuto přiro-
bení opačného“. Logika učí, že tomultě předmětů mohu přikládati jistě vlast-
nosti, které položeny vedle sebe, nemohou zároveň tomultě předmětů přislusěti.
Ku př. lavice jest černá a bílá. Successivně mohu posém vlastnosti by předmě-
tu přikládati. A proto rozdíl činí theologové mezi smyslem složeným a rozdě-
leným (sensus compositus a divinus). V smyslu rozděleném předsavoují si před-
mět, když mu přikládám vlastnost, kterou in actu má a zároveň schopnost,
míti vlastnost druhou. Tak nemocný může býti zdrav. Přelíc k milosti přiro-
sobné ve smyslu složeném nemohu říci: milost přirobná a faktický nesouhlas,
za to docela šobře se rovnává se zákony myšlení, říci: milost přirobná a mož-
nost nesouhlasiti. V tomto smyslu pak vykládají slova sněmu Trid. ss. 6.
c. 5, že člověk může milost odmítnouti. Pak - absolutně řečeno - může vůle
milosti přirobné odspirati, avšak ve skutečnosti se to nikdy nestane. —

Posém hájí fakto škola thomistická svobodn vůle šle jmenaca ne šle
skutečností, o níz především vědě starati se jest. Mimo to nechodí se náro-
ken, aby na základe jeho lid byl veden ku mravní dokonalosti. Neboť pak není, im-
nen jednostlivec svojimi hříchy, nýbrž milost postačující, vlastně nepostačující. —

Útlosti stěžejné vědecké filosofie anění křesťanské.

(Pokr. Ol.)

uše rozumová zajisté a duše zářostivá poví lakarka protivné
póly, duše zářostivá vpirá se vždy proti rozumu, a proto ji rov-
náva Plato s hydryn mnoho hlavou. Uprostřed mezi oběma duše sna-
živá, podobající se lon, jenž přirozeností svou stojí při rozumu a

Pro boni
pul m
1. 17
not

užitek
ne v

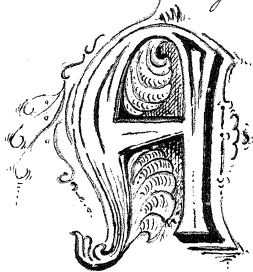
pomáhá mu v boji proti hyšbě mnohohlavé. Aby tedy pravý poměr mezi částmi duše vznikl, musí duše rozumová i den Dobra, Boha poznávat, horlivě proti toužebnosti a proti duši zářivosti odpor vésti; duše snaživá musí pomáhati rozumu v boji proti duši zářivosti, aniž smí podlehnouti zářivosti a s ní ve spojení proti rozumu bojovati. Z pravého poměru duše rozumové ku dvěma ostatním odvozuje se první ctnost základní - moudrost (σοφία) aneb spaknost; z pravého poměru duše snaživé ku dvěma ostatním odvozuje se třetí ctnost - mírnost (σωφροσύνη); neboť duše zářivost má od smyslné zářivosti upravitěti, tak jak toho žádá rozum a duše snaživá. Uvádne-li pravý poměr všech duší najednou, máme obraz čisté ctnosti základní - spravedlnosti (δικαιοσύνη) vicholu to všech ctností. K této ctnosti přičítá duši zbožnost (δουλοσύνη) t. j. spravedlnost. Ctnostmi tímto spravován býti má každý jednotlivec, má-li cíle posledního Dosaže. Než nejen jednotlivec, nýbrž i celý stát má se jimi řídit. Vyznam veliký tudíž o něm ctnostem přikládán byl. Aby ukázal, jak ony ctnosti proniknouli mají ošecho zřetelně státní, rovnává Dáto stát s člověkem. Dokonale sporádán je stát dle učení jeho teh. i až, když sporádán jest dle obdoby mraoně dokonalého jednodlivce, a naopak mraoně dokonalý jednodlivce musí ve svém nitru, zejména mezi jednodlivými částmi duše zavést i řád obdobný řádu mraoně pokročilejšího státu. Tako rozexnává Dáto tři části duše, tak má dle jeho názoru rozdělen býti stát ve tři stavy: 1) stav vládců, kteří mají vynikati moudrostí, 2) stav strážců, jimž za povíť býti má zmužilost, a 3) stav prvních, myslníků, řemeslníků, polníků a p., jimž sluší ctnost mírnosti a zřetlivosti. Jestliže v skutku každý ze tří uvedených stavů přislusnou sobě ctnosti vyniká, tu ctnost spravedlnosti ve státě vládně dle nejvyššího rozsahu a rozkořtu svého, jelikož všem zvláštním pravou měrou dostato se náležitě plátnosti. Moudrost vládců totiž vládně, síla strážců rovně propůjčuje a stav řemeslníků má snáby hmotné zákony rozumu. To zřetelně vidí tudíž na vládcích, kteří oba nřsoř stavy vésti mají na prospěch státu celého, má jednodlivcům. Plm souvisí výrok Platonův, že stát ideální stane se skutkem, až filosofové vlády dojdou, nebo až vládcové stanou se filosofy.

Analogie mezi člověkem a státem vřde Popodrobna jest provedena, a z této vzájemné spojitosti povahy jednodlivců a ústavu státní vyvřítá, že občaniim ve špatném státě nelze býti Dobrymi, a že filosof se má takového státu buď straniti, anebo

předevšímho vzdělání a propracování ku sv. vědě, jejíž nauky jsou nad míru vneseny ne tak snadno pojmá se baží duchem mládežnickým. Dříve, než mládež počne se otíratí svatou vědou, má se vzdělávati spisovateli pohanskými. Jiným prospěchem jest, že z knih pohanských, co tam Dobrého, si ovojníme a toho používáme pro vědu křesťanskou, a za výhodou ještě kladě, že ve spisech pohanských sice nepřekně a nepravdivé věci mnohé se naskytují, ac se tam i mnoho Dobrého a ušlechtilého nalézá, ale že jiných z baží a bludův pohanských poznati můž vnesenost pravdy křesťanské. A jako sv. Basilus, tak soudili přemnozí jiní sv. otcové. (Pokr.)

Zajetí a svatba Jakšiče Štěpána.

(Bd. — Pokrač.)

le v městě hluku nepovstalo
nerahoukla děla ani pusky
Ejhle již si otevřeli bránu
bez odporu, bez větší ztráty!
Ve Belehrad Turci vtáhli řadou
a v tom městě hrozné skutky pásou:

hlavy se kou, do zajetí berou,
všude kupci spustěné zboží;
vzděného též roba zaročili,
zarobili Jakšiče Štěpána;
z něhož Turci vysabíli
na bílého koně pod pruzím —
protože jest vrostlý a slivný,
nechtěli ho Turci zahubiti —
do zadu mu uvázavše ruce
svedli ho ve stánu k vezírovi.
A když přišel mládek před vezíra,
křikot jemu svázán poklonil se,
políbil mu koteno a ruku.

Vezír jal se roba prohlížeti
a když viděl, že je velmi krásný,
neobykloučinil mu počtv:
všechnu děla káral vypáliti;
pak mu vezír sám snal penta, prukou
sám mu přidal oruzí a koně,
po své horě s chloubou si ho vští.
Když pak Turci město vypálili,
pohmulo se vojsko poše městem,
pohmulo se i vezír Džupreljov
se svým lidem, převeli kým vojskem.
Když by viděl Jakšiče Štěpána!
při vezíru jede na koníku.

Když bys viděl vezírovo vojsko:
 nezáhne s ním vezír do Izuprije,
 nýbrž sahne do Hambula města,
 do Hambula k Otmanskému cíři,
 by mu, mládce zajačého poctil.
 Když pak vezír do Hambula došel,
 do skostního sultánova doora
 k sultánovi do srazu, ostoupil,
 políbil mu s úctou bílou ruku,
 pak si cíř sedl na koleno;
 svého roba přivodl si také.
 A když mláďec před sultána ostoupil
 políbil mu stěvoce a nohy,

ba i stoly, za nimž, cíř seděl.
 Když ho sultán uviděl a poznal,
 rázal, by si vedle něho sedl
 a pak jemu jal se hovořiti:
 „Plyš, jinnáče, Takšiči Šejháne!
 Pstnuči se a Bňh zachovej tě!“
 Měťám, tě veliký'm vezírem,
 povýším tě za vezíra, o Rosně;
 bñdš oláďcem nad vezíry sedmi,
 a dām ti těch šcerků za manželku,
 vypravím tě jako svého syna;
 víš, že Rosna je můjch zemí hlava
 a ty, bñdš, vedle mne stěš provj (Bñh.)

Štuka o štátu.

(Še zásad sv. Tomáše Aqu. - Pr.)

Nynější boj proti církvi katolické nejen lásky k ní, v. rozohnil, nýbrž i z. na polí p. v. velmi blahodárny účinek spůsobil: probudil totiž katolické myslitele, by ku staré církevní vědě se obrátili a u ní i rady i zbraně hledali. A o nepřehlédnutelné, i když vel. kých učenců staré i novější doby, kdo by s úctou a úžasem nexasavil se u Otce fi. filosofie církevní, sv. Tomáše Aqu., kterýž Undělem školy rodu jsa, tak slavný jest?

A zajisté Bñh sám ovnknuv našemu sv. Otci Lvu XIII, by při nynějším zmatku po. jinn v životě církevním i sociálním pamjicích bohotoce katolické na om hvězu nřozornil, která pro nř stejnou jasnost zřř, by je k pilnému a vytrvalému študová. ní jeho zásad i ve vědě i v sociálních otáčkách povzbudil, hevně jsa přesvědčen, že jen tenkrát větu xpromoženo a bñdš pñkud odstraněna bude, jest-liže svět vrátí se k na. uce křesťanské, která ve spisech sv. Tomáše jako o nějakém nevyčerpatelném pokladu nložena jest. Pokusím se z obsáhleho díla sv. Tomáše „de regimine principum“ kte. řěz bych více odporučil oněmu, který o zničení společnosti lidí ke tak níkladně pracu. jí, některé myšlenky jenom vyhledati.

Uvědomím si, že ne vše, co sv. Tomáš v díle řečeném píše, k poměrům našim se hodí a, niž proto u posuzování stavu věcí za měřítko sloužiti může, než lidsko stalo se za těch šest století ve svých reálnějších poměrech a podmínkách společenského života jiným a proto méně pro nás na váhu páda, co velký tento duch ze 13. století o obchodu, průmyslu, zemědělství, zakládání měst a j. psal, jakkoli vše to velmi zajímavé jest pro děje, historie. Jinak se věc má s olázkami, které společnost lidí koná a její podstatné záležitosti za předmět svůj mají; neboť o této věci bytost její se nemění. Pokud svět světem bude, vždy bude nějaká světská moc a rozličné formy moci, této; vždy budou zákony panovati a rozličná práva atd.

Na počátku spisů svého „de regimine principum“ odůvodňuje sv. Tomáš předsed socialní povolaní člověka. Člověk od přírody k tomu určen jest, by ve společnosti žil. Důkazem toho jest potřebnost člověka před jinými tvory. Živě od přírody má vše, čeho k vývoji svému potřebuje; člověk však nejen k zachování a zkonání tělesnému, nýbrž i k duševnímu vzrůstání potřebí má pomoci lidí jiných. Vytkněme, co do této stránky jen jeden rozdíl mezi člověkem a zvířetem. Zvíře jest přirozeností svou holé, nemusí ničemu namáha se učiti, ale člověk všemu od jiných učiti se musí, a to poněkud hlubokou a s mnohým namáháním a obtíží. K tomu cíli má člověk řeč, kterýmžto prostředkem ve spojení jest s jinými lidmi a od nich se učí. Zvíře řeči nemá, než nemusí se ničemu od jiných učiti.

Člověk obdařen jest rozumem a tímto, má-li důstojnost svou zachovati, o konání svém se řídí. Kdyby člověk o samotě a sám pro sebe žil, sám rozumem po své vůli královal, měřítkem by mu byl o konech jeho. Avšak jest člověk dle přirozenosti své tvorem společenským a politickým, určen by ve styku s jinými žil, by od jiných potřebné věci sobě zaopatřoval, neb jim je užíval, i kol lidská stáda jest vůbec vzájemná podpora.

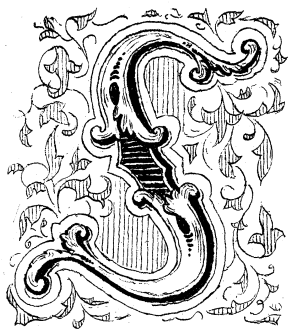
Jest tedy přirozeno člověku, by ve společnosti jiných žil. Velikou však nejsou všichni lidé stejní, jeden o to, druhý o ono stáda, tento pro jiné než onen bází, jiný cíl sobě vytýká, a poněvadž též síly jednotlivci různé jsou, proto potřebí ve společnosti lidské, by z ní od její společenské možnosti byl akali, dobré, umění, autority, která by řízením svým spravovala, i o společnosti hájila a je řídila.

MUSEUM.

„Církev a vlast-ty v mojich miluji sestarsky se nádrech;
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Ústnosti střežné v řecké filosofii učení křesťanské. (Dl. Pokrač.)

První strany nevá se však upírali, že mnozí so. Ukové vyjetu.,
provali proti filosofii pohanské. Než toto vystupování netýkalo
se tak užívání filosofie samé jako spíše bludů, které se na.,
skytnuji ve filosofických soustavách pohanských, Než popatíme,
odkud ony bludy? Za sobou těch nemohli, ani při nejlepším vůli
čistě pravdy se doobádali. To kmite se dořídili pravdy jedné, na.
skytly se mnohé záhady jiné, o nichž před tím, ani tušení neměli, a záhady tyto, nerozříci
pouhý rozum, nýbrž moudrost Božská sama. Aby však upokojení vnitřního došti, spo.,
kožili se, četami, vymyšlenými, hypotézami, kteréž pravdy postražaly. Plato, a Aristoteles
příkladem Sokratovým, učení jsouce, poznali jsoucnost Boží. Za jisto, měli, že jest Bůh,
vládcem všehomíra, jenž jest také původcem světa. Než tu naskytla se jim obtíž, jak původ
světa vysvětliti. Upravující se zásadou: „z ničeho není nic“, vzniku světa působením božím ji.
nak objasňovali si nemohli než tím, že uznali věčnou hmotu, z níž Bůh upravil svět.
Původně Cicero souvě, že prozřetelnost Boží, vůli svět, narazil na překážku, která jej zůstavila.
v pochybnostech, zvali prozřetelnost neodporuje vůli lidské. Pravdy vyšší, než naše, oba pojmy

sloučiti nedověděl. Proti takovým a podobným bludům sv. Otcové nemohli se chovati lhostejně a rovněž nemohli schvalovati, aby věřící filosofy přecitlivě, zjevení Božího zanevřovali. Tak sv. Jeroným křádal kněze, kteří místo žalmi čelili veselohry, a sám o sobě vypravuje, že, jak Boží prozídatelnost vylíčen byl od náruživosti, a jakou se dal na krásné vědy.

Proti takevemu zneužívání filosofie právě brojili sv. Otcové, jakkoli, dobře si toho vědomi byli, že nezbytně jí potřeby, především aby se slabila - jakož i v. sv. Klement Alexandr. Říjský - útoky sofistiky, a aby překázela chytrým obmyslům, kterými se nklady činí pravdě Boží. Hlají-li filosofie pravdu čerou, hledí-li ji, pokud možno, objasniti, vykonává několik vznešených, rozumných vědomostí, nýbrž i posvěcujících. Proto právě hlásal sv. Augustin, že filosofie není třeba se sřítiti, ba naopak že si ji křesťané osvojití mají, nenechajíce ji v rukou filosofů pohanických, sřiteltiv to nespravedlivých. Philosophi autem, qui vocantur, si qua forte vera et fidei nostrae accommodata vixerunt, maxime Platonici, non solum formidanda non sunt, sed ab eis, tamquam injustis possessoribus in usum nostrum vindicanda.

Nice není tuším ani třeba uváděti na důkaz, že filosofie pohanická potřebovala byla bohovědy, že však se jí smí užívati jen posud, pokud bludů nehlásá, ježto řád přirozený - předmět to bádání filosofického nemůže odporovati řádu nadpřirozenému - předmětu to zjevení a bohovědy. - Ovvero, ctnosti střejných dle nauky Platovy uvádějí sv. Otcové jako sv. Ambroz, Augustin, Jeroným, Řehoř V. sv. Bernard a bohoslovci katoličtí ve seních, čímž je uznávají pravými. Nemají-li však ctnosti ty základu jiného, než jaky byl přel Platů platnost jich, jakožto ctnosti střejných může se bráti o pochybnost. Ale o učení křesťanském mají základ pevný, pevnější než v pohanství, poněvadž nepravdiva jest dle zjevení Božího nauka o přech duších v těle lidském. A jako Plato psychologicky vyvořil ctvoro ctností střejných, tak i nyní psychologicky vyvořiti se mají, xění-li mítí buďme ku mohtnostem duševním a nikoliv ku několika duším v těle lidském. Pořád-li se ctnosti ty z mohtností duševních vyvořiti, osvědčí se zároveň jejich platnost.

2. Při duši lidské poznáváme především mohtnost poznávací a žádací (snáživost). Mohtnost poznávací podle předmětů "Setí se o mohtnost poznávací, nižší, smyslovou, která poznává předměty smyslné, a mohtnost poznávací vyšší - rozumovou, kterou pro"

"Potentiae specificantur et diversificantur per objecta."

znáváme předměty našsmyslně, a nepřímě také předměty smyslné. Rozdělení obřobrie skledáváme při mohutnosti vlnhé, řádáci. Každá zajisté bylost živoá nese se přirozeně k tomu, co jí přiměřeno, aby se zachovala, ogyvinnla, a zřekonalila. Snaha tato sluje pndem přirozeným - appetitus naturalis. Bylostem však, které poznávají bndě smyslem aneb i rozumem, nřelen kromě pndu přirozeného pnd probuzený - appetitus elicitus -, směřující ku věcem, jež byly poznány. Tento pnd probuzený sluje snaživostí. Snaživost v člověka jest řuřonů mohutností, kterou se člověk táhne ku řobru, jež řobrem býti poznává, a oboraci se řve zla, jež zlem býti poznává. Předmět, jež řádáme, můře býti smyslný přiměřený naš řirozenosti smyslové aneb našsmyslový, kterýž se shoduje s naš řirozeností řncho. řon a rozumem poznáván jest. Pořle řozřilného předmětu řuřuřme i mohutnost řádaci, řnživost, v nižší (smyslnou) a vyšší (řozumovou), kteráž se nariývá vůlí. Vůle bazi předeřím pro řobrech řnchových, toliko nepřímě jsou jí předmětem také řobrie smy. řlná, pokud je toř řozum povazuje za řrostřevěk ku řosazení řobrie řnchového. Po smy. řlných předmětech řoně římě řnživost řmyslná, kteráž nutně pro nich bazi řmuv, řakmile je smysly řobrymi poznaly. Poněvadž však tato mohutnost řnživost řnživost řmuv jest mohutností vyšší - vůlí řvobodně, můře vůle řopustiti anebo překazit, aby řnaha, smy. řlná byla řyřlněna. Vře řřičině má se řřiviti vůle řozumem. Řozum řřímě řpřisobí na řnživost řmyslnou, prořož můře řvniknouti řpor řer řmím a řnahn řmyslnou. Řmyslná řnživost řeřoně řvobodná, musí řhřiti řo řobrie, které jí řmysl řakorř řobrie řředřlaonje. Řozum řřák můře řonřiti ř řobrie řakore řocela řřnak, řnřává řmuv. řy, ře řádáný předmět řpřisobí okamžitou řokor řmyslnou, řle řonři řnřm, ře řřeká, ři řobrie řyřřimuv. Řpor řento řokřřiti jest na vůli, kteráž řřivě se řyřokem řozumem má řozum řřivřiti řnživost řmyslnou. Řeřině-li řak vůle, řřivřuje-li řmyslně řnživosti, musí řak řon a řorřářek, řřmř se řoponřiti řleho. Řřivě-li se řřak řřeky řkřky a řře řo řednání vůle řozumem, řřekorává-li vůle řře řřloun řozumu řřně a řnřřivřiti, řvniká řnuř řřirozená.* Čnuř řřirozené řnřř řřvřiti se řaji ř řvřěho řomě řon řozumu k vůli a k oběma mohutnostem řádacím řyřř a řnřř.

Řebot řlastnost řozumu, kterou řokřnává řobrie a řle, anř řodřehá řmyslnosti je, ři se řřakřnosti, řonřřnosti (Prudentia est ře řbonař et malař neutraumque scientia řv. řug)

* ř. řug. Virtus est animi habitus naturae motu atque rationi commentarius. řib. ře řiv. řuřř. 31.

Vlastnost vůle, kterou jedná o výroků rozumu, jeví se spravedlností; neboť vůle ne-
 povoluje smyslné snaživosti sobecké dává každému, co jeho jest. (Justitia est habitus a-
 nimi communi utilitate conservata suam cuique tribuens dignitatem, sv. Aug.). Vlast-
 nost smyslné snaživosti, řízené vůlí a rozumem jeví se může dvojím způsobem: Může
 se totiž odůvoděti smyslná snaživost ku předmětu buďto jednoduchému (bonum simplex)
 anebo těžko dosahitelnému (bonum arduum) Ode těchto předmětů různých rozděluje
 scholastika snaživost smyslnou ve dvě části, jež slují concupiscibilitas a irascibili-
 tas. Zdrůžde-li se snaživost smyslná dobra jednoduchého, jež smyslním sice se zdá bý-
 brým, o němž však rozum soudí, že odporuje dobru vyššímu, vzniká ctnost mírnosti (zdr-
 žlivosti), jejíž výměr podává sv. Aug. takto: Temperantia est rationis in libidine, at-
 que alios non rectos impetus animi firma et moderata dominatio. Je-li však dobro, po-
 němž rozum touží nesnadno, obtížno, třeba, aby vůle překonávala snaživost smyslnou,
 jež se ono dobro přičí, jinak: třeba jest ctnosti čtveřé, statečnosti (fortitudo est consi-
 derata periculorum susceptio et laborum perpressio-sv. Aug.). (Dok.)

Zajetí a svatba Jakšiče Štěpána

(Brd. — Pokr. —)

a to cín Štěpán odpročel:
 „Tmoký círe, všeho světa hlavo!
 nikdy se ti nešám poduciti,
 nikdy svého nezísknu se křížě,
 nikdy zapřít nechci Krista Pána,
 kdybys za své stoly posadil mě,

bohatství mi snesl všeho světa;
 za věru jsem hotov zahynouti.“
 Když to slyšel Sultan Omanský,
 velká žalost sevřela mu dvi;
 přec však peřel zavolat kate,
 aby zabil Jakšiče Štěpána;
 ale štěstí příchvilo mu bylo,

njal se ho vezir Džupreljov
 a hned jal se círa přemlouvati
 „Pro Boha, ne, cáři, hospodáři!
 nechtěj, pane zhubit Jakšičův rod,
 protože jsem salmu čestné slovo,
 že mu, cáři, na život nesáhnu,
 raděj mi ho prodej za peníze,

náhradn' si nádhernou sám za něj,
 čisté zlato, maďarské šňůčky;
 ovedl jej do Džuprije svojí
 a svou cti se zachrániti mohl,
 že co nejdrív bude z něho Turcín.
 Tehdy štěstí přáxnivo mu bylo:
 na cáři ho vezír vyprosil si.
 Vyplatil zaň příslibenou cenu,
 ovedl ho do Džuprije svojí.
 A když vezír do Džuprije došel,
 v komnatě a ve své společnosti
 posadil ho na koleno sobě,
 jako svoji hlavu chová si ho,
 na všeliký způsob pokouší se,
 zvali by ho přece nepřivedl,
 aby se dal jinnáko poturčiti;
 přemlouval ho po celý rok stále.
 Když konečně uplynul rok celý,
 všechno proustvo turecké si poxoval,
 přivedl jej, by ho pončili;
 mluvíť tedy hořkové a suďí:
 „Poslyš, robe, Takšičü Še páne!
 rožkar máme od vezíra sámý,
 abychom tě dneska poturčili,
 on že si dá šecerku za manželku,
 jež jest lepší nežli bílá vlna;
 uděláť tě velikým vezírem,
 na Paxaru budeš velitelem,
 kde se mnižš obohatit skvěle.
 Pakliže se neďáš poturčiti,

musíš hlavu pod meč položití.“
 Avšak Takšičü odpověděl jim směl:
 „Děkuji vám hořkové a suďí!
 holov jsem svůj život položiti
 pro křiv' svatý, pro Rožicku boží
 a pro zákon meho Krista Pána –
 nikdy se vám poturčiti neďám.“
 Lito bylo Džuprijč-vezíru,
 přec však veli pravému katv,
 aby zhubil ščavru zarytého;
 avšak štěstí přáxnivo mu bylo:
 ujal se ho pašá na Paxaru,
 přimlouval se za něj u vezíra:
 „Ach ne, pro Bůh, Džuprijč-vezíre!
 zřek' jsi se mně čestně nexamčil,
 že mně, pane, na život nesaáhneš?
 raděj mi ho prodej za peníze,
 náhradn' si nádhernou sám za něj,
 čisté zlato, maďarské šňůčky;
 vzal bych si jej do Paxaru svého
 a svou cti se mohl zachrániti,
 s'dva přijde mladík do Paxaru,
 že co nejdrív bude z něho Turcín.“
 Opět štěstí přáxnivo mu bylo:
 na vezíru vyprosil ho pašá,
 koupil si ho za šňůčky zlaté,
 ovedl ho do Paxaru svého.
 A když pašá přišel do Paxaru,
 do ščora a ve společnost svojí
 zavolał si otčí sluhu svého,

zavolał si sluhku Hlusina :
 „Hlusine, věrný sluhobůdku !
 vše si toho roba otevřďávám,
 hajďy tam s mím do přizemí Soli,
 zotvoř všech dvandčero sklepů,
 ve dvandčej zámku toř dohlavce,
 nespomeň všechny dveře zavřď,
 aby nevíel měsíce ni slunce
 ani lidí, aniž běloho dne :
 mřít'me, jak tam bude vesel,
 Dali se vřau přeco potvřďiti !
 Věrný sluhka nposlechl pána,
 zrajatce vzal za bělouškov rukou,
 odveřď ho do přizemí Soli ;
 zotvořal všech dvandčero sklepů,
 ve dvandčejm nechal samotného,
 nezapomněl všechny zámky zavřď.
 Tu ho přizel pašo na Paxoru,
 tu ho přizel po celý rok stálo,
 až se pašo litost' sám pohnul,
 přověř mladou zavolał si dvřku :
 „Děcko moje, čistě zlaté moje !
 poslouchej mne, co teď řeknu tobě :
 Ověř se do komnaty skvoštně,
 otevři si dveř by skříně zlatě,
 oblekni se o koncho nejškvoštnější
 z kařivy a čistějšeho zlato,
 přioděj se šatem nejjemnějším,
 jenž je zlaton síti potažený,
 v rukou vezmi stříbně jabličko,

pod páže pak láhev jasné vody,
 smř jest květi horské, vřočníce ;
 slýchával jsem, provřďali mř to,
 že ta voda p zapomnění např :
 že kdo se ji myje anebo ji pije,
 zapomene na roďiče vlastní,
 zanecha' svůj také svojí vřy ;
 naxě sejdě Soli do přizemí,
 zomřkej si dveře dvandčery,
 vřak jakmile otevřď si dveře,
 nespomeň za sebou je zavřď ;
 když pak přijdeš k Šepánovi, Šerko,
 nabřďni mu láhev oně vody,
 aby se ji napřl, nebo umřl ;
 pokus se jej takto oklamati.
 Křby se řal mlařik potvřďiti,
 pojál by tě za manželku věčnou.”
 Hájkuna si toho řávo přála :
 přec' rokem ho jenom málo shľřla,
 avřak ořtně mřčila ji láska ;
 celě noci vřřřla ho ve snách,
 po celě řni horečka ji brala ;
 protož řářa sebrala se rychle
 do komnaty skvoštně vystouřřla,
 otevřřla by dveř zlatě skříně,
 z nich si vřřla ořř nejškvoštnější,
 z kařivy a čistějšeho zlato,
 pokrřřla se řřtem nejjemnějším,
 jenž jest zlaton síti potažený ;
 v ruce mřřla stříbně jabličko,

podpáším pak nesto lahev vody
 do níž dala horskou úrodnici;
 pak ovesla do přizemí dolů,

zomýkala svandetero sklepů:
 jakmile však svěže otevčelo,
 hned je zase pevně zamýkala. (Dok.)

Nauka o státu.

(Lexikon sv. Tomáše Ak. - Br - Jk. -)

Autorita jako společnost celou v jednotu spojí, kterážto jednotu o, přet jenom moci se udržeti může, ergo: „necesse est in hominibus esse, per quod multitudo regatur“. Cílem moci této státní jest blaho společné. Panovník nesmí svého prospěchu, svého užitku, svého blaha a dobra hledati - neb tenkrát platí o něm slova Duchů sv. skrze ústa Ezechiele: „Vae pastoribus, qui pascebant semet ipsos.“

Nonne greges a pastoribus pascuntur? Moc pana ním od Dobra, by ji jen blahu a prospěchu poddaných užívá. Avšak nevěje se tak vždy. A jakto správa společnosti buď pravá, neb nepravá jest. Jest-liže vláda více svého než společného prospěchu hledá, jest vláda jeho nespravedlivá a takového zoveme tyranem, samovládcem, juk násilím a nespravedlností se řídí. Která-li se správa moci vládní v rukou více osob, jejichž cílem jest ne společné, nýbrž vlastní Dobra, nazývá se Oligarchie a od samovlády pouhým počtem vládnoucích se liší. Konečně jest, demokracie, ve které lid mnohým svým bohatým vládu nje přemáhá, lid celý pak ika jedním tyranem jest.

Vláda spravedlivá rozličné formy má. Hlavními jsou aristokracie, spočívá-li moc správní v rukou stavů vyšších šlechtických, a nejvyšší stupeň moci vládní: monarchie, tu moc nejvyšší patří osobě jedné, jejížto cílem jest: vládu spravedlivou a bohumilou o blaho poddaných se starati.

Poznavše rozličné ty správy, kterými autorita vládní projevovati se může, lážeme se vším právem, která nejlepši jest, která nloze své nejnáze a s prospěchem největším radost učiní? Pravili jsme již, že cílem společnosti jest blaho společné, největší však blaho a Dobra společnosti sjednocené jest jednotu, kteráž se zve mír. Bez míru jest život prosperitý nemožným; a tuto jednotu, tento mír zachovati - toť po předs. stí úlohou vlády; jednotu však nejsnáze udržeti může, co osobě jedním jest: každý mo.

narchii přednost dala hlavně před kteroukoliv jinou státní formou třive uvedenou. Právě tuto podporuje celý vesmír (universum), kterým jeden Bůh vládne. Ještě princip životní vlády celém člověku: jedna duše panuje nad vegetativním a sensitivním životem. A jak vznešejí a krásný obraz jednoty vidíme v každém ulu včel, jímž královna nechybná! Přednost monarchie před jinými formami státními dokazuje sv. Tomáš ještě z příčiny jiné. Pane-li se monarchie samovládou, pak jest zajištěna zlem největším, mnohem větší než nestěšným než které vyplývá z aristokracie neb demokracie, obdrti-li se tyto oopak, a však monarchie mnohem víceji mění se v samovládu a vesprodi než formy ony ostatní, čehož dokladů dost a dost dějepis nám poskytuje. Z toho soudí sv. Tomáš „magis est expeditius sub rege uno vivere, quam sub regimine plurium.“

Nkol tedy, který Anžel školy moci státní připsuje, jest jednota a pořádek ve státu, avšak jednota tato spočívati musí v míru. Nesmí pak jednota tak balce sahati, by jako dle nějaké šablony život v myšlení poddaných spravovala a vše stejným učinila, nýbrž meze její sahají protně, by spoluxiti všech v míru umožnila. Právě opak vidíme ve státu moderním. Tento chce jenom vše rovným učiniti: žádný individuální ráz, žádný samostatný vývoj, vše musí býti rovno i život náboženský. Proto sváry pořád mezi stranami, zvítězí-li jedna, potlačuje druhou a čeka ji být osud, podlehně-li časem straně protilemé! To jest ovšem stát pod jednou hlavou, avšak jednota bez míru.

Monarchie jest tedy nejlepší formou státní, její však převrat největší nestěší přináší; neb „corruptio optimi pessima“, „sicut regimen regis est optimum, ita regi“ mon tyranni est pessimum.“ Mnozí nepřátelé vytykají sv. Tomáši, že učí, aby samo. vládce, stav se nesnesitelným, i zavražděn býti směl. Že to bů, vysvítá zřejmě z nanky jeho. Sam učí asi takto: Pokud možno, jest aspoň ku vyčkání lepšího času radno vládu jeho snášeti. Neb povstání proti tyrannu může mít mnohem horší následky, než zla by. la vláda jeho. Nepovstá-li se povstání, pak samovládce mnohem křečejí vládnouti bu. de; povstá-li se, pak vláda nová, zmocnivši se panovníctví násilím, jen násilím opět a krutostí bůn sobě pojisti. Dokladem toho jsou Tyrakny. Když vládl tam Dionysius, přáli sobě všichni objevatelé města smrti jeho, až na jednu starěnu, která se o zachování života tyrannova ustavičně modlila. Dověděv se o tom Dionysius, ptal se ji po ho. kumce modliteb jejích. (Dokon.)

MUSEUM.

„Církev a vlast ty v mojich miluji sestersky se nádrěch;
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Sušil.

Čtnosti střežné v řecké filosofii a učení křesťanské. (Dok. - Ol. -)

a tímž základě vyvozuje sv. Tomáš zobrazení čtností střežných přichlé. Daje ku Dobru rozumu, z něhož ony čtnosti vyplývají, a pak ku podmě-
lim rozdílným oněch čtností. Na otázku zajisté: „*Quid sint qua-*
tuor virtutes cardinales“ odpovídá: *Respondetur, dicendum, quod nume-*
rus aliquorum accipi potest aut secundum principia formalia aut se-

cundum subjecta; et utroque modo inveniuntur quatuor virtutes cardinales.

Principium enim formale virtutis, de qua nunc loquimur, est rationis bonum. Quod quidem
duplicitur potest considerari; uno modo secundum quod ipsa in consideratione rationis con-
sistit; et sic erit una virtus principalis, quae dicitur prudentia. Alio modo secundum quod po-
nitur circa aliquid rationis obiecti; et hoc vel circa operationes, et sic est iustitia; vel circa
passiones, et sic necesse est esse duas virtutes. Ordinem enim rationis necesse est ponere cir-
ca passiones, considerata repugnantia ipsarum ad rationem. Quae quidem potest esse du-
plicitur: uno modo, secundum quod passio impellit ad aliquid contrarium rationi; et sic ne-
cesse est, quod passio reprimatur, et ab hoc denominatur temperantia; alio modo secundum quod
passio retrahit ab eo, quod ratio dicat, sicut timor periculorum vel laborum; et sic necesse est,

quod homo firmetur in eo, quod est rationis, ne recedat; et ab hoc denominatur fortitudo.

Et similiter secundum subjecta item numerus invenitur. Quadruplex enim invenitur subjectum hujus virtutis, scilicet rationale per essentiam, quod prudentia perficit, et rationale per participationem, quod dividitur in pia, id est in voluntatem, quae est subj. justitiae, et in concupiscibilem, quae est subj. temperantiae et in irascibilem, quae est subj. fortitudinis. — S. 1. 2. qu. 61. a. 2.

Ne bezpřirodně svědčí přijaty jsou ctnosti stěžejné z učení Platonova do učení křesťan-
ského, neboť se jim upíráti platnosti o mravovědě křesťanské, volá se když bylo čtyry ctnosti
i písmo sv. starého zákona vychovaly slovy: A miluje kdo spravedlnost, práce jeho (mon.
drosti) mají veliké ctnosti: nebo střídmosti a opatrnosti vyučuje a spravedlnosti i síle,
nad něž nic užitečnějšího není lidem v životě. (Sap. 8, 7.) Učení pak lásky a milosti, nče-
ní Kristovo povznese bylo ctnosti z řádu přirozeného do řádu nadpřirozeného, čímž ctnosti
ony staly se mnohem významnějšími a šlecheti důležitějšími, než byly za pohanství. Žijev-
ním nadpřirozeným nebyl zrušen řád přirozený, ale posvěcen, a tak i ony ctnosti stěžej-
né nabyly síly posvěcní, čímž se povznesly na vyšší úroveň ctností přirozených. Cto-
věk zajisté konaje ctnosti přirozené, jedná podle rozumu, jedná za cílem přirozeným, jedná
tak, protože tomu chce počestný život občanský. Křesťan ctnostmi oněmi život spravuje,
zasluhuje si život věčný, blaženost nadpřirozená jest jeho cílem, potěškou pak mu jest
ona důstojnost, kterou se stal synem Božím a dědicem království nebeského, zkrátka, cto-
věk po hybné se ve sféře vyšší, do níž povznese jej láska a milost tyna Božího.

Proto nemůžeme býti srovnáním, že sv. Otcové takové důležitosti přikládali ctnostem, pět,
to raději je hned za ctnosti bohoslovné: víru, naději a lásku. Sv. Řehoř Veliký, sv. Ambrož
a sv. Augustin přirovnávali je ku čtyřem věcem, jež solavovaly ráj. Sv. Řehoř nad to pelmi
připadně je připodobuje ke čtyřem uhlinům domu. Vykládaje totiž místo z knihy Jobovy,
kde posel přichází ku nešťastnému Jobu, aby jej zpravil o smrti jeho synů a dcer slovy: Který
synové tvoji a dcery své jedli a pili vno v domě bratra svého prozrozeného, náhle vito poud-
kij stihl se od strany pouště a nřel na čtyry uhly domu, kterýž padna zasul dědi své
(Job 4. 18. 19.), pravi: „Poušť jest opuštěné množství duchů nečistých, kteří blaženost svého
stvořitele opustili a tím rukou svého vychovatele ztratili. Zblato poně přichází, prudký
vítr a poroucuje dím; neboť od duchů nečistých olíra se silné pokušení a ze stavu kři-“

du vyprací. Ale onen řím spočívá na 4 uhlech: ježto opatnost, mírnost, statečnost a spravedlnost pevnou stavbu naší myslí udržuje. Na čtyřech uhlech stojí tento řím, po-
něvadž na těchto 4 ctnostech celá budova dobrých skutků se zvedá... Avšak ploutí-li se
o mysl lenost, opatnost ochabuje; jsouc zajisté liknava neřba o věci budovci. Loutí-li se
o mysl naši rozkoš umyslná, naše zvěčlivost slábne; neboť čím méně se zvěčňujeme neřbo-
lených požitků, čím více se kocháme přítomnými. Mnohdy odtrá se o srdce naše baten
ovářejíc ve zmatek síly naší statečnosti; a sil tím méně se nám dostává proti tomu, co se smy-
slům přičítá, čím více se oslýcháme libůstek některých se čuti. Nekdy samoláská zmocňuje
se srdce, odvracuje je tajným jakýmsi pokušením od spravedlnosti; a čím více se srdce vzdává o-
devzdati se cele Tvůrci světu, tím více se protiví pravu a spravedlnosti. Vše tudíž proutí
odtrá se čtyřmi uhly římu, kdyžžé mocné pokušení tajně viklá čtvero ctností. A jako řím
se boří, odtrá-li se jeho uhly, tak i svědomí zmitáno býva hříchy, podvratí-li se ony ctno-
sti. Mezi těmito čtyřmi uhly římu hrdí synové: nejínak o ústrojích duše naší, která
právě těmito čtyřmi ctnostmi vchodu ctnostného života vstává, ostatní ctnosti nalézá,
ji postavu, jakoby se srdcem sdruženy byly." Moral. II. c. xi. g. s. 76.

Těmito slovy posledními uvádá sv. Otec také druhou příčinu, proč ony ctnosti slují hlavní-
mi neb sleďnými. Nejsou jenom podstatou sou sleďnými, nýbrž i proto, že ctnosti o-
statní s nimi sdruženy jsou, buďto že se na ně uvěští řadí a nebo z nich vyvodili. Než
o tom nemíním mluvit, loť nechal jsem si za úkol, a odvolám se pouze na slova sv. Ře-
hoře již uvedená: „Na těchto čtyřech ctnostech se celá budova dobrých skutků zvedá—in
quatuor virtutibus tota boni operis structura consurgit.“—

Zajetí a svatba Jakšiče Štěpána.

(Před.)

Dyž pak vřelka přišla k Štěpánovi
Boží pomoc upřímně mu přála,
skočil jinach na junácké nohy,
podrávení její opakoval:
„Bůh i s tebou, vrozená děvče!“
Hlajkuna však jemu hovořila:
„Oj Štěpáne, oči moje černé!“

běloucké své líce začernalo,
 život sobě rozpálil se velmi
 u vězení praši, otce svého;
 vše si vezmi láhev chlazenou vody,
 napij se a umyj líce svoje. "
 Přijal junák nabídnutou vodu,
 ale junák příliš monný jesti:
 mřítel láhvi o kameňou zvěř
 a přitáhl okraj od Solmanu,
 aby se ho voda nedotknula.
 Turkyně se na něj rozhněvala,
 ale brzy vrátila se naxpět
 a svou hru s ním započala znova,
 o tato slova k němu promluvila:
 "Potvrč se, černé oči moje!
 vezmi si mě za manželku věrnou"
 Avšak rajatý hoch vece slove:
 "Pro jednoho Boha, toho nečiním!
 Nikdy se ti potvrditi nebudu,
 nikdy nechci pokornit svou vůli
 ani zákon Kristův opustiti
 za vůli jsem hotov zahynouti."
 Turkyně se opět rozhněvala,
 ale brzy vrátila se naxpět
 a svou hru s ním znova započala
 a Štěpánů takto laskovala:
 "Oj Štěpáne, aspoň polibení!"
 Ale tak ji Štěpán odprovozel:
 "Turská ženo, nelámej si huby!
 Nemůže můj zákon dovoliti,

aby Štěpán libal turské ženy:
 možná nebe by se otevřelo,
 kamení by z něho na nás padlo,
 ubilo by mne a tebe také."
 Turkyně se opět rozhněvala,
 však se opět brzy navrátila.
 Štěpánovi takto dovolovala:
 "Oj Štěpáne, oči moje černé!
 nedala bych pokřtiti se mladá
 za nřádnou cenu všeho světa,
 leda za svou napramenou hlavu:
 Chceš-li se mi svou cti paruciti,
 že mě pojmeš za manželku věrnou,
 hotovu jsem přijati křest svatý;
 pasory si skvošty sebereme
 a do svého města uprchneme."
 Když to slyšel mladý Štěpán Takáč,
 skočil rychle na junácké nohy;
 obě ruce ochotně ji podal
 a svou cti i Bohem zaručil se,
 že ji pojme za manželku věrnou.
 Šťastivě pak, na lehoučké nohy,
 dvanačtery švécě zolotřali.
 Tysíci spolu ze zvěi bílé věže,
 pokřídli na mořavě nebe —
 na nebi však měnic ukryl líce:
 Do serajlu vešli do pašova,
 do komnat, kde poklady své choval,
 vybrali si tři tovary zboží;
 vešli také do koníny panské,

očkňž bujné vyvešli si hrěbo,
na kteréž to zboží naložili,
pro sebe přě araby ňva vrali.
Takšič Šěpán sešl na bělouše,
a přál bych ti Hajkumu xřít mladow!
Do komnaty vešla to pašovy,
pašovi tam vřáduow šaoli vrala,
která visí na řemenech zlatých,
z něžto xřít, šěmant, drahý kámen,
pověšna' to šaole na Pazaru;
a pak vysta z našerneho domu,
šala šaoli Šěpánovi soemw:
„Zde máš šaoli, drahý veliteli!
až se v ňžkon dostaneme cestu,
kdybychom snad s někým potkali se,
horšimw bys nenstoupil z cesty“
Šěpán hned si ňžřdu připjal k boku
a svou šivku k ošchoňu pobřel:
Šěni na kři, pro Břih, Hajkumomá!
Hajkuma však jemu hovorila:
„Šeckej máš, moje, draké zlato!
jste jednon do serajlu vejdu,

(Vynalo a převedeno z knížky: „Ženišbe u srbskim narošnim pesmama“)

bych si vzalo, škostnou kabanici (plášťik)
jež je celá z čistěneho zlata,
na porrchu škostně vyřobena
perlami, a drahokamny zolášče,
které svití jako slunko jasné.“
Křy vynesla krásnou kabanici,
pošala ji na koně Šěpánu,
když i sama koně okročila;
ujřžbři polem oš Pazarov;
za jednu noc šolik mrazili,
co by jiný tři dni musil jeti:
Šma'kalo se, v Pazaru křyž byli,
a křy svitlo, k Bělehradu jeli.
Šěšně Šěpán na Bělehradu šojel
a šověš Imkyňi si mladow;
švaněš mnišhů poxoval, aby šěw
přkřžili a ogyčili xřitně,
pak ji pošal za manželku věrnou.
To se stalo za prašavňých časů;
šěza, slůw Božě šověmo se,
za xřaví přě vládyky svateho:
amen, Bože, vřžžky prošime šě!

Nauka o státu.

(Ole záasad sv. Tomáše Aquin. – Br. Dokon.)

K

dyž jsem byla mladou šivkou, pravila starěna, měli jsme zleho pána
jehož smrti jsem sobě přála. Křy skutečně o život přišel, plesali jme. Šak horšim byl nastup
jeho. Nen zemřel. Tu přišel još ky mnohem křtějš, zvrhuw-li šě, šověju se ještě horšého šěbe. –

Mínou samovládu musejí požívati něsti; žádáť přímo sv. nejen pro Sobě, nýbrž i zle pány poslušnosti. Hane-li se však tyranida nesnesitelnou, pak smí lid ho „moci sobě hledati. Zvolil-li sobě sám vládcu svého, pak od něho šel xřel žádáti míře a nejeví tím věrolomně, neb vládce věrnost porušil xneuvř moci sobě své, řene k násili, co požívane vši poslušnosti a věrnosti sprověje. Postává-li národ od něja něho vyššího pánovníka vládce svého pak v onom ochránce svého hledati má.

Může však právní a pánovníci moc býti šedivou a pak proti tyranidě pomoci světské ne. ni žádne. Šedivý Král všech králů, který korunav stavi na hlavu šle božských vojch „radku, komu chce o pomoc šoprošován býti míře. Moc jeho zeslabena není. On vždy stejně mocným jest, On šdce tyranovo zmírniti může šle slov knihy Říslaví 12,1: „*Cor regis in manu Dei: quocunque voluerit, inclinabit illud*“; může ho šez šohnouti a prestati. A pak nebývá kmtý vládce meblou od šoha šeslanou na lid pro švěchy proti šejsoe, „šejšim páchané? Tenkrátě platí: „*Tollenda est culpa, ut cesset tyrannorum plaga*“ „Dlužno pak šána nebeského šmířiti a vinnu šmazati pokáním a šohumilými šentky. Aby však vláda zla, jako jest samovláda, se zamexila, má sobě národ šakového míře šli. šojnosti pánovnícké zvoliti, jeho šyri povaha známa a ševna jest; neb kdo ve šlosti šělší nedokonalým jest, špřesnadno nadšívá moci šakové, jako jest, moc vlády. Ne. smí se však nešmexena? moc pánovnícku šati: „*sic semper erit ejus potestas, ut in tyranidem se facili declinare non possit*“ „Nechce šedy šněl školy absolutní, nešmexne šmonarchie, nýbrž zmírněnou: všichni, kteří ku šatnu nálexi, ať mají šodil, ať se šně čášní nějakým špisobem vlády; neb šen šakové šřízení šatní šbudou všichni mi. šlovati, jeho sobě vážiti a mír mexi šebon švěřeti. Chce šedy šv. šomáš, by monarchie se šlončila s aristokracií a šemokracií, šim špisobem i moc pánovníckou se šlušně šmexi i špolušpisobením šjiných v pravém šmexu se šoxovouti a věsti míře. Šakto nešlášne šice šli šam, ale ššli se o vládu vlášne „*per virtutem*“ „Mei šim šv. šomáš šnad škonšli „škonšlismu? šikoli! šněšský šento šněštel šáda šněšstenštví šliu ve vláde, šáda pro něj šváva volebního, avšak šotou šim špisobem, šakým se šym šliu, na mnoha místech od šgenti šajatých švěřá a šukřáda. V šněššim škonštutionalismu moc škrálovská šox. ššlena jest ve šice části z nich škadá šněššem, šautority jest. Šakový špisob se však ne. šmáš s šankou šv. šomáše, který šněššiponšši šoxššeni, nýbrž šen šmexeni moci vlášni,

a sice právě tím, že stavby vyšší i nižší zastoupeny jsou poslanci, vyjmi v tvora
právníka, ohniskem však a středem vši správy a vlády vždy hlava státu zůstá-
vá.

Ze soustavy uvedené nezbytně plyne nauka o rozdíle stavů a bohatství. Právě nyněj-
ším socialistům a anarchistům o nic jiného nejde, než aby se rovnost všech stavů a spo-
lečné jmění zavedlo a každému ponechána byla úplná volnost, svoboda, neodvídlost: slo-
vem by každý pánem, bohatcem byl, nikdo nepracoval a jenom plným důstojem užíval, čeho mu do-
brá matka přiroda poskytuje. Však mámy jsou pokusy těchto nových tvůrců světa, novověkých
těchto reformatů společnosti lidské. Neboť rozdíl stavů, rozdíl v bohatství plyne z přirozenosti
společnosti, člověčenstva, jakou mu Tvůrce jeho dal a od počátku světa nvržuje. To léto velebule,
žité otázkou šlejší píse, sv. Tomáš; neb buřičů proti pořádku a míru bylo snad pro všechny
časů škodlivé. Jest pak krátký obsah nauky jeho ten: Člověk každý jest bozem společenským, a aby
nejen cíle svého dosáhl, nýbrž aby vůbec po lidsku žít mohl, slušeno, by s jinými lidmi
se spojil a s nimi společností nějakou tvořil buď v užším, buď v širším kruhu. Tak vzniká
rodina, obec, stát. Ve společnosti této nikdo zbytečným členem není, každému vykázano mi-
sto, na němž ku společnému cíli působí. Poněvadž však při velikém tom počtu lidí k jedné
mu celku patřících různé stupně pyknající vlastností a rozličné větší, neb menší nadání
u jednotlivců nalezáme, nezbytno by i rozličné stupně hodnoty oneím různým vlastnostem při-
měřené rozekrádány a uznány, všechny však páskou jednoty, kteráž se vzájemně láse se jeví,
stoučený byly. A proto různost stavů, privilegovaných a nižších, na přirozeném i božském
právu spočívá, nelze jich tedy zahltiti a rovnost všech lidí zaočísti, což nejvícším bezprávím
jest. S tím souvisí, že majetek jednotlivých polnů jen společným jest, pokud ku společ-
nému cíli všech směřuje, to jest: bohacím a zámožní mají ze svých statků pokud možno
bídě spoludruhů pomáhati, je podporovati. A proto zavedeny jsou dani, by každý vše pomě-
ru statků svého ku společnému cíli a všeobecným potřebám přispíval, proto hlásá i
lásky k bližním, by majetci dávali tím, kterých nouzi trpí. Majetek a statky nejsou všem
stejnou měrou společny, neboť nemožno jest vůbec a nespravedlivě. Ovšem se namítá: kde nerovnost
v rozdělení statků pozemských, tam vzniká přecasto svár, nebo že má závist široké pole. Tuto
následuje chtivost, která vše sv. Pavla jest kořenem všeho zla.

Kdo však rovnost statků pozemských chce, ji hlásá, ten podlíná kořen vši šlechtivosti, maxe, člověčenstva,

ničí jenom spravedlivou jednotlivce po rozmnožení majetku svého vlastní prací, ten nepochybně a ka-
zí dokonaly vývoj mohutnosti duševních i tělesných, stavi' hráz každé chuti, každé otměně i záslu-
ze. Tak onen hospodář v sv. Evang. dal jednomu sluhovi pět, druhému dvě a třetímu jedním křívno - a jako
rozdílná opěť byla stavějícím jednotlivých odměna, oněch sluhi - tak obdržel Boh lid, rozličným nadáním
více, méně, vypukajícím a faktě nerovná, a nestejná odměna jim, že práci a namáhání nřelena jest -
každému šle zásluhy jeho, na kterém počátku člověčenstvo přestati musí, byť i samy brány pekla.
ně proti němu na pomoc volalo. Člověčenstvo chce rovnost a pohleďme na přírodu, čemu ta nás
učí!? Každ přírody se takové myšlenky vzpírá, vždyť v něm božská prozídatelnost věci stvoře.
ně v jakési nerovnosti utvořila. Nebo kdo bude na roven stavěti nešťastného červíka ohromnému
lvi? Kdo, nevíti, velký rozdíl mezi křehkou bylinkou a mohutným věky trvajícím dubem? mezi bez-
cenným kaménkem a překrásným drahokmem alž?

A proto, kdo chce stejné bohatství, nezamýšlí, koliko nerovností v člověčenstvo zavěsti, nýbrž
jest, mahnou jeho: porádek o přírodě zničit. Porádek ten monrovi, božkou jím na počátku světa zaveden,
a proto právnem vytyká sv. Tomáš Aquinovi, že o šle. Těži až xv. v. "vše za rovné prohlásil co do přirozeno-
sti, nerovnost však z následkem hříchu jest. Rovnosti statků proemských váry se nedbhlí, naopak
se rozmnoží, poněvadž se nič a vyhlazuje právo přírody, jestliže jemu se ubírá, kdo více zasluhuje.
Utrati, však někomu to, čeho sobě právně zasloužil neboť jiných právně obdržel čím jest, ne-li proti
právu a počátku přirozenému se vzpírali? Ovšem naproti toto právo přirozené, tento porádek nřenat
bíti musí. Kde však bylo nohama jsou slapaný, tam ovšem násilí a bezpráví se děje.

A proto nedivme se, že právo a obzvláště za naší doby tak nebezpečně nestojí, onen anarchická protijře-
mu, co pořádkem sluje, a zlaště proti právomoci státu a náboženství se vzpírá, vždyť známe ducha svatoře,
myšleného, který po většině světem vane a smutné výjevy, které bohužel pořád se množí, jsou
vzroem oněch nesmyslných bezpořádkových zásad a nauk, kterými byl liberalismus člověčenstvo
blážití chce. Alž jen se vzdáti lidstvo k zásadám o právo křesťanským, alž přestanou ony nespravedlivé
činy a postupy, které na Boha, Jeho proemské království a na sluby slávy se metaji, alž, nřenadní, a n.
možni se práce těm, kteří v skutku o blaho lidstva pracují a pak najistě s pomocí Boží jiných
k: nejšlech, spravedlivějších, jistějších a blaženějších se dožije, člověčenstvo časů.

Děkuvzdání. Převátelstvo „Musea“ ukončující přítomný ročník, vřívá všem P. T. přátelům
a příznivcům našich snah nejvděčnější díky.

Obsah

(Znaménko * značí básně)
str.

Andrlícký Z. F. z I. p. v Kral. Hradci: * Soklať 85	* Vzpomínka * Ke druhotinám Vys. Tlust. Pána . p. Mggr. Dr. Mat. Procházký 50
Ligos Klement z I. p. v Olomouci: M. sv. Klimenta 51	+ Jan Rojek 84
Frühbauer Václav ze II. p. v Kral. Hradci: * Naš kostelíček 67	Subert Fil. P. ze II. p. v Brnějovicích: Přestěhovala se 11 Přes vybuchem 77
Žlavinka Alois z III. p. v Brně: Proč ap. stolice dovolila sv. Metodu liturgii slov. ? 44, 50	Vejšchofský Jos. z II. p. v Brně: * Vstaň 1 * Magnát 41 * Mys. Tlust. p. Mggr. Dr. M. Procházka kovičky při g. Subna 57
Janák Jindřich ze II. p. v Olomouci: Lustovos kat. kněze českoslovanského 58, 66, 74, 82.-	+ Jakub Pohl 76
Helbl Frant. z III. p. v Brně: Manka o slatn. 103, 111, 117	Veřová Josef z I. p. v Olomouci: * Bouchlov 33 * Bouchlov 76
Kupka Josef ze II. p. v Brně: Oktavius (Rojek) 36 Působnost milosti a svobodná vůle 86, 89, 98	Žahourek J. z III. p. v Brnějovicích: Flora kloboucká s poustevnickým chrámem P. M. 38, 47, 53, 61, 67 Zajetí a svatba Lukáše Štěpána (Příběh) 95, 102, 108, 115.
Michele Vilém z II. p. v Brně: Překlad písmen p. řeckých septua. ginta 2, 14, 29.	Mkárka z „Pestřeho kvítí“ V. Ambrože: * Důvě 6
Novák Jan z II. p. v Brně: Tak slavili Hradci poslední ma. soprist či oslasky ? 19	Zprávy : 7, 22, 28, 56, 64, 72, 79
Procházká Frant. kněz diecese Olom.: * Heroiá 9	Tenora Jan, z II. p. v Brně: Pověsti o něst. chrámu mor. 60, 70.
Prostějovský Fr. ze II. p. v Olomouci: Rozdíl mezi morálkou křesťanskou a pohanskou 17, 25, 34, 43. Čnosti stejné v řecké filosofii a n. ceni křesťanské 92, 99, 105, 113.	Kresby opatřoval: Leopold Kolisek z III. p. v Brně.
Štáta Alois ze II. p. v Brně: Obásmické činnosti J. L. Turgeněva 5	